

E

กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราว
ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ปริญญาณิพนธ์
ของ
พนิดา ชาดยามา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

มกราคม 2544

ลิขสิทธิ์ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราว
ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

บทคัดย่อ
ของ
พนิดา ชาดยาภา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
มกราคม 2544

พินิตา ซาตยาภา. (2544). กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ. ปริญญาโท. กทม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมีจุดประสงค์เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายและระยะการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชาย - หญิงอายุ 5 - 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนวัดอุทัยธาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 60 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกเหตุการณ์ แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากสภาพการณ์จริงขณะวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและใช้โปรแกรมสำเร็จรูป The Ethnography ช่วยในขั้นตอนการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า

1. การปรับบทบาทตนเองของผู้วิจัยขณะจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้นำเสนอกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ 1 โดยเน้นการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ในสัปดาห์ที่ 2,3 เน้นการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมโดยจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์การเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ส่วนบทบาทในการเป็นผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม และผู้รวบรวมข้อมูลผู้วิจัยให้ความสำคัญในทุกสัปดาห์

2. เด็กมีการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายตามระยะเวลา ดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายทุกด้าน ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดมากเป็นอันดับแรก ในสัปดาห์ที่ 2 - 4 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาการพูดและการฟังมากเป็นอันดับแรก สัปดาห์ที่ 5 - 7 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 2 - 4 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากเป็นอันดับแรก สัปดาห์ที่ 8 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 5 - 7 ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันทุกด้าน

THE PROCESS IN DEVELOPING PRESCHOOL CHILDREN ' S COMMUNICATION
THROUGH WHOLE LANGUAGE APPROACH WITH STORY CONSTRUCTION
IN CREATIVE ART ACTIVITIES

AN ABSTRACT
BY
PANIDA CHATAYAPHA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
January 2001

P

Panida Chatayapha. (2001). *The Process in Developing Preschool Children's Communication Through Whole Language Approach with Story Construction in Creative Art Activities*. Master Thesis, M.Ed. (Early Children Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinvirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Dr. Poranee Gururatana, Assist. Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong.

This study, an action research in the classroom aimed to understand and explain the process of developing and the duration in changing preschool children's communication through story construction in creative art activities

The samples were 10 students, 5 – 6 years studied in preschool class during the first semester of the 2000 academic year, in Wat Utaitaram school under the administration of the Department of Education, Bangkok Metropolis. The student experienced 60 minutes story construction in creative art activities for 32 times in 8 consecutive weeks.

The Event Record Form, Whole Language Learning Behavior Analysis Form, and Communication Development Record Form were three record forms in this study. The Event Record Form was used to document all the classroom environment and learning situation daily. While the Whole Language Learning Behavior Form was used to analyse the whole language learning behavior weekly. The Communication Development Record Form was applied to compare the communication weekly as well. All the documenting information was analysed by using the ethnograph program.

The changing along the study were as follow :

1. The researcher as a teacher gradually adjusted the teacher's role in the whole language approach environment as the following manners. During the first week, the teacher's role was emphasized on information and activity presenter. Focusing on the environment organizer was the teacher's role in the second and third week by organizing the child initiated learning activity. The roles of question asker, facilitator, observer and documenter were the necessary characteristic for the researcher in the study. All these characteristics were developed along those eight weeks.

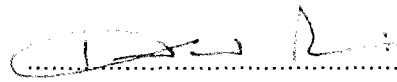
2. During the first week, all the communication skill : listening, speaking, reading and writing were slightly appeared. At this time, speaking skill was prominent when compared to the other three skills. During the second to the fourth week, the children's speaking skill and listening skill developed higher than the other two skill at this time. During the fifth to the seventh week, the children gained more development for all four communication skill than the previous weeks. All four skill were closely developed the last 4 weeks.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

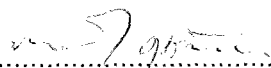
กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราว
ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ของ
นางสาวพนิดา ชาดยาภา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

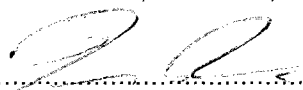
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ 26 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2544

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนต์พงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนต์พงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ คุรุรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ยาวพา เดชะคุปต์ ดร. พัชรี ผลโยธิน และอาจารย์ ธนพร เอี่ยมสมุทร ที่กรุณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียน วัดอุทัยธาราม ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แผนกการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ และให้ความเอื้ออาทรเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย และอาจารย์สุทธาภา โชติประดิษฐ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณชมรมการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้สนับสนุนทุนการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณพรใจ สารยศ คุณสุนันทา ศิริวัฒนานนท์ คุณปฤษณา สุริยะวงศ์ เพื่อนๆ นิสิตปริญญาโท เอกการศึกษาปฐมวัยที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ได้กล่าวนามในที่นี้ที่มีส่วนช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดูและพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง

พนิดา ชาดยาภา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าวิจัย	3
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	3
	ตัวแปรที่ศึกษา	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	5
	ประเด็นที่ศึกษา.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	การสื่อความหมาย	6
	ความหมายและความสำคัญของการสื่อความหมาย	6
	พัฒนาการทางภาษาด้านการสื่อความหมาย	8
	ประเภทของการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย	11
	แนวทางส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาด้านการสื่อความหมาย	13
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมาย	14
	การสอนภาษาแบบธรรมชาติ	15
	ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	15
	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	16
	ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	22
	บทบาทครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	24
	การจัดกิจกรรมการสร้างเรื่องราวตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ.....	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	29
	การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	31
	ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	31
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	32
	แนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	33
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	36
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	36
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
5	61
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
ความมุ่งหมายของการวิจัย	61
ขอบเขตของการวิจัย	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
วิธีดำเนินการวิจัย	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
สรุปผลการวิจัย	63
อภิปรายผล	63
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	72
ข้อเสนอแนะทั่วไป	72
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	73
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	81
ภาคผนวก ก	82
ภาคผนวก ข	105
ภาคผนวก ค	112
ประวัติย่อผู้วิจัย	117

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงการปรับบทบาทครูขณะปฏิบัติการวิจัยตามระยะเวลา	44
2	แสดงผลการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในการจัดประสบการณ์ การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	51

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	5
2 แผนผังการเรียนรู้ภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ	20
3 กรอบแสดงลักษณะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	40
4 วิธีดำเนินการวิจัย	42
5 แสดงระบบการพัฒนาแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติก่อนปฏิบัติการสอน.....	43
6 แสดงการเรียงลำดับการปรับบทบาทครูเพื่อพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย	58
7 เส้นภาพแสดงการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ตามระยะเวลา 8 สัปดาห์.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การสื่อความหมายเป็นกระบวนการทางความคิดที่สำคัญและเป็นวิธีการขั้นต้นของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เครื่องมือสำคัญในการสื่อความหมายคือภาษาเพราะเป็นตัวแทนความคิดของผู้ใช้ สัญลักษณ์ทางภาษาได้แก่ เสียงที่ใช้พูด ตัวอักษรในภาษาเขียนที่นำมาเรียงเป็นคำเพื่อใช้แทนสิ่งต่าง ๆ แทนความรู้สึก ความเข้าใจ เราใช้ภาษาโดยมีความมุ่งหมายเพื่อการสื่อสาร ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการคิดและการเรียนรู้ (Goodman. 1998 : 26) ทักษะทางภาษาประกอบไปด้วย การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ล้วนแต่มีความสำคัญเกี่ยวเนื่องไม่แยกเป็นอิสระ และควรได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 : 232) ดังนั้นถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมทักษะทางภาษาครบทุกด้านอย่างเพียงพอจะทำให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กในปัจจุบันครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษา และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมาย เพราะวิธีการสอนของครูมุ่งเน้นสาระทางภาษาเป็นหลักทำให้ การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ คือไม่เหมาะกับวัย ความสนใจ และความสามารถของเด็ก เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจำเป็นต้องใช้ภาษาในการเรียนรู้และการสื่อสารในชีวิตจริงพบว่า การสอนภาษาแบบเดิม (Traditional approaches) ไม่เน้นความสำคัญของประสบการณ์และภาษาที่เด็กใช้ในชีวิตจริง จึงไม่ให้ออกาสเด็กเรียนรู้ภาษาและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเท่าที่ควร (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2542 : 85) แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13) ดังนั้นการจัดประสบการณ์ภาษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาควรแก้ปัญหาการเรียนเขียนอ่านเพราะไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัย 3-6 ปี (ฉันทนา ภาคบงกช. ม.ป.ป. ; รรนาท รักสกุลไทย. 2537 ; วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. 2538) ซึ่งเด็กในวัยนี้ควรเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ตรงโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิดการแสดงออก และการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกันจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการสื่อความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเพียเจท์ ที่ว่า การจัดประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กมีอิสระในการคิด การแสดงออก และการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน จะทำให้เด็กสามารถเข้าใจกันได้เร็วกว่าครูเป็นผู้อธิบายหรือเล่าให้ฟัง (ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม. 2518 : 45) การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่วัยอนุบาลจึงมีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในอนาคตเมื่อเด็กได้เรียนรู้การใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามศักยภาพและความสามารถในการบรรยายของห้องเรียนที่สนุกสนานผ่อนคลายโดยมีการจัดเตรียมสถานการณ์และสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กทำให้เด็กแสดงออกตามความสามารถ ได้ถ่ายทอดแนวความคิดและสื่อความหมายเพื่อบอกความต้องการของตนเองจะทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนภาษาเป็นสิ่งที่ง่าย ซึ่งแตกต่างจากการเรียนภาษาแบบเคร่งครัดเอาจริงเอาจังมีบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ไวกอตสกี (Goodman. 1987 : 117 ; citing Vygotsky. 1978. *Mind and society : the development of higher psychological processes.*) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่าอิทธิพลของสังคมและบุคคลอื่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กถึงแม้เด็กจะต้องรับผิดชอบในการคิดสร้างโครงความรู้ความคิดของตน

การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการสื่อความหมายมีหลายวิธี เช่น การสนทนาซักถาม การอ่านหนังสือ การเล่นเกม การทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฯลฯ เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นแนวการสอนภาษาโดยองค์รวมที่เน้นกระบวนการคิด พบว่า การสร้างเรื่องราวสามารถพัฒนาการสื่อความหมายให้กับเด็กได้ แวน คายนูต (Van Kraayenoord, 1996 : 41) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเรื่องราวพบว่า กิจกรรมการสร้างเรื่องราวที่ครูจัดขึ้นตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้เกิดขึ้นจากตัวเด็กเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ที่มีความหมายต่อตนเองจากสภาพการณ์จริง เด็กจะเรียนรู้ความหมาย ก่อน ระหว่าง และหลังทำกิจกรรม โดยนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ที่เด็กพบเห็นมาสร้างเป็นเรื่องราว แล้วนำแนวคิดนั้นมาวาดเป็นภาพ ชัยณรงค์ พานิชยกุล (2533 : 3 – 5) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะว่า เปรียบเสมือนสื่อหรือเครื่องมือที่ทำให้เด็กเกิดการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดว่าการสร้างเรื่องราวเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระ สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการแสดงออกของเด็ก รวมทั้งสามารถถ่ายทอดความรู้สึก ความเข้าใจ บุคลิกภาพและความเป็นอิสระออกมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็ก

การจัดการศึกษาแนวใหม่มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูและเด็กจะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน แม้บทบาทหน้าที่จะแตกต่างกันในการจัดประสบการณ์ทางด้านภาษาเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาตนเองในด้านการวางแผนและพัฒนาการสอนให้เข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่จะสนับสนุนพัฒนาการทางภาษาของเด็กทุกด้านไปพร้อม ๆ กันและเพื่อต้องการให้เด็กได้เรียนภาษาอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 35) โดยมุ่งเน้นปัจจัยสำคัญที่让孩子ได้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารในชีวิตประจำวันไม่ได้มุ่งเน้นเพียงในบทเรียนเท่านั้นแต่เป็นการใช้ภาษาตามสภาพจริง (Authentic) ตามที่ปรากฏในชีวิตจริงมีบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น มองความผิดในการใช้ภาษาของเด็กเป็นตัวบังซึ่งถึงปัญหาในการรับรู้ซึ่งครูจะต้องแก้ไขให้เหมาะสมและถือเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ (Errors seen as miscues) และช่วยกระตุ้นให้เด็กได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ (Prior knowledge) ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เอง (Transactive) เมื่อเกิดความผิดพลาดแล้วรู้ที่จะแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้เมื่อได้ปฏิบัติเกิดแรงจูงใจขึ้นภายในทำให้เด็กสนุกที่จะเรียนรู้ (Ogian, 1949 : 14–19) จะพบว่าสิ่งที่ผู้สอนต้องเข้าใจชัดเจนในเรื่องการนำแนวทฤษฎี แนวคิดหรือนวัตกรรมไปใช้ คือ องค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยง 3 ประการ ได้แก่ ประการแรกความเชื่อในแนวคิดที่ผู้สอนสนใจศึกษาต้องการนำไปปฏิบัติ ประการที่สองความเข้าใจ ความรู้ทฤษฎีเพื่ออธิบายเหตุผลในการปฏิบัติและสนับสนุนความเชื่อของตนและประการที่สามความสามารถในการปรับการสอนของตนด้วยความเชื่อ (ภรณ์ คุรุรัตน์ และวรรณาท รักสกุลไทย, 2542 : 2)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการในการพัฒนาการสื่อความหมายให้กับเด็กโดยมุ่งศึกษาปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งใช้เป็นแนววิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ ร่วมกับการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research in the Classroom) ที่มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากสภาพการณ์จริงและเป็นการวิจัยอย่างมีระบบเกี่ยวข้องกับการสะท้อนข้อมูลเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (คงศักดิ์ ชาติทอง, 2542 : 40) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้พัฒนาความเข้าใจในการใช้กระบวนการจากการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ในเรื่องการสื่อความหมายของเด็กและปรับบทบาทของตนเองในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งทำให้เกิดองค์

ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา ทั้งนี้ผลจากการศึกษาที่ได้ดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบจะเป็นแนวทางให้ครู และผู้ที่สนใจมีความเข้าใจและสามารถนำกระบวนการไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กในแต่ละบริบทได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยและปรับบทบาทตนเองในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการสร้างความรู้ใหม่ของผู้วิจัย และเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้าใจบทบาทของผู้สอนในการวางแผนและพัฒนาการสอนให้เหมาะสมตามบริบทของตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน ชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนวัดอู่ไทยธรรม สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีห้องเรียนระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ได้รับการจัด ประสพการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในขณะที่เด็ก อีก 20 คน ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์และการจัดกิจกรรม วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

ตัวแปรที่ศึกษา

กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย

หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนวัดอู่ไทยธรรม สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

การสื่อความหมาย

หมายถึง การถ่ายทอดความคิดได้อย่างมีความหมายจากการกระทำของเด็กที่ได้สื่อสารกับครู และเพื่อนด้วยการฟังจากเรื่องที่ผู้อื่นเล่า การพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่พบเห็น การอ่านผลงานศิลปะ และการเขียนเพื่อสื่อความคิด โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุน กระตุ้นให้เด็กสร้างเรื่องราวด้วยตนเอง

กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมาย

หมายถึง การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นให้เด็กถ่ายทอดความคิดได้อย่างมีความหมายจากการกระทำของเด็กที่ได้สื่อสารกับครูและเพื่อน โดยใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน กระตุ้นให้เด็กสร้างเรื่องราวด้วยตนเอง และทำการสังเกต จดบันทึกเหตุการณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสะท้อน วางแผนในการจัดกิจกรรมทุกครั้งและกระบวนการนี้เห็นได้จากการปรับบทบาทการสอนตามปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติและจากการวิเคราะห์ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายทุกสัปดาห์ ซึ่งปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Oglan, 1949 : 14 – 19) ได้แก่

1. การใช้ภาษาตามสภาพจริง (Authentic) หมายถึง เด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงในบทเรียนเท่านั้นแต่เป็นไปตามที่ปรากฏในชีวิต ครูมีบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น

2. การตอบสนองข้อผิดพลาด (Errors seen as miscues) หมายถึง การมองความผิดในการใช้ภาษาของเด็กว่าเป็นสิ่งถึงปัญหาในการรับรู้ ซึ่งครูจะต้องแก้ไขให้เหมาะสมและถือเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

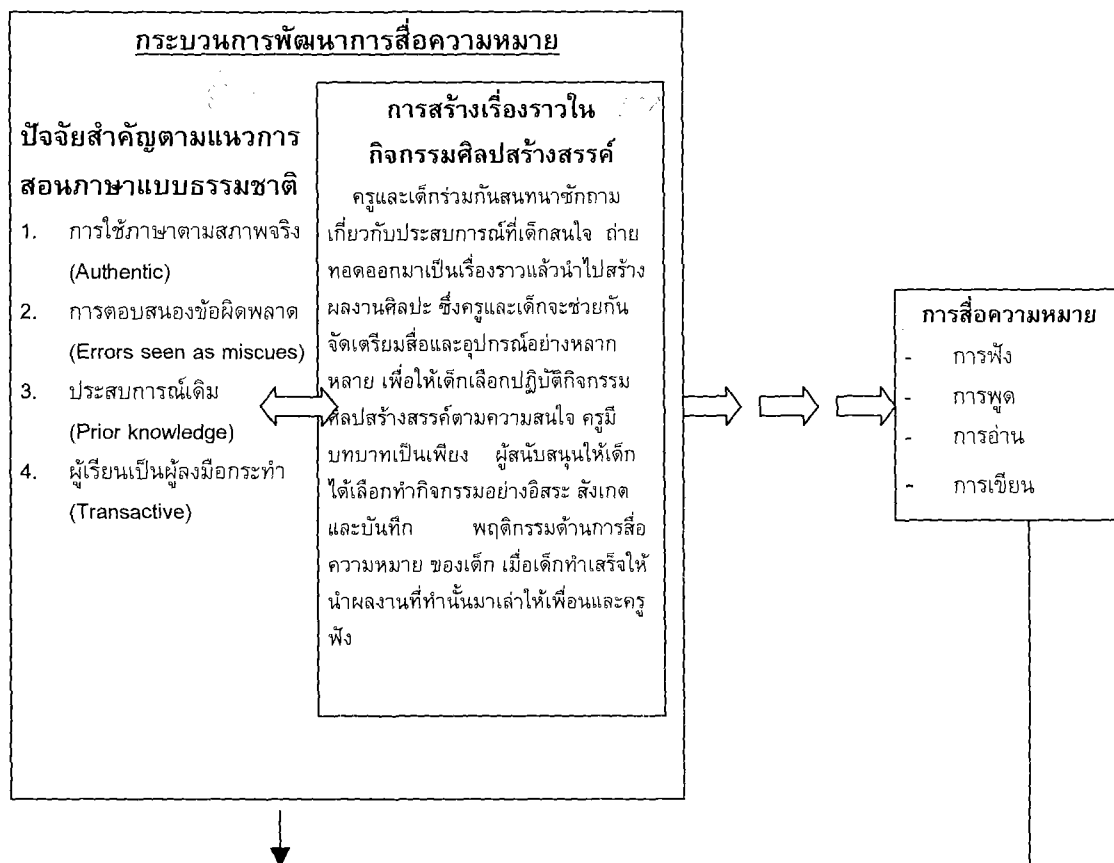
3. ประสบการณ์เดิม (Prior knowledge) หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

4. ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ (Transactive) หมายถึง ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระโดยการสนทนาซักถาม และเล่าเรื่องจากสิ่งที่พบเห็นหรือประสบการณ์เดิมที่หลากหลาย ต่อจากนั้นจะนำเรื่องที่เล่ามาสร้างเป็นผลงานศิลปะเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะทางภาษา กระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกตามความรู้สึกและความสามารถของตนเอง ได้แก่ การวาด ระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ การฉีก ตัด ปะ และประดิษฐ์เศษวัสดุ แต่ละครึ่งครูจะจัดไว้ 4 – 5 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจโดยเด็กและครูช่วยกันจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมและเพียงพอ ครูเป็นผู้ช่วยเหลือพร้อมทั้งใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ เมื่อเด็กทำเสร็จแล้วครูบันทึกเรื่องที่เด็กเล่า เขียนชื่อ วันที่ที่ทำและเก็บรวบรวมผลงานของเด็กเอาไว้เพื่อการประเมิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา

ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติร่วมกับการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมการสื่อความหมายของเด็กได้ตามระยะเวลา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมาย
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการสื่อความหมาย
 - 1.2 พัฒนาการทางภาษาด้านการสื่อความหมาย
 - 1.3 ประเภทของการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย
 - 1.4 แนวทางส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาด้านการสื่อความหมาย
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมาย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 2.3 ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 2.4 บทบาทครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 2.5 การจัดกิจกรรมการสร้างเรื่องราวตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.3 แนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมาย

1.1 ความหมายและความสำคัญของการสื่อความหมาย

การสื่อความหมาย (Communication) เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลในสังคมได้ติดต่อสื่อสารกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ให้ความหมายของการสื่อความหมายในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

นิลเซน (Nilsen. 1970 : 18) ให้ความหมายของการสื่อความหมายว่า หมายถึง สถานการณ์การกระตุ้นและการโต้ตอบโดยอาศัยการแปลความ และตีความจากเสียง หรือการพูด การใช้สัญลักษณ์และเครื่องหมายต่าง ๆ

รีเวล (Revell. 1979 : 110) ได้ให้ความหมายของการสื่อความหมายไว้ว่า หมายถึง การแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร แนวคิด ความรู้สึกระหว่างบุคคล การสื่อความหมายอาจเกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด การแสดงสีหน้า ท่าทาง รวมทั้งวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การพูด

บราวน์ (Brown. 1980 : 88) กล่าวว่า การสื่อความหมาย หมายถึง กระบวนการรับและส่งสารที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลอย่างน้อยตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน การสื่อความหมายใด ๆ จะไม่มีความหมาย ถ้าผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวและจุดประสงค์ของการพูดหรือสื่อความหมายนั้น ฉะนั้น การสื่อความหมายจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้ฟังและผู้พูดด้วย

เสาวนีย์ ลาลิกขาบัณฑิต (2530 : 67) ได้ให้ความหมายของการสื่อความหมายไว้ว่า เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร ประสบการณ์ โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการดึงดูดความสนใจของผู้อื่นได้ เช่น การใช้สีหน้า ท่าทาง การสัมผัส การใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แสง สี เสียง รวมทั้งการใช้คำพูด คำถามและถ้อยคำเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้

กล่าวโดยสรุปการสื่อความหมาย หมายถึง กระบวนการในการส่งข่าวสาร และความเข้าใจโดยการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยกระบวนการ รับ – ส่งสารที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวก เช่น การใช้สีหน้า การแสดงท่าทาง การสัมผัส การใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสื่อความเข้าใจให้เกิดความชัดเจนตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่ง การสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

คันทิงแฮม (Cunningham. 1971 : 81) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อความหมายในลักษณะของการใช้คำถามว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาข้อมูลหรือแปลความหมายของข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและช่วยให้เกิดความคิด

กาญจนา นาคสกุล (2539 : 35 – 37) ภาษาเป็นหัวใจของความเป็นมนุษย์เพราะถ้าปราศจากภาษามนุษย์ย่อมไม่แตกต่างไปจากสัตว์ ด้วยภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่สัมพันธ์กับความคิดและการสร้างสรรค์ในสังคมมนุษย์ทำให้สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน ภาษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาคนเพราะเป็นปัจจัยหลักที่เกื้อกูลให้เกิดปัจจัยอื่น ๆ พิชรี ผลโยธิน (2540 : 196) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาว่า ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่จะใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่น ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารการคิดและการเรียนรู้ ใช้เพื่อแสดงความต้องการใช้เพื่อสั่งหรือควบคุม ใช้เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิดเห็น ใช้แสวงหาความรู้ บางครั้งจินตนาการสร้างสรรค์ผ่านทางภาษาและบางครั้งก็ใช้ภาษาในการบอกเล่าให้ข้อมูลกับบุคคลอื่นเป็นการแสดงถึงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเพราะคำพูดของคนสามารถบ่งชี้ถึงพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ความคิด สติปัญญา ทัศนคติและระดับของจิตใจของบุคคลนั้นได้ (ประสงค์ ราชณสุข. 2528 : 5)

พิสมัย ธีระแก้ว (2524 : 6) กล่าวถึงการสื่อความหมายสำหรับครูว่า การพูดเป็นหัวใจสำคัญในการสอนทุกแบบ แม้แต่ในความมุ่งหมายของการสอนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้คำพูดในการสอนวิชาทักษะที่ต้องทำซ้ำ ๆ ให้เด็กฝึกบ่อย ๆ ถ้าครูพูดจูงใจไม่เป็นจะทำให้เด็กไม่สนใจและเบื่อหน่ายต่อการฝึกฝน

ดวงเดือน ศาสตราภักดิ์ (2529 : 214 – 215) กล่าวว่าภาษามีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมขึ้น
2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายในจากรูปแบบของการคิดโดยระบบของการใช้สัญลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางภาษาระดับต่อไป
3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริง ๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการถึงแม้วัตถุเหล่านั้นจะอยู่นอกสายตาหรือเคยพบมาแล้วเด็กสามารถทำการทดลองในสมองและทำการได้เร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุที่จริง ๆ

นันทา ขุนภักดี (2529 : 18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้ภาษาในการสื่อความหมายไว้ดังนี้คือใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันในการติดต่อสื่อสารเพื่อเพิ่มประสบการณ์ เพิ่มความเข้าใจชีวิตและช่วยให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อำไพ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2533 : 436 – 440) กล่าวว่าความสำคัญของการใช้คำถามเป็นการสื่อความหมายด้วยถ้อยคำภาษาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยฝึกฝนการแก้ปัญหาตลอดจนการแสดงความคิดเห็น และกล่าวถึงความสำคัญของการใช้คำถามในแง่การเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจอยากรู้
2. ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง
3. ทำให้ครูทราบความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของเด็กสามารถจัดกิจกรรมและ

ประสบการณ์ให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม

4. ฝึกให้เด็กรู้จักคิดหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. ช่วยให้ทราบความคิดเห็นของเด็ก
6. ช่วยให้สามารถประเมินความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับบทเรียนและประเมินผลการเรียน

การสอนได้

จะเห็นว่า การสื่อความหมายมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างกัน หากไม่มีภาษาแล้วผู้ส่งสารจะไม่สามารถสื่อความต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจตรงตามจุดประสงค์ของตนได้ และที่สำคัญสื่อส่งและสื่อรับต้องเข้าใจสารที่ส่งตรงกันจึงจะได้ผล

1.2 พัฒนาการทางภาษาในการสื่อความหมาย

การศึกษาพัฒนาการทางภาษาของเด็กมีความสำคัญต่อผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก โลแกนและโลแกน (Logan & Logan. 1974 : 207) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาในเด็กวัย 5 – 6 ปี ว่าเป็นระยะการตอบสนอง (Responding Stage) พัฒนาการทางด้านภาษาจะสูงขึ้นเด็กเริ่มมีความสามารถในการคิดเป็นแบบแผนมากขึ้น โดยเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่าย ๆ รู้จักคำมากขึ้น การสื่อความหมายในระยะนี้เป็นระยะที่เกิดขึ้นตามสิ่งที่มองเห็นและรับรู้ ชอบซักถามและต้องการคำตอบที่ถูกต้องสามารถพูดคุยนำเรื่องที่ตนสนใจ การออกเสียงคำชัดเจน การใช้รูปประโยคเพื่อติดต่อให้เข้าใจกันได้ดี พัฒนาการในด้านการรู้จำจำนวนคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น การออกเสียงคำที่ชัดเจน ความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าใจคำพูดของผู้อื่น รวมทั้งความสามารถในการพูดของเด็กเองด้วย เรื่องที่เด็กพูดส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เด็กในวัยนี้จะพูดได้คล่องแคล่วชัดเจนขึ้น และสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การพัฒนาภาษาของเด็กจะเร็วหรือช้าเพียงใดขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่น จำนวนพี่น้องในครอบครัว ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ขนาดของครอบครัว สติปัญญาของเด็ก และความเอาใจใส่ต่อเด็กของบุคคลในครอบครัว (สตัยยา สายเชื้อ. 2541 : 15) ส่วน ราศี ทองสวัสดิ์ (2535 : 69 – 77) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กว่า ภาษาของเด็กซึ่งประกอบด้วยทักษะทั้ง 4 คือ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามลำดับ ทักษะทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับเด็กดังนี้ การฟังเป็นทักษะพื้นฐานที่มีผลต่อการพูด การอ่านและการเขียน จากการศึกษาของแพทย์พบว่าเด็กฟังเป็นตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา การฟังจึงมีความสำคัญต่อเด็ก เด็กที่อยู่ท่ามกลางความอบอุ่นมีคนพูดคุยน้อยๆ การฟังจะพัฒนาขึ้น เด็กเล็กๆ จะฟังคนอื่นพูดก่อนแล้วจึงเรียนรู้ที่จะออกเสียง การพูดของเด็กเป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการโดยเด็กจะพูดได้น้อยคำ ก่อนแล้วจึงค่อยพูดได้มากคำ ตามลำดับ จนกระทั่งสามารถเล่าเรื่องราวหรือสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้ การอ่านจะมีประโยชน์ต่อเด็กเมื่อเด็กอ่านแล้วเข้าใจ ก่อนที่เด็กจะอ่านหนังสือได้นั้น เด็กควรมีพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอ่าน ได้แก่ ความสนใจในการอ่าน สามารถจำรูปของคำและเสียงได้ หมายความว่ารู้ความหมายของคำ ตลอดจนฝึกพูดเป็นประโยคได้ มองเห็นความเหมือนความแตกต่างของสิ่งของต่างๆ ตลอดจนพยัญชนะ และเสียงได้ รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับสัญลักษณ์ ทราบว่าคำไหนหมายถึงถึง

สิ่งใดและสิ่งที่ควรคำนึงคือสิ่งที่เด็กอ่านควรมีความหมายต่อเด็กและการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน ดังนั้น การสอนอ่านควรเป็นไปตามขั้นตอน การอ่านหากทำได้ดีจะมีผลต่อการเขียนด้วย ความสามารถในการเขียน จะเป็นไปตามพัฒนาการในวัยนั้น การเขียนในเด็กวัย 5 – 6 ปี จะสามารถวาดรูปคนโดยมีส่วนสำคัญ 6 ส่วน ได้ และวาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีมุมแหลมอยู่ในแนวตั้งได้แสดงว่าเด็กพร้อมที่จะเขียนหนังสือได้ มีคุณสมบัติในการใช้มือหรือกลัมนิ้วเล็กขีดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้ และสามารถมองเห็นความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่างๆ มือและตาทำงานให้สัมพันธ์กันได้ เมื่อเด็กพร้อมที่จะเขียนหนังสือด้วยใจเป็นสุข ไม่ต้องถูกบังคับขู่เข็ญ เด็กจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนหนังสือไปด้วย

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2518 : 38) ได้สรุปลักษณะการพูดของเด็กโดยเอา ตัวเองเป็นศูนย์กลางมี 3 ลักษณะ คือ

1. การพูดซ้ำ ๆ (Repetition) จะสังเกตได้ว่าในขวบแรกเด็กมักจะพูดซ้ำๆ คำใหม่ที่ได้ยิน หรือเลียนเสียงต่าง ๆ แม้คำเหล่านั้นเด็กจะรู้จักดีแล้ว

2. การพูดคนเดียว (Monologue) เด็กมักจะพูดไปทำไปเหมือนกับปรารภความคิดของตนเอง ออกมาดังๆ อาจจะเล่าเป็นนิยาย หรือเล่นสมมุติเป็นครู พ่อ แม่ การพูดลักษณะนี้ไม่เกี่ยวกับการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นการพูดเพื่อความเพลิดเพลินของตนเองเท่านั้น

3. การสื่อความเข้าใจ (Communication) เป็นการพูดกับตนเองต่อหน้าคนอื่น การที่เด็ก พยายามทำความเข้าใจบุคคลอื่น และใช้ภาษาเป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยการอธิบาย ชักถาม วิจารณ์ ลักษณะ การพูดเช่นนี้ แสดงถึงวิวัฒนาการทางด้านความคิด การพูด และการใช้ภาษาที่สูงขึ้น

โฮลโลเวย์ (คณะนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาการศึกษาปฐมวัย. 2541 : 332 ; อ้างอิงจาก Holdaway. 1979. *The Foundation of Literacy* .) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 Emergent Reading

— ดูหนังสือเรื่องที่ชอบ พูดข้อความในหนังสือด้วยภาษาของตนเอง ทำท่าทาง เหมือนกำลังอ่านหนังสือ

- จับใจความและความถูกต้องของเนื้อเรื่องโดยใช้ประสบการณ์เดิมของตนเอง
- ไม่สนใจข้อความตามลำดับของเรื่อง
- อ่านและเขียนตัวขีดเขียน (Scribbles)
- อ่านตัวอักษรแล้วพยายามลอกหรือเขียนทับ

ขั้นที่ 2 Advanced Emergent Reading

- กวาดตามองข้อความตามบรรทัดดูข้อความที่มีตัวหนังสือใหญ่และเขียนเว้นคำ
- ตรวจสอบความถูกต้อง โดยการเดาจากประสบการณ์เดิมและสิ่งชี้แนะ
- อ่านข้อความที่มีตัวอักษรและคำที่เห็นกันอยู่เป็นประจำ
- หาคำที่มีตัวอักษรที่คล้ายคลึงกัน โดยการตรวจสอบจากจุดที่เริ่มต้นของประโยค

ขั้นที่ 3 Emergent to Early Reading

- รู้จักคำที่อยู่ในชีวิตประจำวัน เมื่อเห็นคำนั้นในบริบทหรือสิ่งแวดล้อม
- คาดเดาคำใหม่ โดยดูรูปประโยคและความหมาย
- กวาดสายตาถูกทิศทางเมื่อมองข้อความที่คุ้นเคย
- ชี้และบอกชื่อของตัวอักษรส่วนใหญ่ได้

— พิจารณาตัวอักษรบางตัวเพื่อจะบอกว่าเป็นอะไรแล้วพยายามลอกและตกแต่งรูปร่างของตัวอักษร

— จำคำบางคำที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันได้

ขั้นที่ 4 Early Reading

— ชี้และกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำบางคำ

— บอกข้อสังเกตที่แสดงให้ทราบว่า คำๆ เดียวกันสามารถผสมกับคำอื่นกลายเป็นคำใหม่ได้ เช่น เด็กชาย เด็กหญิง แม่คำ แม่น้ำ

— ลอกหรือเขียนสื่อความหมายโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ของตนเอง ใช้รูปประโยคที่ถูกต้องและกลับมาอ่านได้

— เล่นเกมโดยใช้บัตรคำที่มีคำคุ้นเคย หรือเรียงบัตรคำให้เป็นประโยคได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 Advanced Early Reading

— คาดเดาข้อความจากสิ่งที่ชี้แนะ โดยดูตัวพยัญชนะตัวแรกของคำ ประกอบกับความรู้อื่นๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวอักษรกับเสียงตัวอักษร

— จำและตรวจสอบตัวอักษรในคำพร้อม ๆ กับออกเสียงไปด้วย

— ใช้รูปและเสียงตัวอักษร เป็นหลักในการสะกดคำใหม่ที่ไม่รู้จัก หรือคำที่ไม่แน่ใจ

บุษบง ต้นดวงศ์. (2536) กล่าวถึงพัฒนาการในการเขียนตามธรรมชาติของเด็กไว้ 7 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 วาดแทนเขียน เด็กสื่อความคิดโดยการวาดแทนเขียน

ระดับที่ 2 ชีตเขียนแทนเขียน เด็กพยายามเขียนหนังสือแบบผู้ใหญ่ แต่การเขียนของเด็กคือการขีดเขียน ในระยะแรกเด็กอาจขีดเขียนไปทั่วหน้ากระดาษอย่างไม่เป็นระบบ ต่อมาเด็กรู้จักขีดเขียนจากซ้ายไปขวา สิ่งที่ขีดเขียนดูคล้ายตัวหนังสือมากกว่าภาพ

ระดับที่ 3 เขียนโดยการทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนังสือ เด็กพยายามเขียนตัวหนังสือบางตัวคล้ายตัวอักษร บางตัวก็ไม่คล้ายแต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง

ระดับที่ 4 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีคิดขึ้นเอง เด็กอาจเขียนคำที่เขียนได้แล้ว เช่น ชื่อของตนเอง ด้วยการสลบที่ตัวอักษรหรืออาจเขียนตัวอักษรกลับ

ระดับที่ 5 คัดลอกตัวอักษร เด็กอาจคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัวหรือบอกข้อความที่ต้องการเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนแล้วจึงนำไปลอก บางครั้งลอกหมดทุกตัว บางครั้งเป็นการลอกเฉพาะคำที่ต้องการไปผสมกับคำที่เขียนได้แล้ว

ระดับที่ 6 เขียนโดยคิดวิธีสะกดขึ้นเอง เมื่อเขาไม่ทราบวิธีสะกดแบบผู้ใหญ่

ระดับที่ 7 เขียนสะกดคำได้ใกล้เคียง หรือเหมือนกับวิธีสะกดของผู้ใหญ่ เด็กสะกดคำโดยการผสมพยัญชนะและสระตามเสียงของคำที่พูดหรือได้ยิน

โทมัส และไรน์ฮาร์ด (ภาวินี แสสนทวิสุข. 2538 : 20 ; อ้างอิงจาก Thomas and Rinehart. 1990. *Journal of Research in Childhood Education.* : 5 – 26) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการเขียนของเด็ก 4 ด้าน ดังนี้

1. การสร้างสัญลักษณ์ภาษาเขียน ได้แก่ การใช้ตัวอักษร และ/หรือ ภาพในการสื่อความหมาย

2. ทิศทางในการเขียน ได้แก่ การเขียนจากซ้ายไปขวา และบนลงล่าง

3. วิธีการถ่ายทอดความหมายของสัญลักษณ์ภาษาเขียน ได้แก่ การใช้คำพูด ท่าทาง หรือข้อความในการสื่อความหมาย

4. ความซับซ้อนของความหมาย ได้แก่ การใช้คำหรือประโยคในการสื่อความหมาย

พัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ดาวนิง และแธคเคอรี (Downing and Thackrey. 1971 : 14 – 15) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมทางภาษาไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกาย (Physical Factors) ได้แก่ การบรรลุวุฒิภาวะด้านร่างกายทั่วไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน

2. องค์ประกอบทางสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมด้านสติปัญญาโดยทั่วไป

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ความสามารถทางภาษาที่ได้รับจากที่บ้านและประสบการณ์ทางสังคม

4. องค์ประกอบด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional Factors, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ความมั่นคงทางอารมณ์และความต้องการที่จะเรียนรู้ภาษา

กรรณิการ์ พวงเกษม (2524 : 20 – 21) กล่าวถึง องค์ประกอบที่ทำให้เด็กมีความเจริญด้านภาษาไว้ดังนี้

1. วุฒิภาวะ ความสามารถในการพูด การเขียนจะเจริญขึ้นตามลำดับ

2. สิ่งแวดล้อมถ้าหากพ่อแม่เอาใจใส่พยายามพรี าสอนให้เด็กพูดคุยและหัดอ่านหัดเขียนอยู่เสมอเด็กจะมีความพร้อมทางภาษามาก

3. การเข้าใจความหมาย ผู้ใหญ่ควรย้อนถามเด็กว่าที่พูดนั้นเข้าใจเพียงใด

4. การให้มีพัฒนาการทั้งหมด เราจะต้องให้เด็กมีรูปร่างที่ดี หน้าตาสดใสสะอาด ภายใจ สมองดี สุขภาพสมบูรณ์ และสังคมดีจึงจะทำให้เด็กมีความเจริญทางภาษาได้ดี ไม่ควรแต่เพียงว่าให้เด็กได้เขียนได้เท่านั้น เราต้องคำนึงถึงหลักของความต้องการความสนใจจากเพื่อน ๆ ของเด็กด้วย ถ้าหน้าตาสกปรกเพื่อนก็ย่อมไม่พูดคุยด้วย โอกาสที่จะมีความเจริญทางภาษาพูดก็ยิ่งเสียเปรียบคนที่ รูปร่างหน้าตาสะอาดสดใส

5. ขั้นตอนและการจัดชั้นเรียน การจัดโรงเรียนแบบไม่มีชั้น แต่อาศัยความสามารถทางภาษาเป็นแนวก็น่าจะได้ลองจัดให้เป็นที่แพร่หลายต่อไป หลักสูตรและขั้นตอนการสอนบางบทก็น่าจะสับเปลี่ยนไปได้ตามระดับความสามารถและความพร้อมของนักเรียน จึงมีข้อน่าสังเกตว่าบางแห่งสอนบทเรียนยากก่อน แล้วกลับมาสอนบทธรรมดาภายหลังโดยอ้างแต่หลักสูตร ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว ครูผู้สอนน่าจะสามารถในการวินิจฉัยยับยบทเรียนนั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง

6. การมีส่วนร่วม (Participation) กิจกรรมใด ๆ ก็ตามเด็ก ๆ ควรมีส่วนร่วมทุกครั้ง ทุกคนครูไม่ควรเลือกที่รักมักที่ชัง จะต้องพิจารณาความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลและกำหนดงานให้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ตามใจสมัคร หรือครูกำหนดกลุ่มให้บางครั้งการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่มย่อย การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้เด็กมีความเจริญทางภาษาได้อย่างมาก

1.3 ประเภทของการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย เพื่อแสดงความต้องการ ความรู้สึก ความคิด ความรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำ (Verbal Communication) คือ การสื่อความหมายด้วยการพูดและการใช้ถ้อยคำทั้งทางตรงและทางอ้อม เสียงพูดของมนุษย์ตกลงกันไว้เพื่อทำหน้าที่แทนมโนภาพ

ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีมนุษย์ด้วยกันสามารถรับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และ กาย รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์ รหัสหรือลายลักษณ์อักษรแทนเสียงในการพูด (สวานิต ยมาภัย. 2533 : 39) ซึ่งเป็นวิธีการใช้เสียงที่มีระบบมีระเบียบ ประกอบด้วยหน่วยเสียง หน่วยคำ วลี หรือประโยคบอกเล่า และประโยคคำถาม ซึ่งแสดงออกเป็นเสียงที่มีความหมายและมีข้อตกลงรับรู้ร่วมกันในระหว่างผู้ใช้ภาษาเดียวกัน รวมทั้งภาพและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนเสียงในการพูด (สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. 2529 : 2)

2. การสื่อความหมายโดยไม่ใช้ถ้อยคำ (Non – Verbal Communication) หรือการสื่อความหมายโดยใช้ภาษาท่าทาง คือการสื่อความหมายด้วยการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ นอกเหนือจากภาษาพูด เช่น การใช้สีหน้า ท่าทาง กิริยาอาการโดยการใช้กิริยาท่าทางเป็นสื่อทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน อาจใช้เพียงส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น ตา มือ หน้า เป็นต้น หรือใช้ร่างกายทั้งหมดก็ได้ (วิโรจน์ ธิรคุณ. 2532 : 1)

สุมิตร คุณานุกร (2519 : 2 – 3) ได้ให้ความหมายของการสื่อความหมายด้วยภาษาท่าทางว่า หมายถึง การสื่อความหมายโดยการใช้ภาษาพูดซึ่งรวมถึง

1. ภาษาสัญลักษณ์ (Sign Language) เช่น การส่งสัญญาณสื่อสารของลูกเสือ การส่งภาษาใบ้
2. ภาษาการกระทำ (Action Language) หมายถึงการกระทำทุกอย่างไม่ว่าตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ที่ก่อให้เกิดการสื่อความหมายแทนคำพูด เช่น การรับประทานอาหารอย่างรีบร้อนอาจสื่อได้ว่าผู้รับประทานอาหารกำลังหิว หรือไม่ได้รับการอบรมมารยาทการรับประทานอาหาร

3. ภาษาวัตถุ (Object Language) หมายถึงการแสดงออกทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจในการใช้หรือแสดงวัตถุต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า รถยนต์ การจัดบ้าน ฯลฯ

ประสงค์ ราชณสุข (2528 : 62 – 65) ได้แบ่งลักษณะของการสื่อความหมายด้วยภาษาท่าทางให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เป็น 7 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1. การใช้ดวงตา หรือสายตาเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดซึ่งมักจะมีการสบตากันโดยตรงเพื่อแสดงออกถึงความสนใจและใส่ใจในขณะที่สื่อความหมายกัน การใช้ดวงตานี้รวมถึงการใช้หนังตาหรือเปลือกตาเพื่อประกอบในการสื่อความหมาย เช่น การลืมตาโพล่ง หมายถึงความตื่นเต้นหรือความตกใจกลัว เป็นต้น

2. ใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสื่อความหมาย ได้แก่ การเคลื่อนไหว ศรีษะ แขน ขา และ ลำตัว เช่น การสั่นศรีษะ หมายถึง การปฏิเสธ เป็นต้น

3. การใช้อาการสัมผัส เพื่อสื่อความรู้สึกและอารมณ์ตลอดจนความปรารถนาภายในใจ เช่น การจับมือ หมายถึง การแสดงความเป็นมิตร เป็นต้น

4. การใช้วัสดุ เพื่อแสดงความหมายบางประการในการสื่อความหมาย เช่น การใช้รถยนต์ราคาแพงเพื่อแสดงถึงความมีฐานะร่ำรวย

5. การใช้น้ำเสียงประกอบถ้อยคำที่พูดออกไป สามารถสื่อความหมายให้ทราบถึง เพศ วัย ภูมิหลังบางประการและพื้นอารมณ์ของผู้พูดได้

6. การใช้เวลา เพื่อแสดงเจตนาที่จะก่อให้เกิดความหมายเป็นพิเศษ เช่น การใช้เวลา รอคอยเพื่อต้องการพบเป็นเวลานาน แสดงว่ามีเรื่องสำคัญที่ต้องการพบ เป็นต้น

7. การใช้ช่วงระยะแสดงให้ทราบถึงความหมายบางประการที่อยู่ในจิตสำนึกของบุคคลที่กำลังสื่อความหมายกันได้ เช่น บุคคล 2 คน ที่นั่งพูดคุยอยู่ในลักษณะห่างกันเพียงเล็กน้อยแสดงว่ามีความสัมพันธ์สนมกัน เป็นต้น

การสื่อความหมายของบุคคลย่อมต้องใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทาง ภาษาทั้ง 2 ประเภทนี้มีความสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ ซึ่ง สวินิต ยมาภัย ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางไว้ในลักษณะดังนี้ คือ

1. ซ้ำกัน การแสดงท่าทางอาจจะทำให้เกิดความหมายซ้ำกันกับคำพูดได้ เช่น การชี้มือ ไปยังสถานที่ที่พูดถึง
 2. แย้งกัน การใช้ภาษาท่าทางอาจแย้งกันกับคำพูดได้ เช่น การชมว่าภาพนี้สวยแต่ขณะเดียวกันสายตาของผู้พูดมิได้จับจ้องอยู่ที่ภาพนั้นเลย
 3. แทนกัน ภาษาท่าทางสามารถใช้แทนภาษาถ้อยคำได้เป็นอย่างดี เช่น การสั่นศีรษะหมายถึง การปฏิเสธ
 4. เสริมกัน การใช้ภาษาท่าทางมีส่วนช่วยเสริมน้ำหนักให้แก่ภาษาถ้อยคำได้โดยเฉพาะเมื่อต้องการแสดงอารมณ์หรือแสดงภาพให้ผู้ฟังเห็นจริงเห็นจัง เช่น การใช้มือกอดที่หน้าท้องและนิ้วหน้าเล็กน้อยพร้อมกับพูดว่าปวดท้อง
 5. เน้นกัน ภาษาท่าทางช่วยเพิ่มน้ำหนักให้แก่ภาษาถ้อยคำได้ เช่น การใช้เสียงดังกว่าปกติ การเคลื่อนไหวมือ แขน และการแสดงออกทางสีหน้า เป็นต้น (สวินิต ยมาภัย. 2533 : 50 – 51)
- จะเห็นได้ว่าการใช้ภาษาในการสื่อความหมายนั้น ควรใช้ทั้งภาษาถ้อยคำและภาษาท่าทางเป็นตัวกลางในการสื่อความหมาย จึงทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจนและเกิดอารมณ์คล้ายตามจนเกิดความคิดและจินตนาการตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สื่อสาร

1.4 แนวทางส่งเสริมประสบการณ์ทางภาษาด้านการสื่อความหมาย

การจัดประสบการณ์ทางภาษาเป็นการจัดกิจกรรมและจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา พัฒนาทักษะในการสื่อความหมายทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง

บันลือ พุกกะวัน (2534 : 12 – 13) กล่าวว่า ประสบการณ์ทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของเด็ก ความสำคัญของการจัดประสบการณ์ทางภาษาเด็กปฐมวัย จะประกอบด้วยแนวทางการมุ่งประโยชน์ 3 ทางด้วยกัน ได้แก่

1. เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะใช้ในการเรียนรู้และรับการสอนจากครูได้ดี
2. เป็นเครื่องมือสำคัญของครูที่จะใช้ตรวจสอบผลการเรียน และช่วยเหลือแก้ไขเด็กให้เรียนได้ดีขึ้น
3. เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ของเด็กเองที่จะได้เล่น ได้เรียนร่วมกันอย่างสนุกสนาน อย่างมีชีวิตชีวา รวมทั้งเรียนรู้ในการปรับตัวด้วย

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางภาษาควรเป็นดังนี้

1. เพื่อสนองความต้องการและความสนใจให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่เด็กอยากรู้โดยได้เล่น ได้ใช้ภาษาอย่างสนุกสนานและเพลิดเพลิน
2. เพื่อสนองความต้องการแห่งวัยให้ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้ใช้สติปัญญา และภาษาในการสังเกต เปรียบเทียบและขยายประสบการณ์ที่มีความหมายที่เด็กเข้าใจ และได้ใช้ความเข้าใจนั้นไปสู่การเล่น เกม การสนุกกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดให้เป็นอย่างดี

เยวพา เดชะคุปต์ (2528 : 52) ได้กล่าวถึงแนวการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการสื่อความหมายว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาสอนทางด้านภาษา ได้แก่

1. การเล่านิทาน
2. การอ่านหนังสือต่าง ๆ
3. การดูภาพแล้วบรรยาย
4. การท่องบทกลอนหรือคำคล้องจอง
5. การสนทนา การอภิปราย
6. การแสดงละคร
7. การแสดงบทบาทสมมุติ

นอกจากนี้สภาพการจัดประสบการณ์ทางภาษามีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กดังที่ ภรณ์ คุรุรัตน์ (2532 : 3 – 4) ได้กล่าวสรุปผลจากการวิจัยหลายฉบับ พบว่า ในสภาพการเรียนการสอนครูยังคงเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด เป็นศูนย์ของห้องเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่กล่าวว่า “เด็กควรจะมีเสรีภาพในการคิด การแสดงออก ทางการศึกษาจะต้องถือเด็กเป็นศูนย์กลาง” การยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) เป็นการเพิ่มบทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเป็นผู้ร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำ การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกิจกรรมนั้นจะเป็นการนำเด็กไปสู่การเรียนรู้โดยการกระทำ เด็กมีอิสระในการคิด การเล่น การแสดงทั้งทางวาจา ทำทาง อันจะส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็กในที่สุด

จากแนวการจัดกิจกรรมดังกล่าว จะพบว่าการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรสอดแทรกการสอนภาษาตลอดเวลา การฟังเด็กสนทนา การจดบันทึกสิ่งที่เด็กพูด เพื่อจะได้รู้ความสนใจของเด็ก และนำไปจัดกิจกรรมได้ถูกต้อง ให้เด็กแสดงความคิดเห็น จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยหนังสือที่เหมาะสมกับวัย จะได้กระตุ้นการเรียนรู้ อ่านเขียน เล่นเกมที่สัมพันธ์กับตัวหนังสือ การหัดสะกดชื่อ เขียนชื่อในกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่เน้นความถูกต้องของการเขียน เพราะเด็กสามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้เองเมื่อเด็กสังเกตสิ่งแวดล้อมที่เขียนถูกต้องได้ตลอดเวลา

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมาย

งานวิจัยต่างประเทศ

จอห์นสัน (Johnson. 1989 : Abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทำทางวิธีการสื่อความหมาย และหน้าที่ในการสื่อความหมายของเด็ก 3 ขวบ ขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่หลายคน เด็กกับผู้ใหญ่คนเดียว และเด็กกับเด็ก มีโครงสร้างต่างกันและเด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ในขณะที่เล่นและผู้ใหญ่ใช้วิธีการพูดโดยไม่ออกคำสั่งจะมีวิธีการสื่อความหมายได้ว่องไวและมีการเรียนรู้โดยไม่คาดหมายเกิดขึ้น

งานวิจัยภายในประเทศ

อภิญา กังสนารักษ์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 6 ปี ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์กรมประชาสงเคราะห์และในครอบครัวปกติ โดยเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคที่มีระดับอายุและเพศต่างกันและหาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางด้านจำนวนถ้อยคำกับพัฒนาการทางภาษา ด้านการใช้ประโยค พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กที่มีอายุมากกว่ามีพัฒนาการทางภาษา ด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า เด็กหญิงและเด็กชายมีพัฒนาการทางภาษา ด้าน

จำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคไม่แตกต่างกัน และพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้ประโยค

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การสื่อความหมายของเด็กควรได้รับการพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสมโดยการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ ครูเป็นเพียงผู้สนับสนุน และใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้จะทำให้เด็กสื่อความหมายได้เร็วขึ้น

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2.1 ความหมายและความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

พัชรี ผลโยธิน (2537 : 196) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการสอนที่พยายามจะใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสารและการคิด โดยไม่พยายามแยกภาษาออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่เป็นการพยายามมองภาษาโดยรวม สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์จริงมาช่วยทำให้ภาษานั้นง่ายต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน ถ้าเป็นสิ่งที่มีความหมายมีประโยชน์หรือเด็กสนใจ และต้องการ จะเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการเรียนภาษา

ผกาภรณ์ เกษมศรี (2539 : 1) ได้ให้นิยามตามลักษณะการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม Whole Language แนวทางของประเทศนิวซีแลนด์ว่า Whole Language คือการผสมผสานทุกรูปลักษณะของภาษาที่ต้องใช้ในการสื่อสารที่เป็นอิทธิพลที่เกิดจากการเรียนการสอน / การใช้ภาษา ซึ่งจะได้ผลดีในการเรียนรู้ภาษาทุกภาษา เพื่อเป็นการสื่อสารซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะยุคอดีตหรือปัจจุบัน

เคด้า (Kadar, 1999 : 31) กล่าวว่า ภาษาแบบองค์รวมในการนำมาจัดในชั้นเรียนนั้น การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน จะถูกนำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบอันไม่อาจจะแบ่งแยกได้ของภาษาและจะไม่แยกส่วนเป็นวิชา ๆ ที่ต่างกัน

กาญจนา นาคสกุล (2539 : 37) กล่าวว่า การสอนภาษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ยังไม่ได้ผลดีนักเป็นเพราะการสอนภาษายังไม่ถูกวิธีและไม่โน้มน้าวใจเด็กเห็นความสำคัญของภาษาจนเกิดความรักที่จะเรียนภาษานั้น ๆ อีกประการหนึ่งคือ ครูไม่มีคุณภาพพอ ขาดการฝึกฝน จึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนใหม่ด้วย การเรียนภาษาเป็นการเรียนที่ต่างจากวิชาอื่น เพราะต้องการการฝึกฝนมาก และต้องเรียนให้ถูกต้องตั้งแต่ในวัยเยาว์ และจากการสัมมนาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในการเตรียมทักษะเบื้องต้น เช่น การอ่าน การเขียน การฟังและการพูด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้เด็กเบื่อหน่ายทอดทิ้ง ในการใช้ภาษาสื่อความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 11)

ฉันทนา ภาคบงกช (2537 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาธรรมชาติไว้ ดังนี้

1. ทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนานในการเรียนภาษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้
2. ช่วย让孩子ได้รับการพัฒนา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครอบคลุมทุกด้าน และเต็มศักยภาพ
3. ทำให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในการพัฒนาทางภาษา ทั้งด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น
4. สนองความต้องการของผู้ปกครองส่วนมาก ซึ่งต้องการให้เด็กได้รับการพัฒนาภาษาในช่วงปฐมวัย

อารี สันหนวี (2537 : 213) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เด็กได้แสดงออกโดยไม่กลัว ผิด มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก ได้มีประสบการณ์ตรงมีโอกาสได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่น เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดี ถ้าเข้าใจ ทั้งหมดช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและไม่เรียนด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติ หมายถึง การจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่แยกย่อย ทั้งนี้ มุ่งเน้นความสัมพันธ์ของภาษาเพื่อใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรจัดสภาพแวดล้อม ให้เป็นการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ภาษาในหลาย ๆ สถานการณ์ การทำกิจกรรมของเด็กจะถูก เชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาอ่านเขียนที่มีความหมายต่อเด็ก เด็กจะได้แสดงออกถึงความเข้าใจจากประสบการณ์ที่ เด็กมี รวมทั้งเปิดโอกาสให้เลือกเล่นหรือทำงาน ที่เด็กแต่ละคนชอบหรือสนใจ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู เด็กจะพอใจที่จะเรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ใช้กับเด็กปฐมวัยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของ ภาษา ดังนี้ (บุษบง ต้นติววงศ์, 2535 : 44 – 49)

1. ทฤษฎีว่าด้วยระบบภาษา

ภาษาประกอบด้วย 3 ระบบ คือ ระบบความหมาย ระบบไวยากรณ์ และระบบเสียง หัวใจของ ภาษาคือความหมาย ไวยากรณ์และเสียงเป็นเพียงส่วนประกอบสถานการณ์กำหนดคำซึ่งกำหนดความหมาย ในการสื่อสารอีกทีหนึ่ง เด็กจะไม่พยายามอ่านและเขียนด้วยการสะกดคำไปที่ละตัว แต่เขาจะคิดหาคำที่สื่อ ความหมายได้เหมาะสมที่สุดในสถานการณ์นั้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่จำเป็นต้องรู้จักเสียงของตัวอักษรก่อนจึงจะ สามารถสื่อความหมายโดยการอ่าน เขียนได้ เนื่องจากการอ่านเพื่อสื่อความหมายเป็นกระบวนการที่กำหนด โดยสถานการณ์ การสอนอ่านเขียนสำหรับเด็กปฐมวัยจึงไม่ควรแยกออกเป็นทักษะเดียว ๆ หลาย ๆ ทักษะ แต่ควรให้เด็กได้สำรวจ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวและใช้กระบวนการอ่านเขียนเพื่อศึกษาสิ่งที่เขาสำรวจ ครูจะสอน ทักษะเฉพาะที่จำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของเด็ก และถ้าเด็กไม่ต้องการเรียน ครูจะไม่บังคับเพราะ การบังคับทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่านเขียน และจะสกัดกั้นความงอกงามของเด็กเมื่อเขาโตขึ้นและ พร้อมที่จะเรียนอ่านเขียนในชั้นประถมศึกษา ครูมีหน้าที่ในการแนะนำให้เข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่เขาประสบในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ภาษาในหลาย ๆ สถานการณ์ เด็กจะได้ทดสอบ ความสามารถในการตัดสินใจของตนโดยเสี่ยงกับความล้มเหลวเล็กน้อยเพราะเขาสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง ของตนได้เสมอ ทั้งจะได้รับประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไปพร้อม ๆ กัน ครูต้องระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ ตัดสินใจแทนเด็กเพียงเพื่อป้องกันข้อผิดพลาด ในการอ่านเขียน นอกจากนี้ครูยังมีหน้าที่ ในการจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษา เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์นั้น และสนับสนุนให้เขาสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

2. ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์สื่อสาร

ภาษาเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ สัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร เด็กต้องใช้สัญลักษณ์เพื่อความคิด และถ่ายทอด ประสบการณ์ต่าง ๆ สัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ ภาษา ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ละคร และคณิตศาสตร์ การจัดประสบการณ์อ่าน เขียนตามแนวการสอนภาษาแบบ ธรรมชาติจึงรวมเอา ศิลปะ ดนตรี ละคร เป็นส่วนสำคัญในการเรียนการสอน เพราะสิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้เด็ก ค้นหาสัญลักษณ์ที่เหมาะสมสำหรับสื่อความคิดในแต่ละเรื่อง เด็กจะไม่ถูกจำกัดให้ถ่ายทอดความคิดเป็นเพียง

ภาษาเท่านั้น ศิลปะและละครเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่เด็กใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าสัญลักษณ์ภาษา จากทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิดและสัญลักษณ์ พบว่า ถ้าเด็กไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาเขียนเด็กจะเปลี่ยนเป็นวาดภาพแทน ศิลปะสามารถช่วยให้เด็กรวบรวมความคิดก่อนจะเขียนและช่วยให้เด็กทำงานต่อไป ทั้ง ๆ ที่ความคิดในการเขียนหยุดชะงัก การแสดงละครช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกในเรื่องและทำให้คุณภาพ การเขียนดีขึ้น ดนตรีช่วยสร้างอารมณ์สำหรับเรื่องที่จะอ่านเขียน อุปกรณ์ดนตรีและศิลปะหลายอย่างสามารถใช้ประกอบกิจกรรมอ่านเขียนได้ เด็กอาจทำอุปกรณ์ดนตรีและศิลปะสำหรับกิจกรรมอ่านเขียนในมุมเขียนจะมี เครื่องเขียนหลายชนิดให้เด็กได้ทดลองใช้วิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สามารถสื่อความหมายได้ดีที่สุด

3. ทฤษฎีว่าด้วยการอ่านเขียนในระบบภาษา

ทฤษฎีมีความเชื่อเกี่ยวกับพัฒนาการในการอ่านเขียนว่า ทุกคนต้องสะสมประสบการณ์ทาง ภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป ประสบการณ์จากภาษาพูดเป็นข้อมูลสำหรับภาษาเขียนและประสบการณ์ จากภาษาเขียนเป็นข้อมูลสำหรับภาษาพูด ความก้าวหน้าในการใช้ภาษาไม่ว่าด้านใดต้องอาศัยองค์ประกอบ ทางภาษาหลายด้าน การที่เด็กเขียนแล้วประสบการณ์ทั้ง ๆ ที่ยังไม่รู้จักคำและต้องให้เด็กเห็นว่าเสียงที่เขา รู้จักนั้นมีสัญลักษณ์ตัวอักษรแทนได้ เด็กจะเริ่มเข้าใจในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เขาต้องใช้อักษรที่มีทั้งรูป และเสียงแทนความหมายรูปเสียง และความหมายที่เขาใช้ต้องสอดคล้องกันในสายตาผู้อื่น มิฉะนั้นสิ่งที่เขา เขียนจะไม่สื่อความหมาย ในจุดนี้เองที่ทำให้เด็กต้องพยายามจำแนกและจดจำรูปตัวอักษรที่เขาเห็นรอบ ๆ ตัวไปพร้อม ๆ กับจำแนกและจดจำเสียงตัวอักษร เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยเรียนเขาก็มีประสบการณ์ทางภาษา พร้อมที่จะจำแนกเสียงและรูปของตัวอักษรได้อย่างมีระบบมากขึ้น เนื่องจากการอ่านเขียนเป็นกิจกรรมที่ต้อง สื่อความหมายกับผู้อื่น การคุยกับครูและเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเขียนไม่ว่าก่อนจะเริ่มเรื่อง กลางเรื่อง หรือหลังเรื่องจะช่วยให้เด็กเห็นการตีความลักษณะต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เขาเข้าใจ ความหมายของเรื่องมากขึ้น การตีความเป็นประสบการณ์จากการอ่านช่วยในการสื่อความหมายเมื่อเด็กเขียน และการสื่อความหมายซึ่งเป็นประสบการณ์จากการเขียนช่วยในการตีความเมื่อเด็กอ่าน การอ่านเขียนเป็น ประสบการณ์ที่ใช้เวลานานและต้องอาศัยการสะสมประสบการณ์ อันเป็นระบบที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน สรุป ได้ว่าทฤษฎีการอ่าน เขียนในระบบภาษานั้น เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ภาษาพูดและภาษาเขียนจากการลองผิดลองถูก ในการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและประสบการณ์การอ่านเขียน

จากกรอบความคิด 3 ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ยังมีแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่อธิบายเรื่องธรรมชาติของภาษาและการเรียนรู้ของเด็กในแง่มุมที่มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

นักจิตวิทยาภาษา (Psycholinguistics)

นักจิตวิทยาภาษาจะวางพื้นฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยถือว่าการอ่าน คือปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างภาษากับพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น ถ้าเด็กมีประสบการณ์เกี่ยวเครื่องบิน และ เฮลิคอปเตอร์แล้วคำศัพท์ที่เด็กจะใช้รับรู้และแสดงออกมีค่าทั้งสองอยู่ การอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับเครื่องบินที่เครื่องบินได้ก็จะเป็นการง่ายสำหรับเด็กเพราะพื้นฐานทางประสบการณ์และภาษาที่เด็กมีอยู่จะช่วยให้เด็กรู้ ความหมายของสิ่งที่เขียนหรือพิมพ์ออกมา เป็นการดึงเอาภาษา ความรู้ และประสบการณ์ออกมาสู่สิ่งที่ เด็กอ่าน

นักจิตวิทยาภาษา กล่าวว่า ผู้อ่านเป็นผู้นำข่าวสารไปให้สิ่งที่เขาอ่านมากกว่าที่จะเอามาจากสิ่งที่เขา อ่านประสบการณ์ที่มีอยู่จะกลายเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ การอ่านจะมีความหมายเมื่อ สิ่งที่อ่านนั้นอยู่ในขอบเขตแห่งภาษาและประสบการณ์ของเขา

จิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ (Development and Cognitive Psychology)

ทฤษฎีของนักจิตวิทยาภาษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาและการอ่านไม่ได้บอกอย่างชัดเจนว่าการอ่านเกิดขึ้นได้อย่างไร นักจิตวิทยาพัฒนาการและการเรียนรู้ ตระหนักว่า ตั้งแต่เกิดและเติบโตขึ้นมา นั้น มีการพัฒนาทางร่างกาย สังคม อารมณ์และความรู้ ก่อนที่เขาจะเรียนรู้ที่จะคลาน จะยืน เดิน พูดหรืออะไรก็ตามแล้วแต่ เขาจะต้องมีพัฒนาการถึงลำดับขั้นที่เหมาะสมสำหรับจะทำสิ่งนั้นได้เสียก่อน การเติบโตทางร่างกายนั้น เราจะเห็นได้ง่ายจากการที่ร่างกายเติบโตขึ้น สามารถใช้อวัยวะต่าง ๆ ได้มากขึ้น การเติบโตทางความรู้เป็นตัวสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน แม้ว่าช่วงอายุต่าง ๆ เด็กจะมีพัฒนาการในเรื่องต่าง ๆ จะเหมือนกันแต่พัฒนาการของเด็กแต่ละคนก็จะมีลักษณะเฉพาะพิเศษของตน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพซึ่งครูแต่ละคนควรตระหนักเสมอว่าการพัฒนาของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน และจะมีผลกระทบต่อเด็กว่าจะเรียนรู้อะไร และเรียนรู้อย่างไร ในขณะที่ถูกสั่งสอน เด็กจะไม่สามารถกระทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ได้พร้อมกันทุกคน และก็จะไม่ทำวิธีเดียวกัน เด็กแต่ละคนมีการเจริญเติบโตมีความสนใจ มีความสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้พบในลักษณะเป็นของตัวเอง (Unique)

สังคมวิทยาภาษา (Sociolinguistics)

เด็ก ๆ จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ หรือเด็กอื่นถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งมีความหมายสำหรับเด็ก การพูดคุย การเล่นอิสระ และการเล่นบทบาทสมมุติเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ช่วยให้เด็กฝึกฝนรูปแบบของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สังคมแวดล้อมจะส่งเสริมให้การติดต่อสื่อสารมีความหมายและมีเหตุผลสำหรับเด็ก เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเขาได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ สถานการณ์ทางสังคม หรือส่วนหนึ่งของชุมชน เช่น ชั้นเรียนหรือกลุ่มย่อย เช่นในชั้นอนุบาลเล่นมุมร้านค้า เราจะได้ยินเด็กพูดคุยถึงรายการของที่ซื้อ - ขาย เด็กคนหนึ่งอาจเล่นเป็นคนขายของชำ อีกคนขายหมู และบางคนเป็นลูกค้า ขณะที่เขาเลียนแบบการพูด ชื่อ - ขายในร้านขายของ เขาจะเพิ่มพูนความเข้าใจในเรื่องบทบาททัศนคติ จุดมุ่งหมายของการไปจ่ายตลาดได้ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เด็กได้ใช้ภาษาในจุดมุ่งหมายที่ต่างกันไป เช่น ตั้งคำถาม วิจารณ์ อธิบายหรือชี้แจง

การเรียนรู้ร่วมกัน (Cooperative Learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมกัน เห็นความสำคัญของสมาชิกกลุ่มที่จะช่วยเหลือกันและกัน บางครั้งเด็กจะเรียนรู้จากกันและกันได้ดีที่สุด การสนทนากัน การทำงานร่วมกัน เป็นเรื่องสำคัญของสภาพการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เด็ก ๆ ที่อ่านหนังสือเล่มเดียวกัน แล้วมีโอกาสที่จะอภิปรายและทำงานจากประสบการณ์การอ่าน กิจกรรมดังกล่าว ทำให้เด็กมีความมั่นใจในสิ่งที่ตนร่วมเสนอ การเข้าร่วมในกลุ่มอภิปรายก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งบางครั้งเป็นสิ่งที่ปรากฏออกมามากมาย ความรู้สึกที่สำคัญคือ ความเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความหมายและยั่งยืน การเรียนรู้ร่วมกันเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้มีความคิดหลากหลาย สามารถตอบปัญหาในภาษาที่เด็กเข้าใจได้อย่างดีเพราะภาษาเป็นของพวกเขาเองแต่ละคนจะช่วยให้สมาชิกกลุ่ม เรียนรู้และเข้าใจข้อมูลใหม่ ๆ ครูจะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้พร้อมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยสนับสนุนให้แต่ละคนร่วมกันทำงานในกลุ่ม (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. 2539 : 3 - 8)

การสอนภาษาแบบธรรมชาติมีพื้นฐานมาจากนักทฤษฎีหลาย ๆ คนที่พยายามจะชี้ว่า การศึกษาจะพัฒนาไปได้ดีที่สุดด้วยการบูรณาการการเรียนรู้ภาษา ทั้งการอ่าน การเขียน การพูด และการฟังเข้าด้วยกันด้วยทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาการทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกันและเกี่ยวกับพัฒนาการศึกษาศึกษาของเด็กทุก ๆ คนให้เป็นไปตามธรรมชาติ

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Natural Language Acquisition)

ไวโกตสกี (Y. Goodman. 1987 : 117 ; citing Vygotsky. 1978. *Mind and society ; the development of higher psychological processes.*) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นการได้รับอิทธิพลของบุคคลอื่นและสังคมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ถึงแม้เด็กจะต้องรับผิดชอบในการคิดโครงสร้างความรู้ ความคิดของตน แต่บุคคลอื่น เช่น เพื่อน และครูมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก หนึ่ง กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การพูด การสนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่นช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ (Symbol using media) ซึ่งการที่เด็กเรียนรู้ภาษาจากผู้อื่นนั้น เด็กจะเรียนรู้ที่ละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น จนเด็กสามารถคิด เกิดเป็นความรู้ภายในตนเองได้ แนวความคิดนี้ต่อมา บรูเนอร์และคณะ (Bruner and others) ขยายเป็นแนวการสอนที่ช่วยเสริมและสนับสนุนผู้เรียนจากระดับพัฒนาการที่มีอยู่ไปสู่ระดับพัฒนาการที่สูงขึ้นซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการที่ ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Interaction) ดังนั้น การสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) จึงเน้นให้มีการปฏิสัมพันธ์ การสนทนาโต้ตอบในกลุ่มช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กูดแมน (K. Goodman. 1986 : 26) เป็นผู้นำทางความคิดคนสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) กล่าวว่า ภาษาของมนุษย์เป็นตัวแทนของความคิดของผู้ใช้ภาษา บุคคลสามารถรวบรวมสัญลักษณ์อันได้แก่เสียงในภาษาพูด และอักษรในภาษาเขียนมาเป็นคำเพื่อใช้แทนสิ่งต่าง ๆ แทนความรู้สึกและความคิดใช้ภาษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและในการรับรู้ การสอนภาษาธรรมชาติมีวิธีการ ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้ต้องมีความหมายสมบูรณ์ มีใจความครบถ้วน และเน้นความสำคัญของการพูด การอ่านและการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือ จะทำต่อเมื่อเด็กต้องการเสริม และการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น เรียนจากสิ่งที่เป็นจริงและเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้เรียน

2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ศึกษากระบวนการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย

3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในทุกๆ วิชาโดยใช้ภาษาในสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่มีความหมาย

4. การสอนภาษาต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง ครูเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ครูเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน

5. การสอนภาษาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็กโดยครูมองข้อผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

6. ผู้เรียนมีอำนาจในการตัดสินใจตนเองในการพิจารณาว่าจะใช้ภาษาเมื่อไร

พัชรี ผลโยธิน (2538 : 20) ได้กล่าวว่า แนวคิดของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า

1. เด็กเรียนรู้ภาษาโดยธรรมชาติ ในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่พ่อแม่ใช้สื่อความหมายกับเด็ก ทั้งนี้โดยธรรมชาติ เด็กกระตือรือร้นที่จะสำรวจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวอยู่แล้ว และเด็กจะค้นพบภาษาในชีวิตจริงของเด็กด้วยตนเอง

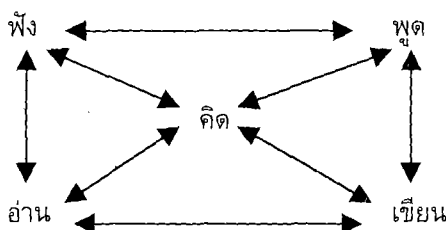
2. ภาษาจะง่ายต่อการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อเด็กใช้ภาษาอย่างมีความหมายกับตัวเอง สิ่งที่เด็กต้องการเป็นสิ่งที่มีความหมายและเด็กจะเรียนได้ดี ถ้าสิ่งใดไม่ใช่สิ่งที่เด็กต้องการเด็กจะลืมได้

3. ครู Whole Language ต้องตระหนักถึงความแตกต่างของเด็ก เด็กแต่ละคนมีประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกัน เด็กจะนำประสบการณ์ที่ได้รับไปผสมผสานกับประสบการณ์เดิมของเด็ก ครูควรให้โอกาสเด็กได้ค้นพบความรู้ด้วยตัวเด็กเอง

4. ภาษาเป็นสิ่งจำเป็น ครู Whole Language ไม่ควรเพิกเฉยต่อภาษาของเด็ก แต่ควรให้โอกาสเด็กได้พูด คิด แสดงออกด้วยตัวเด็กเอง ครูต้องเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็น ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่ในแต่ละวัน และครูเป็นเพียงผู้นำให้เด็กได้ค้นพบภาษาด้วยตนเอง

5. การอ่าน ควรให้โอกาสเด็กไปห้องสมุด ได้เลือกหนังสืออ่านด้วยตนเอง และให้เด็กได้มีเวลานั่งอ่านหนังสือเงียบ ๆ บ้าง ครูต้องพยายามทำให้การอ่านเป็นเรื่องสนุกและสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการอ่านให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 31 – 36) ได้กล่าวถึงแก่นสำคัญของการศึกษาแบบ Whole Language ก็คือ การคิด ซึ่งเป็นหัวใจของระบบการจัดการศึกษา เราต้องการคนที่คิดเป็น ภาษาที่มีมิติที่สำคัญ 4 มิติ คือ ภาษาพูด ก็มีการฟังกับการพูด ภาษาเขียนก็มีการอ่านกับการเขียน โดยมีความคิดเป็นศูนย์กลาง เพราะการใช้ภาษาของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่มาจากความคิดทั้งสิ้น ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนผังการเรียนรู้ภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

วิธีคิดของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) เห็นว่ามีทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน จะต้องเป็นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active) ไม่อาจแบ่งแยกจากกันได้ว่าอะไรคือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับคำสั่ง (Passive) หรือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active) เพราะต้องใช้ทุกมิติควบคู่กันไป ในกระบวนการศึกษา ดังนั้นการพัฒนาคนจึงควรเริ่มต้นด้วยการพัฒนาความคิดก่อน และภาษาเป็นหน่วยสำคัญ ในการช่วยให้คนเราคิดได้ต่อเนื่อง ด้วยลักษณะของภาษาและการใช้ภาษานั้นมีหลายรูปแบบและทักษะการฝึกภาษาในแต่ละด้านก็จะแตกต่างกัน ครูต้องเข้าใจให้ถูกต้อง และฝึกสังเกตวิเคราะห์พร้อมกันโดยเฉพาะในเรื่องลำดับขั้นตอนพัฒนาการพฤติกรรมในการเรียนรู้

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติตามความเชื่อพื้นฐานของมอสและนอตเด็น (Moss and Nodden. 1994 : 342 – 344) ที่ทำให้ครูใช้เป็นกรอบในการออกแบบการสอนและการตัดสินใจ ดังนี้

1. ภาษาของเด็กเป็นพื้นฐานของการเรียนอ่าน

2. ภาษาใช้เพื่อการสื่อสาร
3. ความหมายเป็นหัวใจของภาษา
4. การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กัน
5. การเขียนเป็นองค์ประกอบที่เป็นหัวใจของการรู้หนังสือ
6. กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการรู้หนังสือ ควรจะต้องมีความหมายจริง ๆ

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กตามแนวคิดของวงการปฐมวัยไทย (ฉันทนา ภาคบกข. ม.ป.ป. ; วรรณาท รักสกุลไทย. 2537. และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. 2538) ดังนี้

1. การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะช่วยให้เด็กมีความสุขสนุกสนานในการเรียนภาษา และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้
2. การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาทางภาษาทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างครอบคลุมทุกด้านและเต็มศักยภาพ
3. การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะช่วยให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจในพัฒนาการทางภาษาด้านการอ่าน เขียนของเด็กเพิ่มขึ้น
4. การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองส่วนมากที่ต้องการให้เด็กได้รับพัฒนาการภาษาในช่วงปฐมวัย

เทเลอร์ (Raines & Canady. 1990 : 224 ; citing Taylor. 1983. *Family Literacy* , Morrow. 1989. *Retelling Stories*.) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กเรียนอ่านเขียนได้ดี คือ

1. ประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ที่ให้แรงจูงใจ ให้กำลังใจ และความช่วยเหลือในการอ่านเขียน
2. ประสบการณ์ในการได้สังเกตพฤติกรรมการอ่านเขียนของผู้ใหญ่
3. ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วคนเดียวหรือกับคนอื่น
4. ประสบการณ์ที่ได้แสดงความสามารถและได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่

นอกจากนี้เด็กสามารถจะเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติได้ดีที่สุดด้วยการสำรวจตามธรรมชาติ ภาษาวรรณกรรมที่ปรากฏในสิ่งแวดล้อมจะทำให้เด็กสร้างประสบการณ์และความรู้ขึ้นด้วยตัวเอง (Schlosser and Philipa. 1991 : 6)

พัชรี ฝอยอิน (2537 : 188 – 189) กล่าวถึงหลักการสอนภาษาธรรมชาติไว้ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา
2. ให้เด็กมีโอกาสเล่นและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ใหญ่ สื่ออุปกรณ์
3. เด็กได้รับประสบการณ์ตรง
4. มีแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
5. เด็กได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่และให้กำลังใจ
6. เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นและทำกิจกรรมที่ตนสนใจและชอบด้วยตนเอง
7. ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมายกับเด็ก รวมทั้งกิจกรรมและอุปกรณ์

สำหรับการอ่านเขียน มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2537 : 67 – 75) มีความเห็นว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเริ่มจากการพูดคุยอภิปรายระหว่างกันเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่สนใจร่วมกัน ไม่จำกัดหัวข้อเรื่อง เด็กสามารถสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระในการอ่านและเขียนซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อารี สันหนวี (2535 : 22 – 23) ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์เด็กและโรงเรียนอนุบาล สามารถจะเรียนภาษาอ่านและเขียนโดยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือเด็กคุ้นเคยกับหนังสือและตัวหนังสือจากประสบการณ์และเขียนเพื่อสื่อสารจากการวาดและสะกดเอง (Invented spelling) ซึ่งประสบการณ์ในศูนย์ปฐมวัยเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ ชิมซับเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน และสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่องจากการพูดจากการอ่านและการเขียน หรือการวาด การแสดง
2. การสอนภาษาต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถและสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกันอาจกล่าวได้ว่าเด็กเป็นผู้ให้ข้อมูล (Informant) แก่ครูในการเตรียมและการวางแผนการสอน
3. ส่งเสริมให้เด็กสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองการที่จะให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) จะต้องให้เด็กมีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ
4. การสอนภาษามีพื้นฐานมาจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การเลี้ยงสัตว์
5. ให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ ฉลากยา
6. ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์เป็นไปในทางสนับสนุนให้กำลังใจช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน
7. ทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล่าวพูด กล่าวเขียน โดยไม่กลัวความผิด
8. การสอนต้องให้สัมพันธ์กับประสบการณ์และชีวิตการสอนมีลักษณะเป็นบูรณาการ
9. ครูต้องสังเกตเด็กแต่ละคนเพื่อสร้างหลักสูตรและเนื้อเรื่องที่สอน

2.3 ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สนับสนุนพัฒนาครบทุกด้านไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กจึงควรมุ่งเน้นให้สอดคล้องกับปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Oglan, 1997 : 14 – 19) ดังต่อไปนี้

1. ภาษาเปิดกว้าง (Open) หมายถึง ภาษาเป็นเครื่องมือที่จะเปิดสู่โลกกว้าง ไม่ได้อยู่เพียงในบทเรียนเท่านั้น การเรียนภาษาขึ้นอยู่กับพื้นฐานของรูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกันมาช่วยแก้ปัญหาของแต่ละบุคคล ครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ ยอมรับสิ่งที่เด็กคิด ความหลากหลายหรือความแตกต่างของความคิด ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูจะใช้กลยุทธ์ในการใช้คำถามเพื่อค้นหาแนวความคิดของเด็ก ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างกระตือรือร้น การถามคำถามเป็นแรงจูงใจหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กคิดค้นหาข้อมูล
2. สภาพการณ์จริง (Authentic) หมายถึง การใช้ภาษาในชีวิตจริงต้องมีทั้งที่เป็นไปตามสภาพ และเป็นแบบแผน การเรียนรู้ภาษาตามสภาพจริงในบริบทไทย (Authentic Context) เป็นการเรียนรู้ภาษาแบบเปิด ไม่ใช่ทั้งเด็กเป็นศูนย์กลางหรือครูเป็นผู้ดำเนินการ ในความหมายนี้หมายถึงทุก ๆ คนที่อยู่ในโรงเรียน เช่น ภารโรง ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่คนใดก็ตามที่เข้ามาในห้อง หรือผู้เชี่ยวชาญ จะช่วยให้เด็ก ๆ ได้เลือกแนวทางการเรียนรู้ได้หลากหลาย เด็ก ๆ จะแก้ปัญหาจากสังครรอบข้างด้วยการเก็บข้อมูลจากเพื่อน และผู้ใหญ่ที่อยู่รอบ ๆ ผู้ปกครองบางคนค้นพบการเขียนของเด็กเกี่ยวกับเรื่องราวในครอบครัว แนวทางการเรียนรู้ไม่มีข้อจำกัดในการเขียน ความหมายสามารถหาพบได้จากกิจกรรมศิลปะ ดนตรี ละคร และ

คณิตศาสตร์ ผู้เขียนจะได้รับเชิญชวนให้เข้าสู่ระบบนี้โดยไม่ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและสามารถตอบสนองตามสิทธิของตน

3. การตอบสนองต่อความผิดพลาด (Response to errors) ด้วยการมองความผิดของเด็กเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย (Errors seen as miscues) หมายถึง ยอมรับการเขียนผิดในตอนต้นและถือเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เมื่อใช้ความพยายามมากขึ้น ต่อไปจะถูกเอง ครูจะต้องรู้ว่าควรจะมีสิ่งใดที่เด็กทำได้ เด็กจะรู้ว่ามาถูกแนวแล้ว ให้กำลังใจ ให้เขาเชื่อว่าเขาทำได้ ประสพการณ์ตามสภาพการณ์จริงในการเขียนช่วยให้เด็กได้อ่าน เขียนและสำรวจภาษาตามความสนใจ ข้อผิดพลาดที่พบในการเขียน เคนเนท กู๊ดแมน (Oglen. 1997 : 16 ; citing Goodman. 1967. *Parents, Learning, and Whole Language Classrooms.*) อธิบายว่า เด็กจะอ่านหนังสือและพบคำที่ปรากฏในหนังสือด้วยเหตุผล 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกได้พิจารณาคำที่ถูกต้องจากหนังสือ ประการที่สอง ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยคในหนังสือ เยตตา กู๊ดแมน (Oglen. 1997 : 16 ; citing Goodman. 1987. *Parents, Learning, and Whole Language Classrooms.*) กล่าวว่า ความผิดพลาดของเด็กที่พยายามจะแสดงออกเกี่ยวกับเสียงของภาษาไปพร้อม ๆ กับใช้ระบบของภาษา ในการสร้างความหมายขององค์ความรู้โดยใช้ระบบของภาษาไปพร้อม ๆ กัน การอ่าน การเขียนด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง จะค้นพบได้ด้วยตนเองจากตำรา เมื่อเด็กเขียนจากประสบการณ์เดิม การแปลความหมายจากการเล่าเพิ่มขึ้นเพราะเด็กจะฝึกฝนกลยุทธ์ใหม่ที่อยู่ในเนื้อหาใหม่ ๆ ด้วยเหตุนี้การเขียนของเด็กได้สะท้อนเนื้อหาเพลง แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดในการใช้แปลความหมาย ซึ่งดีกว่าการเรียนรู้คำด้วยการท่องจำ ตามที่ครูสอนและประเมินความสามารถตามรูปแบบเดิม การมีปฏิสัมพันธ์ช่วยให้เด็กได้พัฒนาตัวเองโดยครูเป็นผู้สร้างความเข้าใจในการเรียนรู้จากการทดลองพูดและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับภาษามันไม่ยากในการเข้าร่วมกิจกรรม เด็กจะต้องเข้าใจความคิดรวบยอด และผู้ปกครองเห็นการเรียนรู้ภาษาของเด็กมากขึ้นในทางบวก

หลายเดือนผ่านไปการสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เราพบพัฒนาการทางภาษาที่เพิ่มมากขึ้นในห้อง จากที่เราได้เฝ้าติดตามได้ 2 แบบฝึกหัด พบว่าเด็กใช้ภาษาเกี่ยวกับการแปลความหมายและเขียนอย่างไรในการชักจูงโดยการสนทนา เด็ก ๆ ใช้กลยุทธ์ในการแปลความหมายจากการสนทนาเกี่ยวกับความจริงเด็กจะเขียนสิ่งที่เด็กทำ การสร้างองค์ความรู้เมื่อเด็กต้องใช้แปลความหมาย เช่น การคัดลอกเรื่องราว, เขียนในใบบันทึกหรือการเขียนบทสนทนามันเป็นความผิดพลาดที่พบว่าภาษาที่เด็กใช้เป็นรูปแบบของบทสนทนาเด็กเล่นติดต่อสื่อสารและพัฒนาทางภาษาไปพร้อม ๆ กัน

4. ความหมายที่พบขณะเรียนรู้ (Meaning found in) ความรู้และประสบการณ์เดิม (Prior Knowledge) หมายถึง ประสบการณ์เดิมที่ติดตัวมาในอดีต ผนวกกับความนำที่เด่นที่เด็ก ๆ สนใจ ดังนั้นบทเรียนจะต้องเชื่อมโยงกับตัวเด็กที่เขามีพื้นฐานมาบ้างแล้ว ไม่ไกลตัวมาก รูปแบบทางการพูดเป็นแบบที่หลากหลาย และอาศัยการอ้างอิง เช่น สัญลักษณ์กับเครื่องหมายเหมือนกับ จำนวน ตัวหนังสือ และคำ หรือภาษาใบ้ การวาดภาพ ภาพที่อยู่ในกรอบ และการเลียนแบบ ละครใบ้ (จุดเด่นของแนวคิดของการแปลความหมายขึ้นอยู่กับเนื้อหาใช้ตามแนวของ Mc Donald's) ในการศึกษาพัฒนาการทางภาษา เราพบว่าเด็กใช้สัญลักษณ์สร้างความหมาย เมื่อเด็กเห็นสัญลักษณ์ของ "Mc Donald's" เด็กมักจะพูดว่า "แฮมเบอร์เกอร์" ไม่ใช่อ่านจากคำแต่เป็นการสร้างองค์ความรู้ทางความหมายโดยใช้สัญลักษณ์ของภาพและภาษาที่สังเกตเห็นแล้วอ่านโดยเดาหรือทำนายความหมาย สัญลักษณ์เป็นพื้นฐานในการแปลความหมาย

5. บทบาทผู้เรียน (Role of the learner) ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติเอง (Transactive) หมายถึง เด็กจะเรียนรู้เมื่อได้ปฏิบัติ เมื่อเกิดความผิดพลาด แล้วรู้ที่จะแก้ไขและปฏิบัติต่อไป เมื่อใดก็ตามที่ผู้เรียนเข้าสู่สภาพแวดล้อมผลจะเกิดขึ้นทั้ง 2 ฝ่าย โดยเน้นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือกระทำ เมื่อเด็กได้เรียนรู้

ด้วยการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน ได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ภาษาทางภาษาเสมอ ซึ่งการเรียนรู้ภาษาไม่แน่นอนตายตัว เด็ก ๆ จะเรียนรู้เกี่ยวกับเสียง ตัวหนังสือ ความสัมพันธ์ของการใช้ภาษา ครูหรือครูใหญ่ควรมีบทบาทที่จะอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ โดยการตั้งคำถาม ไม่ตอบคำถามและถามมากขึ้น การตอบคำถามเกี่ยวกับพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นว่าในร่องระหว่างพัฒนาการตามปกติในการแก้ปัญหาด้วยตนเองกับการแก้ปัญหาโดยอยู่ภายใต้ความดูแลของผู้ใหญ่หรือจากเพื่อนที่เก่งกว่า Vygotsky ชี้ให้เห็น พัฒนาการของเด็กที่ปรากฏในสังคมว่า “เด็กสามารถทำอะไรโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อื่น บ่งชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการด้านจิตใจที่มีมากกว่าเด็กที่ทำอะไรด้วยตนเองตามลำพัง (Vygotsky. 1978 : 85)

6. แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายใน (Intrinsic) หมายถึง การได้ตอบสนองความต้องการภายใน ผนวกกับเรื่องที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ ความสนุกสนาน ความมีชีวิตชีวา และกระบวนการเรียนรู้ ครูให้แรงเสริมทางบวก อย่างระมัดระวังกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ทฤษฎีของแรงจูงใจสนับสนุนโดย B. F. Skinner. ในปี ค.ศ. 1954 สกินเนอร์ (Skinner) ได้พัฒนาจำนวนของโปรแกรมพื้นฐาน ตามหลักฐาน พบว่าปัจจุบันนี้การเสริมแรงมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ พื้นฐานของการให้แรงจูงใจภายนอกและการเสริมแรงโดยการลงโทษเพื่อกำจัดข้อผิดพลาดหรือจะควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทฤษฎีแรงจูงใจของบุคคลบางกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กที่อยู่ในระดับอายุเดียวกัน ทำอะไรเหมือนกัน และมีความสามารถอย่างสมบูรณ์ เช่น เด็กกลุ่มเร็วจะทำงานเสร็จก่อน ส่วนเด็กกลุ่มช้าก็จะทำเสร็จทีหลัง ในบางครั้งยังต้องการทำนอกเวลา

สรุปได้ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาติควรจัดให้สอดคล้องกับหลักการ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีครูควรศึกษาปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้เข้าใจต้องแท้และนำไปจัดประสบการณ์ในการพัฒนาภาษาเด็กปฐมวัยให้มีพื้นฐานด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

2.4 บทบาทครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2542 : 1 – 4) กล่าวถึงการปรับบทบาทครูว่า ครูต้องปรับบทบาทจากผู้สอนถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ชี้แนะ สนับสนุน เอาใจใส่ ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการด้วยเทคนิคหรือยุทธศาสตร์การสอน ที่เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้โดยเรียนจากประสบการณ์จริงและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้สัมผัส ปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียน โรงเรียนและหนังสือเรียนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับความแตกต่างของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละคน ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งสิ่งที่ผู้สอนจะต้องเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องการนำแนวทฤษฎี แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษาหรือนวัตกรรมไปใช้คือ องค์ประกอบที่สัมพันธ์เชื่อมโยง 3 ประการ ประการที่หนึ่ง คือ ความเชื่อ (Belief) ในแนวคิดที่ผู้สอนสนใจศึกษาต้องการนำไปปฏิบัติ ประการที่สองความเข้าใจ ความรู้ในทฤษฎี (Theory) เพื่อใช้อธิบายเหตุผลในการปฏิบัติและสนับสนุนความเชื่อของตน ประการที่สาม ความสามารถในการปรับการสอนของตน (Practice) ด้วยความเชื่อมั่น จะเห็นได้ว่านวัตกรรมการสอนไม่ใช่เทคนิคการสอนที่เรียนได้โดยตรงจากการเลียนแบบผู้อื่นและไม่ใช้แผนการสอนสำเร็จรูปที่เขียนไว้ให้ทุกคนนำไปใช้ได้เหมือน ๆกัน แต่ละองค์ประกอบจะประสานสนับสนุนกัน และเกิดขึ้นต่อเนื่องเพื่อพัฒนาและแสวงหา (Inquiry) ความคิดและการปฏิบัติที่ชัดเจนและมีคุณภาพมากขึ้น

บทบาทครูกับการสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ (Martin and others. 1994)

1. ผู้นำเสนอกิจกรรม (Presenter) คือครูลดการบรรยาย แต่เป็นผู้สาคิดและเสนอกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียน พร้อมทั้งสร้างทางเลือกให้นักเรียนแต่ละคนได้รับประสบการณ์ตรง

2. ผู้สังเกต (Observer) คือเป็นผู้สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งสะท้อนความคิดของนักเรียน สังเกตการปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน และนักเรียนกับครู เพื่อที่จะจัดทางเลือกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

3. ผู้ตั้งคำถามและผู้เสนอปัญหา (Question Asker and Problem Poser) คือเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้โดยการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความคิดของผู้เรียนและนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนามโนมติ

4. เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Environment Organizer) คือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยการสร้างบรรยากาศ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม และให้อิสระแก่นักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม

5. ผู้ประสานสัมพันธ์ภาพแบบสาธารณะ (Public Relations Coordinator) คือเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนการรวมกลุ่มของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาสัมพันธ์ภาพในหมู่เพื่อนและเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรภายนอก

6. ผู้รวบรวมข้อมูลทางการเรียนรู้ (Documenter of Learning) คือเป็นผู้ตรวจสอบและวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน อันได้แก่ การสร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

7. ผู้สร้างทฤษฎี (Theory Builder) คือเป็นผู้ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ และได้สร้างความรู้ด้วยแบบแผนอย่างมีความหมาย

ครูเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ฉันทนา ภาคบังข (2536 : 1) ได้กล่าวว่า ครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติควรมีบทบาทดังนี้

1. รักเด็กและเข้าใจพัฒนาการเด็ก
2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาการเด็ก
3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปตามศักยภาพ
4. เป็นต้นแบบของการอ่านและการเขียน
5. นำประสบการณ์เดิมของเด็กมาใช้
6. นำโลกเข้ามาในชั้นเรียน เช่น พาเด็กไปร้านขายของ แล้วนำสิ่งที่ประทับใจมาพูดคุยเพื่อนำเข้าสู่การเรียนการสอน

7. จัดเวลา อุปกรณ์และเตรียมสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์

พัชรี ผลโยธิน. (2538 : 20) ได้กล่าวถึงบทบาทของครู Whole Language ว่าควรปฏิบัติ ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างของการอ่านเขียน โดยแสดงให้เห็นว่าครูเองก็สนุกสนานกับการอ่าน มีการนำหนังสือต่าง ๆ จากบ้านมาอ่านให้เด็กฟัง แสดงให้เห็นแบบอย่าง ของการเขียนที่สื่อความหมายในชีวิตจริง

2. ครูไม่ตำหนิเด็กเมื่อเด็กอ่าน เขียนผิด แต่ครูจะมองความผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เด็กเองก็จะเรียนรู้ว่า คนเราสามารถเขียน อ่านผิดได้ แต่ถ้าได้พยายามต่อไป วันหนึ่งเด็กก็จะสามารถเขียนอ่านได้ถูกต้อง ซึ่งเด็กต้องใช้ความกล้าหาญที่จะค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำเพื่อจะได้เรียนรู้

3. ครูต้องให้ออกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยกัน ให้เด็กมีโอกาสนอภิปรายในกลุ่มย่อยกับเด็กอื่น ห้องเรียนจะไม่เงียบเหมือนเดิม เด็กจะพูดคุย วางแผนในเรื่องที่จะทำ เด็กจะเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น
4. ครูต้องกระตุ้น ส่งเสริมให้เด็กนำเสนอประสบการณ์เดิมมาใช้
5. ครูต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการทางการเรียนของเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจเด็กที่ตนเองสอน

บุษบง ดันตวิวงศ์ (2538 : 142 – 150) ได้กล่าวถึงบทบาทครูว่า ครูควรคำนึงถึงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กประสบในชีวิตประจำวันและจะเปิดโอกาสให้เด็กตัดสินใจ โดยเสี่ยงกับความล้มเหลวน้อยที่สุด เพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนได้เสมอ เด็กจะได้ประสบการณ์และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไปพร้อม ๆ กัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางภาษาเมื่อเด็กได้เริ่มงานแล้วเด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของตน ครูจะจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นและสนับสนุนให้เด็กสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

สรุปได้ว่า บทบาทครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติจะประสบความสำเร็จ เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมายต่อชีวิตของเด็ก และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข หรือไม่นั้น ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องรักและเข้าใจพัฒนาการเด็กอย่างถ่องแท้ สามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าในการแสดงออก และเอื้อต่อพัฒนาการเด็ก ครูควรศึกษาปัจจัยสำคัญประกอบการสอนภาษาเพื่อเป็นการพัฒนาภาษาของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับเป้าหมาย อันเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางภาษาที่ดีโดยให้ออกาสเด็กได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับบุคคลอื่นอย่างอิสระในการใช้ภาษาได้อย่างเต็มที่ จะส่งผลให้การสื่อความหมายของเด็กได้รับการพัฒนาขึ้นตามลำดับ

2.5 การจัดกิจกรรมการสร้างเรื่องราวตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การจัดกิจกรรมการสร้างเรื่องราวตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สามารถจัดได้หลายช่วง ดังนี้

กิจกรรมการสร้างเรื่องราว (Story Construction)

เป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นโดยเน้นการจัดตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากตัวเด็กเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง แนวทางในการสร้างองค์ความรู้มีหลากหลายแนวทาง เช่น การพูด การวาดภาพ การใช้ประสาทสัมผัส การใช้อุปกรณ์ในการเขียน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมของเด็ก กลยุทธ์ ทักษะ และความคาดหวัง ความหมายที่เกิดขึ้นจากการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน หรือบุคคลอื่น เช่น ได้ยินจากวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ ประสบการณ์ในการเล่น กิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง เช่น โครงสร้างของสิ่งก่อสร้าง รูปแบบของสิ่งก่อสร้าง สิ่งมหัศจรรย์ เกมเกี่ยวกับคำ การร้องเพลง และเรื่องเล่า การสร้างองค์ความรู้จากสภาพการเรียนรู้จริงของเด็กที่เรียนรู้ความหมายก่อน ระหว่าง และหลังการอ่าน จากความรู้และประสบการณ์เดิม ยอมรับความหมายจากความคิด แล้วนำแนวคิดนั้นมาวาดเป็นภาพ เด็กเรียนรู้ความหมายว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Van Kraayenoord. 1994 : 218 – 228)

กิจกรรมสนทนา ข่าวดูและเหตุการณ์ตอนเช้า

เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จัดอยู่ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความคิด จินตนาการ ความเชื่อมั่น และการใช้ภาษาอย่างอิสระจากประสบการณ์ และความต้องการของตนเอง การสร้างความคุ้นเคยกับตัวหนังสือในกิจกรรมสนทนาตอนเช้าจึงน่าจะส่งเสริมพัฒนาการความสามารถทางภาษาให้แก่เด็กปฐมวัยโดยการจัดให้เด็กหมุนเวียนกันสนทนาในตอนเช้าจะช่วย

ฝึกให้เด็กเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี เด็กทุกคนมีโอกาสได้พูด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 507) กิจกรรมสนทนาตอนเช้าจึงเป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์และความรู้เดิมที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดของเด็กเองกับประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากภายนอก

จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมสนทนา

กิจกรรมสนทนาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2525 : 93 – 94)

1. ให้เด็กได้พัฒนาการแสดงความคิดเห็นของตน
2. ให้เด็กได้แสดงความสามารถในการพูดโดยใช้คำพูดและน้ำเสียงที่เหมาะสม
3. ให้เด็กเกิดนิสัยที่ดีในการพูดและสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม
4. ให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการสมาคมกับผู้อื่น เช่น การพูดอย่างอิสระ การรับฟังคำพูดของผู้อื่น
5. พัฒนาความสามารถในการบอกชื่อ อธิบายจำแนกสิ่งต่างๆที่เขามองเห็นในสิ่งแวดล้อมรอบตัว
6. พัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ
7. สามารถรวบรวมความคิดของตนเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้
8. สามารถเรียนรู้ภาษาและเข้าใจความคิดรวบยอดของภาษา

กิจกรรมการเล่าเรื่อง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2527 : 398 - 399) กล่าวว่า การเล่าเรื่องเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ให้ผู้อื่นรับรู้ทางวาจา การให้เด็กมีโอกาสแสดงออกโดยการเล่าเรื่องจะเป็นผลดีต่อพัฒนาการเด็กในการใช้ภาษา และช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ทราบว่าเด็กมีความคิดแตกฉาน มีความสามารถทางภาษามากเพียงใด ทั้งยังให้เด็กได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของการใช้ภาษา และวิธีถ่ายทอดเหตุการณ์ที่ต้องการให้ผู้อื่นได้รับทราบ การที่เด็กจะเล่าเรื่องได้นั้นจะต้องมีประสบการณ์ในการฟังมาก่อน การที่เด็กได้รับฟังและถ่ายทอดออกมาทั้งในการพูดซักถาม และเล่าเรื่องราว จะทำให้เด็กค่อยๆ เข้าใจถึงความรู้สึกของบุคคลอื่นและเข้าใจการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับสังคมได้ดี นงเยาว์ แขงเพ็ญแข, ประภาพันท์ นิลอรุณ และสมศักดิ์ ศรีมานิชญ์ (2522 : 125) กล่าวว่า การเล่าเรื่องจึงเป็นภาษาที่ควรจัด โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดแสดงความคิดเห็น เล่าประสบการณ์ของตนเองโดยฝึกอย่างสม่ำเสมอ เรื่องที่พูดควรเป็นเรื่องที่เด็กสนใจหรือเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เรื่องภายในครอบครัว โรงเรียน การท่องเที่ยว สัตว์เลี้ยง อาหาร และของเล่น นอกจากนี้ครูอาจพาเด็กเดินชมรอบๆ โรงเรียน เยี่ยมบ้านเพื่อน ทัศนศึกษาตามสถานที่สำคัญ และดูการประกอบอาชีพของบุคคลในชุมชน ฯลฯ เพื่อเด็กจะได้นำเรื่องราวที่ตนพบเห็นมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟังความคิดของตนเองทั้งนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 81) ได้ชี้ให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์เล่าเรื่องมีความสำคัญเพราะ

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา การคิด จินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี รู้จักเก็บความจากเรื่องที่ได้อ่านคนอื่นแล้ว
3. ทำให้เด็กรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนาน
4. ช่วยขัดเซยประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ฉวีวรรณ กิณาวงศ์ (2533 : 101 – 102) กล่าวว่า การเล่าเรื่องเป็นศิลปะของการใช้ภาษาที่ดี จุดประสงค์ของการเล่าเรื่อง คือ การพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาของเด็กรวมทั้งการฟัง และการพูด เด็กจะเกิดความจดจำความต่อเนื่องของเรื่องราวตลอดจนการเรียนรู้คำใหม่และเสริมประสบการณ์ของตนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการเล่าเรื่องมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็ก
2. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็ก รู้จักควบคุมอารมณ์ของตน
4. เพื่อส่งเสริมในด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณธรรม และเจตคติ
5. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก
6. เพื่อให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการสนทนา
7. เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจอยากอ่านหนังสือ

นอกจากนี้ การเล่าเรื่อง การเล่าเหตุการณ์ ข่าวสารต่างๆ ทำให้เด็กมีความพร้อมทางภาษา พัฒนา คำศัพท์ การรับรู้ ความเข้าใจ ผีอกการพูด ซึ่งเป็นพื้นฐานของทักษะการอ่านและการเขียน เด็กได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการพูดให้เป็นประโยคที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้อีกด้วย (มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์. 2537 : 49 – 50)

เทคนิคการเล่าเรื่อง

รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 188) ได้กล่าวถึง การเล่าเรื่องให้เกิดผลดี และจูงใจให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ ต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้

1. การใช้ท่าทางประกอบการเล่าจะช่วยให้ผู้ฟังสนใจ เช่น การใช้มือ และแขน สื่อความหมาย
2. การใช้ภาษาและน้ำเสียง ให้เหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง
3. การแสดงออกทางสีหน้าและอารมณ์ เช่น การพยักหน้า สายหน้า ยิ้มแย้ม บึ้งตึง ควรต้องนำไปใช้ในขณะการเล่าเรื่องยังดำเนินการอยู่ ช่วยให้ผู้ฟังเกิดภาพพจน์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
4. การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าเรื่อง เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่อง สนใจเรื่องที่เล่า ควรจะมีแผนภาพ รูปภาพ เครื่องบันทึกเสียงที่บันทึกเรื่องราวต่างๆ ไว้ ทั้งนี้ผู้เล่าเรื่องราวจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องราว และเวลา
5. ให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิด จินตนาการ ซึ่งอาจทำได้ดังนี้ เช่น เล่าเรื่องให้ค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการ

ประโยชน์ของกิจกรรมสนทนา

สุวัฒน์ มุทขเมธา (2523 : 178 – 180) ได้กล่าว ถึงประโยชน์จากการจัดกิจกรรมสนทนาเล่าเรื่องไว้ ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ รู้จักหาเหตุผลประกอบหลายแง่มุมเป็นการขยายทักษะให้กว้างขึ้น
2. ฝึกให้เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี มีมารยาทที่ถูกต้องเหมาะสม
3. ฝึกให้เป็นผู้มีน้ำใจกว้างขวาง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. ฝึกให้เด็กแสดงความรู้สึกนึกคิดของตน ออกมาอย่างชัดเจน ตรงตามความต้องการเป็นผู้กล้าแสดงความคิดเห็นของตนออกมา
5. ฝึกให้เด็กทำงานร่วมกันอย่างประชาธิปไตย
6. รู้จักหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการฟังหรือสนทนา
7. ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
8. เพิ่มพูนทักษะทางภาษาในการอ่าน การพูด การฟัง การสรุป มีทักษะความสามารถในการจับประเด็นมาสนทนา ได้แย่ง ชักถาม

9. ให้รู้จักแก้ปัญหาด้วยการสนทนา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่สรุปเอาง่ายๆ ตามความรู้สึกนึกคิดของตนฝ่ายเดียว

10. ให้เด็กมีความลึกซึ้งกว้างขวางในสิ่งที่เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

11. เปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กได้ดี

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของกิจกรรมสนทนาเป็นการส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นการพัฒนาสติปัญญาของแต่ละคน เป็นความจริงที่ว่าเด็กจะไม่คิดและไม่สามารถจะคิดอะไรได้ ถ้าครูไม่เปิดโอกาสหรือไม่จัดกิจกรรมให้คิดได้ การสนทนาเล่าเรื่องทำให้เด็กได้ใช้ความคิดเห็นของตนและยังท้าทายเด็กให้ร่วมกันแก้ปัญหา ทำให้เด็กหาความรู้มาสนทนาให้รู้จักเคารพในเหตุผลของผู้อื่น และฝึกการทำงานอย่างประชาธิปไตย

บทบาทครูในการจัดกิจกรรมการสร้างเรื่องราว

กิจกรรมต่างๆ ซึ่งครูปฐมวัยต้องดำเนินการในแต่ละวัน มีกิจกรรมหลากหลายชนิดทั้งกิจกรรมหลักและกิจกรรมย่อย รวมทั้งกิจกรรมสนทนา ข่าวเหตุการณ์ หรือเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ของเด็กมักมีปัญหาเกิดขึ้น อาทิเช่น เด็กไม่สามารถพูดหรือสนทนา ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ เด็กเขินอายไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออกต่อหน้าเพื่อน ๆ หรือครู ดังนั้นครูจึงมีบทบาทในการจัดกิจกรรมสนทนาเล่าเรื่อง ดังนี้ (คณิงเยาวพงษ์. 2534 : 47 – 48)

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กด้วยการให้ความอบอุ่นใจแก่เด็ก ๆ ด้วยการพูดจาทักทายปราศรัย ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเอง ให้เด็กเกิดความไว้วางใจและสนิทสนมกับครู

2. ในขณะที่ครูพูดควรแสดงความสนใจให้เด็กรับรู้ เช่น การยิ้ม การพยักหน้า การชมเชย

3. ถ้าเด็กสามารถพูดได้บ้าง แม้จะไม่ดีนัก ครูควรให้กำลังใจเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดความกล้าในการพูดมากยิ่งขึ้น เพราะการที่เด็กพูดออกมาให้ครูและเพื่อนฟังได้นั้น นับเป็นความภาคภูมิใจยิ่งของทั้งครูและเด็กเอง

4. ในการพูดคุยสนทนาครูควรใช้คำถามเชื่อมโยงจากคำพูดไปสู่ตัวหนังสือให้เด็กได้นึกถึงคำหรือข้อความที่เด็กเคยพบเห็นจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กกล้าพูดแสดงออกกระตือรือร้น และฝึกการคิดส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาได้ด้วยตัวของเด็กเอง

กล่าวโดยสรุปการจัดกิจกรรมสร้างเรื่องราวตามแนวการสอนภาษาแบบภาษาธรรมชาติจะช่วยฝึกเด็กให้กล้าใช้ภาษาด้านการสื่อความหมายโดยการสร้างเรื่องราวตามที่ตนคิด หรือวาดหรือเขียน เพื่อนำเสนอแนวความคิดของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจความต้องการอย่างชัดเจน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาธรรมชาติ

งานวิจัยต่างประเทศ

เฟนนาศี (Fennacy. 1988 : 12 – A) ได้ศึกษาวิธีการสอนและวิธีการรู้หนังสือในห้องเรียนอนุบาล 2 แบบ คือ ห้องเรียนแรกใช้หลักสูตรโดยแบบฝึกหัดที่เน้นพยัญชนะ เสียงและคำ ห้องที่สองมีการใช้หลักสูตรตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยปฏิบัติกับเด็กเสมือนว่าเด็กเป็นนักอ่านและนักเขียน ผลการวิจัยพบว่า เด็กในห้องเรียนที่สอนภาษาธรรมชาติมีความรู้ด้านการอ่าน เขียน เพิ่มขึ้น เต็มใจที่จะเขียนและปรับปรุงการเขียนด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ และเรียบเรียงระหว่างการเขียนบ่อยขึ้น

กูตแมน (Y. Goodman. 1989 : 123 - 124) พบว่า การสอนภาษาที่ได้ผลนั้นเด็กจะต้องรู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือเป็นเอกตบุคคล และบรรยากาศการเรียนมีความเป็นกันเอง มีการยอมรับความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ ปลอดภัยไม่กลัวผิด เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

สำหรับเด็ก เพราะฉะนั้นครูจะต้องมีความสามารถในการสังเกตเด็กและสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนจากความสนใจของนักเรียน

โฮลเวย์ (Raines & Canady : 1990 : 224 ; citing Holdaway. 1979. *The Foundations of Literacy*) พบว่า เด็กที่มาจากบ้านที่แวดล้อมด้วยหนังสือ มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟัง เด็กเหล่านี้จะสามารถอ่านหนังสือออกก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยเด็กอ่านออกด้วยตนเอง ไม่มีการสอนอย่างจริงจังจากพ่อแม่

เทลเลอร์ (Raines & Canady : 1990 : 224 ; Taylor. 1983. *Family Literacy, 1989. Retelling Stories.*) พบว่า เด็กที่มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือออกได้เอง ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าเด็กเรียนที่จะอ่านออกได้เองโดยธรรมชาติ (Naturally) เช่นเดียวกับที่เด็กทารกเรียนที่จะพูดภาษา และในการสอนพูด พ่อแม่มักจะไม่เน้นหรือตำหนิเมื่อพูดผิด พูดไม่ชัดเจนแต่จะค่อยๆ สอนให้พูดให้ชัดโดยทำแบบอย่าง แสดงความยินดีเมื่อพูดได้ และส่งเสริมให้เด็กกล้าพูดโดยการรับฟัง ตั้งใจฟัง จึงทำให้นักวิจัยภาษากลุ่มนี้เกิดแนวคิดว่าการเรียนการสอนภาษาทางด้านอ่าน เขียนของเด็ก ก็ควรจะเป็นการเรียนรู้อย่างตามธรรมชาติเช่นเดียวกับเด็กที่เริ่มเรียนพูด

ซอมสกี (พัชรวิวัลย์ เกตุแก่นจันทร์. 2539 : 28 ; อ้างอิงจาก Chomsky. 1988. *Creativity and innovation in child language.*) รายงานว่าเด็กหลายคนที่มีประสบการณ์ที่แวดล้อมไปด้วยหนังสือมีพ่อแม่ที่รักการอ่านเป็นต้นแบบ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวจะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และเด็กมีหนังสือที่น่าสนใจหลากหลายพร้อมที่จะให้เด็กเลือก เมื่อเด็กอยากเรียนรู้ อยากอ่าน

งานวิจัยภายในประเทศ

สุวรรณ ไชยะธน (2537 : 56 – 61) ได้ศึกษาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลและภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยการตั้งคำถามและการสนทนาเล่าเรื่องในกิจกรรมสนทนาข้ามวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 – 6 ปี โดยในกลุ่มทดลองเป็นการให้เด็กช่วยกันตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งของที่เพื่อนนำมา ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นการสนทนาแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยการตั้งคำถาม มีความสามารถทางการคิดเชิงเหตุผลและภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยการเล่าเรื่อง

สนทยา อ่อนน้อม (2538 : 96) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการเสริมแรงในกิจกรรมการเล่าเรื่องที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มตัวอย่าง อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่อง แบบครูให้การเสริมแรงและกลุ่มควบคุม ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องแบบปกติ ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องแบบครูให้การเสริมแรงมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อุบล เวียงสมุทร (2538 : 67) ได้ศึกษาความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือ โดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่น และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นมีความพร้อมทางภาษาแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวิณี แสหนวีสุข (2538 : 91 – 93) ได้ศึกษาชุดการพัฒนาประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเขียนตามโอกาส เช่น กิจกรรมการสำรวจเด็กมาโรงเรียน กิจกรรมแบ่งหน้าที่

รับผิดชอบ กิจกรรมช่วยกันเตือน กิจกรรมประกาศข่าว กิจกรรมอวยพรวันเกิด กิจกรรมเขียนบัตรขอบคุณ โดยครูจะเลือกมาให้ทำ วันละกิจกรรมและกิจกรรมเสรีเป็นกิจกรรมที่เด็กเขียนสื่อความหมายโดยอิสระในช่วง กิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นเสรี ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนทางภาษาด้านการเขียนตาม แนวการเตรียมความพร้อมของแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนด้านการสร้าง สัญลักษณ์ภาษาเขียน ด้านทิศทางการเขียน ด้านการถ่ายทอดความหมายของสัญลักษณ์ภาษาเขียนด้าน ความซับซ้อนของความหมายสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อลิสซา เพ็ชรรัตน์ (2539 : 75) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัย อนุบาลโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานแบบเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการศึกษาพบว่า เด็กอนุบาลที่ได้รับการ จัดประสบการณ์การเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ มีความสามารถในการจับใจความสูงขึ้น มีความสามารถในการ ใช้ภาษาพูดสื่อความหมายสูงขึ้น

สมคิด ชนแดน (2540 : 53) ได้ศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบ การวาดภาพที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมการเล่าเรื่องคำ รูปธรรม กิจกรรมการเล่าเรื่องคำ รูปธรรมประกอบ การวาดภาพที่มีต่อความสามารถ ทางภาษา และกิจกรรมการเล่าเรื่องแบบปกติ มีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมตามแนวการสอน ภาษาแบบธรรมชาติ พบว่า การจัดกิจกรรมการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมุ่งเน้นให้เด็กเรียน รู้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนไปพร้อม ๆ กัน ไม่แยกเป็นทักษะย่อยจากสภาพแวดล้อมที่ เต็มไปด้วยภาษา จัดให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ภาษาจากสิ่งที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันและความสนใจของเด็ก รวมทั้งมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรม ส่วนครูมีบทบาทในการตอบ สนองความต้องการ ความสนใจ ยอมรับฟังและให้การเสริมแก่เด็ก ซึ่งวิธีการเหล่านี้ทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจ ภายในที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. เสาสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

3.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

ปีเตอร์สัน (Peterson. 1958 : 101) กล่าวว่า เด็กทุกคนต้องการที่แสดงออก ทางด้านความคิดและความรู้สึกต่าง ๆ ศิลปะเป็นแนวทางหนึ่งในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งเด็กต้องการโอกาสที่จะได้แสดงออกอีก ทั้งยังสามารถถ่ายทอดความรู้สึกและความเข้าใจ รวมทั้งบุคลิกภาพและความเป็นอิสระของเด็กออกมาได้ ซึ่ง สิ่งเหล่านี้ถ่ายทอดออกมาจากประสบการณ์และจินตนาการของเด็กแต่ละคนนั่นเอง

องค์การ อิมทัมพอร์รี่ และคนอื่น ๆ (2526 : 279 - 282) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ว่าเป็น กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล รู้จักสังเกต มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ เป็นผู้ กล้าตัดสินใจ และฝึกให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539 : 63 - 38) กล่าวว่าศิลปะช่วยให้เกิดการพัฒนาในด้านพฤติกรรมในการทำงาน บุคลิกภาพ การแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อมั่นในตนเอง ช่วยให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การเอื้อเฟื้อ การร่วมมือ และการเปลี่ยนความคิด สำหรับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 15) กล่าวว่ากิจกรรมศิลปสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วย

พัฒนาเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้ศิลปะหรือวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 6 - 15) ได้สรุปถึงประโยชน์ของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสระภาพในการทำงานในขณะที่เด็กก็ยังสามารถเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อน ๆ ได้

2. เด็กมีสุนทรีย์ภาพต่อสิ่งแวดล้อม รู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ส่งเสริมให้รู้จักสังเกต

3. เด็กเกิดความพอใจและสนุกสนาน การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเป็นโอกาสที่เด็กแสดงออก ซึ่งความคิดของเขาและเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วย

จากความหมายและความสำคัญของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ดังกล่าวสรุปได้ว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ความเป็นเพียงผู้สนับสนุนให้เด็กมีความมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการสื่อความหมายได้จากการทำผลงานเพื่อสื่อให้เห็นแนวคิดอย่างชัดเจน

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้รับพัฒนาการทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งเด็กต้องได้รับการจัดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก เลิศ อานันทนา (2523 : 216) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถของเด็กให้มีโอกาสแสดงออกอย่างเสรี (Free Expression) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) จินตนาการ (Imagination) ตามความสนใจและความถนัดทางธรรมชาติของเด็กแต่ละคน การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานได้ฝึกฝนการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัสต่าง ๆ ฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529 : 57 -58) นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 63 - 68) ได้กล่าวว่าศิลปะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพเพราะการเรียนรู้โดยได้ลงมือปฏิบัติทำให้เกิดความเคยชินกลายเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องทำให้เด็กรักการทำงานเกิดความขยันหมั่นเพียร อันจะส่งผลให้เด็กได้พัฒนาการสื่อความหมายพร้อมกันทุกด้าน ส่วน พิระพงษ์ กุลพิศาล (2528 : 22) กล่าวว่า ในปัจจุบันนี้เรื่องศิลปะเด็กได้รับการพัฒนาในด้านการส่งเสริมและการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง สื่อมวลชนต่าง ๆ ตลอดจนวงการศึกษา ดังจะเห็นได้ว่าในช่วง 6 - 7 ปีที่ผ่านมาได้มีการจัดประกวดศิลปะเด็กเกิดขึ้นมากมายแต่ยังมีสิ่งหนึ่งที่ยังเป็นปัญหาเกี่ยวกับศิลปะเด็กคือ ความสับสนระหว่างศิลปะศึกษากับวิจิตรศิลป์ ซึ่งศิลปะเด็กส่วนใหญ่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศิลปะศึกษา โดยมุ่งเป้าหมายไปที่กระบวนการเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออก และการรับรู้เกี่ยวกับความงาม ส่วนวิจิตรศิลป์นั้นเน้นคุณค่าของความสวยงามของผลงานที่ปรากฏออกมา โดยอาศัยการฝึกหัดจนเกิดความชำนาญในการทำงานและสร้างงานที่ดี เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ การสอนศิลปะสำหรับเด็กนั้นควรจัดในลักษณะศิลปะศึกษาที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน สิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ความเจริญเติบโตที่เกิดขึ้นกับเด็ก และความรู้สึกด้านอารมณ์ของเด็กมากกว่าที่จะมุ่งไปที่ผลงานที่เด็กทำเป็นรูปธรรมเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยณรงค์ เจริญพานิชกุล (2533 : 3 - 5) ที่กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่เน้นถึงสิ่งที่เด็กได้รับในระหว่างกระบวนการสร้างสรรค์ ไม่ได้เน้นถึงผลงานที่สวยงามของเด็กและกิจกรรมศิลปะเปรียบเสมือนสื่อหรือเครื่องมือในการที่จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2539 : 26 - 28) ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กสามารถส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับเด็กหลาย ๆ ด้านคือ

1. ประสบการณ์ในการสำรวจตรวจสอบ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เผชิญกับความจริงเกี่ยวกับสัตว์ พืช คน สถานที่และเหตุผลต่าง ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจตรวจสอบ สอบถาม สอบสวนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ พ่อแม่และครูควรจะได้สนับสนุนให้เกิดการค้นคว้าหรือสำรวจตรวจสอบธรรมชาติหรือวัตถุต่าง ๆ ด้วย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นหาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองซึ่งอาจช่วยตั้งคำถามเพื่อช่วยกระตุ้นการตรวจสอบตรวจสอบของเด็ก เช่น ดอกไม้สีอะไร สีเหมือนกันหมดไหม ยีราฟกับช้างใครสูงกว่ากัน วัชรูปร่างคล้ายกับอะไร ทางมันยาวแค่ไหน เป็นต้น ประสบการณ์ในการสำรวจตรวจสอบสภาพแวดล้อมนี้มีผลต่อพื้นฐานการแสดงออกทางศิลปะของเด็กเป็นอย่างมาก

2. ประสบการณ์ทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เป็นการย้ำทางด้านการทดลองค้นคว้า และสอบสวนวัสดุอุปกรณ์ เช่น เมื่อเด็กปั้นดินเป็นรูปสัตว์ หรือรูปทรงอื่น ๆ เด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับคุณสมบัติของดินหรือเมื่อเด็กเขียนภาพด้วยสีโปสเตอร์ด้วยประสาทสัมผัสของเด็กเอง และเมื่อกิจกรรมศิลปะค่อย ๆ ขยายวงกว้างจากวัสดุอุปกรณ์ไม่กี่อย่างไปสู่วัสดุอุปกรณ์มากมายหลายอย่างเด็กก็จะได้มีประสบการณ์กับวัสดุอุปกรณ์มากขึ้นด้วย นอกจากนี้ควรใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความนึกคิดของเด็ก เช่น เมื่อสีสองสีซึมเข้าหากันมันเกิดอะไรขึ้น ฉีกกระดาษอย่างไรจึงจะตรง ระบายสีให้เรียบจะใช้พู่กันแบบไหนดี ถ้าเขียนภาพลงบนกระดาษเปียกจะเกิดอะไรขึ้น เป็นต้น

3. ประสบการณ์ทางด้านความรู้สึกสัมผัส เป็นประสบการณ์ที่เน้นถึงการรับรู้ หรือความรู้สึกสัมผัสที่เด็กมีต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งประสาทสัมผัสที่ช่วยช่วยให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างมีความหมายยิ่งขึ้น ทั้งในด้าน รูป รส กลิ่น เสียง การสัมผัสวัตถุ ความรู้สึกจากการเห็น การได้แยกแยะ การได้รับรู้กับกลิ่นของสิ่งนั้น กระบวนการเช่นนี้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเรียนรู้สภาพแวดล้อมของเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น และย่อมมีผลโดยตรงต่อการสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กด้วย ซึ่งอาจใช้คำถามช่วยในการกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดของทางด้านประสาทสัมผัส เช่น ผิวของมะนาวต่างกับผิวของก้อนหินอย่างไร เมื่อฝนตกหนูรู้สึกอย่างไร เสียงลมผ่านต้นไม้ดังอย่างไร เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการจัดประสบการณ์ด้านศิลปะศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยโดยเน้นกระบวนการทำงาน ความคิดริเริ่มอย่างอิสระ การทดลอง ค้นคว้า และค้นพบด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการการสื่อความหมายของเด็กจากผลงานที่ได้คิดค้นขึ้นด้วยตนเอง

3.3 แนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการส่งเสริมการคิดอย่างอิสระและคิดจินตนาการ ราตี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103 - 103) กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กมิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือเหมือนจริง แต่เป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง ให้จับดินสอขีดเขียนได้ดี เป็นการฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา เพื่อให้มีพื้นฐานการเขียนที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์จิตใจให้เด็กมีความอดทนมีสมาธิในการทำงาน และรู้จักรับผิดชอบ การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้เด็กรู้จักคิด มีเหตุผลในการทำงาน จึงควรให้กำลังใจในการทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าคิด และกล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

แบรนด์ (Brand. 1975 : 226 - 229) กล่าวถึง แนวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าคำนึงถึงผลงานของเด็ก
2. ให้การสนับสนุนการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยการหลีกเลี่ยงการให้เด็กวาดภาพตามแบบ หรือวาดภาพระบายสีจากสมุดภาพ ซึ่งทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิดริเริ่มอย่างอิสระ
3. แสดงความชื่นชมต่อผลงานและความก้าวหน้าของเด็ก
4. วางแผนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กสามารถหยิบได้ง่ายและสะดวกในการใช้
6. ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่ว่า "กำลังทำอะไรอยู่" หรือเดาว่าสิ่งที่เด็กทำคืออะไร
7. ฝึกฝนและแนะนำให้เด็กลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแสดงออกและมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย
8. ให้คิดว่ากิจกรรมทางด้านศิลปะมีความสำคัญเหมือนกับการจัดประสบการณ์ในการเขียนและการอ่าน
9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่อง สี ขนาด และรูปร่างแก่เด็ก
10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะแก่เด็ก

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยสามารถจัดได้ดังต่อไปนี้ (เกตุณี นิสสัยเจริญ. 2527 : 5 - 6)

1. กิจกรรมวาดภาพระบายสี เป็นกิจกรรมการสร้างภาพ ที่เด็กเขียนลงไปด้วยความรู้ในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์แบบสวยงาม จังหวะ และสีสันท่าง ๆ แทนการใช้คำพูด เช่น การวาดภาพด้วยสีน้ำ ฟู่กัน การวาดรูประบายด้วยสีเทียน และดินสอสี การเล่นกับสีแบบต่าง ๆ
2. กิจกรรมการฉีก ปะ และติดกระดาษ เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่าง ๆ มาฉีก ตัด และนำมาติดบนกระดาษทำให้เป็นภาพ กระดาษที่นำมาใช้ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร กระดาษห่อของขวัญ กระดาษสีมัน
3. การปั้น เป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก วัสดุที่ใช้ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด การปั้นควรมีวัสดุรองที่มีผิวมัน เช่น พลาสติก โลหะ โฟเมกา เพื่อกันไม่ให้โต๊ะเปื้อน
4. การพิมพ์ การพิมพ์ทำได้หลายวิธีได้แก่ พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ พิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ ก้านกล้วย ก้านบัว พิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เช่น ฝาจุกขวด เชือกหลอด ด้าย พิมพ์ภาพด้วยตรายาง การพิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ
5. งานพับกระดาษ เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพสามมิติ ที่ต้องอาศัยการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา มือ และนิ้วมือ พับกระดาษให้เป็นภาพสัญลักษณ์ตามลำดับและขั้นตอน
6. งานประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นของเล่นของใช้ เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษมาประดิษฐ์เป็นของเล่นต่าง ๆ ตามแบบอย่าง หรือความคิดอิสระ และใช้วัสดุอื่น ๆ ในการประกอบหรือตกแต่งเพิ่มเติมให้งานสมบูรณ์ เช่น กาว กรรไกร เศษไหมพรม ไม้ไผ่สกริม หลอดกาแฟ ฯลฯ รวมถึงงานกระดาษเส้นที่ใช้กาวประกอบเป็นรูปต่าง ๆ

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

งานวิจัยต่างประเทศ

แสตปปี้ (Stapp. 1964 : 52 - 53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญา ของนักศึกษาที่เรียนศิลปะและไม่เรียนศิลปะ พบว่า ความคิดสร้างสรรค์และสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่นักเรียนที่เรียนศิลปะได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าพวกที่ไม่เรียนศิลปะ

ฟิลลิปส์ (Phillips. 1994 : A) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้สอนการศึกษาระดับปฐมวัยในด้าน กระบวนการความงามทางศิลปะและศิลปะศึกษา โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า มีความเห็นพ้องกันในทฤษฎี เกี่ยวกับการเรียนศิลปะ โดยวิธีทำการทดลองลงมือกระทำโดยตรงกับสื่อที่หลากหลายและเน้นการสร้างสรรค สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ และมีความคิดเห็นแตกต่างกันในทฤษฎีเกี่ยวกับ ศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ศิลปะเป็นจุดเล็ก ๆ และถูกมองว่าเป็นวิชาหนึ่งในโรงเรียนเท่านั้น แต่ใน มหาวิทยาลัย ศิลปะจะมีการสอนที่เข้มงวดมากเกี่ยวกับความรู้ ความคิดรวบยอด คำศัพท์ สื่อทางศิลปะโดยตรงที่ใช้ในการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนต้องการเรียนเกี่ยวกับวิธีการสอนศิลปะมากกว่าความรู้ ความคิดรวบยอด คำศัพท์ สื่อทางศิลปะและหลักสูตรที่ใช้ในการสอนศิลปะก็ยังคงเป็นที่ต้องการ

งานวิจัยในประเทศ

อารี เกษมรัตติ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบรักทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มกับการทำ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อทำกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ และเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเอง สูงกว่าเมื่อทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติ

จงใจ ขจรศิลป์ (2535 : 80) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแตกต่างกันพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมแบบริเริ่มอย่างอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นสูงกว่าเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และเล่นตามมุมแบบครูชี้แนะ

กรภัสสร ประเสริฐศักดิ์ (2539 : 55) ได้ศึกษาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเหตุผลและคำถามเชิงเปรียบเทียบพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเปรียบเทียบและกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติมีทักษะพื้นฐาน ทางคณิตศาสตร์แตกต่างกัน

จากรายงานการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ควรให้เด็กได้ลงมือกระทำ โดยตรงกับสื่อที่หลากหลาย ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ จะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้ในสิ่งที่ตนต้องการและช่วยให้กล้ามเนื้อมือได้รับการพัฒนาให้แข็งแรง ฝึกประสาทสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ส่งเสริมให้เด็กมีความพยายามที่จะทำงานให้ สำเร็จ มีสมาธิ รู้จักรับผิดชอบในการทำงาน มีความมั่นใจและกล้าแสดงออก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน ชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนวัดอุทัยธาราม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีห้องเรียนระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ได้รับการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในขณะที่เด็กอีก 20 คน ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์และการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบบันทึกเหตุการณ์
2. แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
3. แบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

ขั้นตอนในการสร้างแบบบันทึกเหตุการณ์

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกเหตุการณ์
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 มาสร้างเป็นแบบบันทึกเหตุการณ์ดังกล่าว
3. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมเบื้องต้นเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรม บันทึกข้อมูลและฝึกสะท้อนข้อมูลในแต่ละครั้ง
4. นำแบบบันทึกเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน

รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร. พัชรี ผลโยธิน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ธนพร เอี่ยมสมุทร

ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลหน้อย

5. แก้ไขและปรับปรุงแบบบันทึกเหตุการณ์ตามข้อ 4
6. นำแบบบันทึกเหตุการณ์ที่แก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนการวิจัย จำนวน 10 คน
7. แก้ไขและปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

วิธีการหาคุณภาพแบบบันทึกเหตุการณ์

การหาคุณภาพของแบบบันทึกเหตุการณ์ ใช้วิธีหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในข้อ 4 ซึ่งเป็นการลงความเห็นและให้คะแนนแบบบันทึกเหตุการณ์ทุกข้อได้ค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงถือว่าเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้นได้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2533 : 85) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างสถานการณ์กับลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนในการสร้างแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 มากำหนดปัจจัยการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้
 - 2.1 การใช้ภาษาตามสภาพจริง (Authentic) หมายถึง เด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงในบทเรียนเท่านั้นแต่เป็นไปตามที่ปรากฏในชีวิต ครูมีบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น
 - 2.2 การตอบสนองข้อผิดพลาด (Errors seen as miscues) หมายถึง การมองความผิดในการใช้ภาษาของเด็กว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงปัญหาในการรับรู้ ซึ่งครูจะต้องแก้ไขให้เหมาะสมและถือเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก
 - 2.3 ประสบการณ์เดิม (Prior knowledge) หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่
 - 2.4 ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ (Transactive) หมายถึง ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1, 2 มาสร้างเป็นแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังภาคผนวก
4. ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและทดลองสอนเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างลงในแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

5. นำแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน

รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เดชะคุปต์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. พัชรีย์ ผลโยธิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ธนพร เอี่ยมสมุทร ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย

6. แก้ไขและปรับปรุงแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติข้อ 5

7. นำแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่แก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนการวิจัยจำนวน 10 คน

8. แก้ไขและปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

วิธีการหาคุณภาพแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การหาคุณภาพของแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ใช้วิธีหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในข้อ 3 ซึ่งเป็นการลงความเห็นและให้คะแนนแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติทุกข้อได้ค่าดัชนี IC มากกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงถือว่าเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมนั้นได้

(บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2533 : 85) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างสถานการณ์กับลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	หมายถึง	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนในการสร้างแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย
2. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาในข้อ 1 มาจำแนกตามลักษณะของการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่สามารถสังเกตได้ดังนี้

2.1 การฟัง หมายถึง การที่เด็กแสดงท่าทางฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ หรือสามารถตอบคำถามในเรื่องที่ฟังได้

2.2 การพูด หมายถึง การใช้ภาษาอย่างมีความหมายในการเล่าเรื่องราวหรือสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น ด้วยการอธิบาย ชักถาม วิचारณ์

2.3 การอ่าน หมายถึง การที่เด็กแสดงลักษณะการอ่านด้วยการถือ จับ ทำท่าทางเหมือนกำลังอ่านหนังสือ รวมถึงการกวาดสายตาคายไปขวาและบนลงล่าง การชี้หรือกวาดสายตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำ การอ่านสัญลักษณ์จากผลงานศิลปะ

2.4 การเขียน หมายถึง การใช้ตัวอักษรหรือภาพ คำหรือประโยคในการสื่อความหมาย ทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาหรือบนลงล่าง

3. นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาจากข้อ 1 และ 2 มาสร้างเป็นแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

4. ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและทดลองสอนเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างลงในแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

5. นำแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน

รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เตชะคุปต์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาริต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร. พัชรี ผลโยธิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ธนพร เอี่ยมสมุทร ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย

6. แก้ไขและปรับปรุงแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายตามข้อ 5

7. นำแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายที่แก้ไขและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนการวิจัย จำนวน 10 คน

8. แก้ไขและปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

วิธีการหาคุณภาพแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

การหาคุณภาพของแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย ใช้วิธีหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในข้อ 4 ซึ่งเป็นการลงความเห็นและให้คะแนนแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายทุกข้อได้ค่าดัชนี IC มากกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงถือว่าเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่ม พฤติกรรมนั้นได้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2533 : 85) โดยใช้สูตร

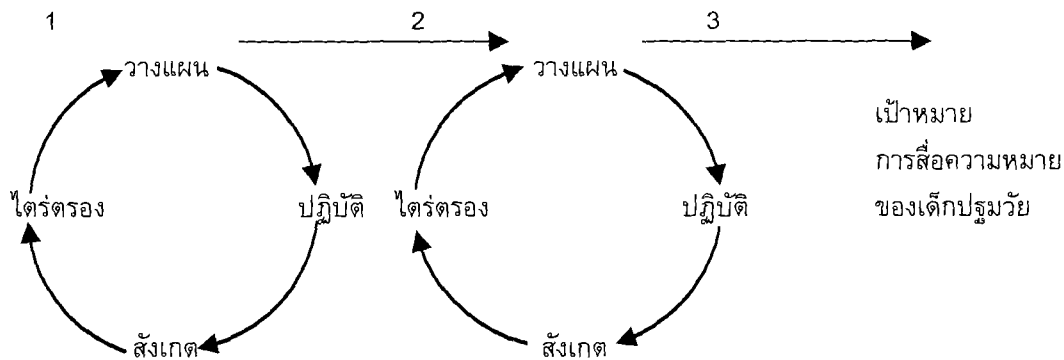
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างสถานการณ์กับลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N	หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research in the classroom) ที่ใช้ในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจากสภาพการณ์ที่เป็นจริงขณะวิจัยโดยผู้วิจัยนำโครงสร้างหลักการวิจัยปฏิบัติการของเคมมิสและแมคคาทาคาท (ส. วาสนา ประवालพฤษ์ ; ผู้แปล. 2538 : 19) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกต (Observing) และการไตร่ตรองการปฏิบัติการ (Reflecting) มาใช้ในการศึกษากระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในแต่ละครั้ง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมและเป็น

ผู้บันทึกเหตุการณ์และพฤติกรรมเด็กด้วยตนเอง ทั้งหมดนี้ดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังแสดงในภาพประกอบ 3

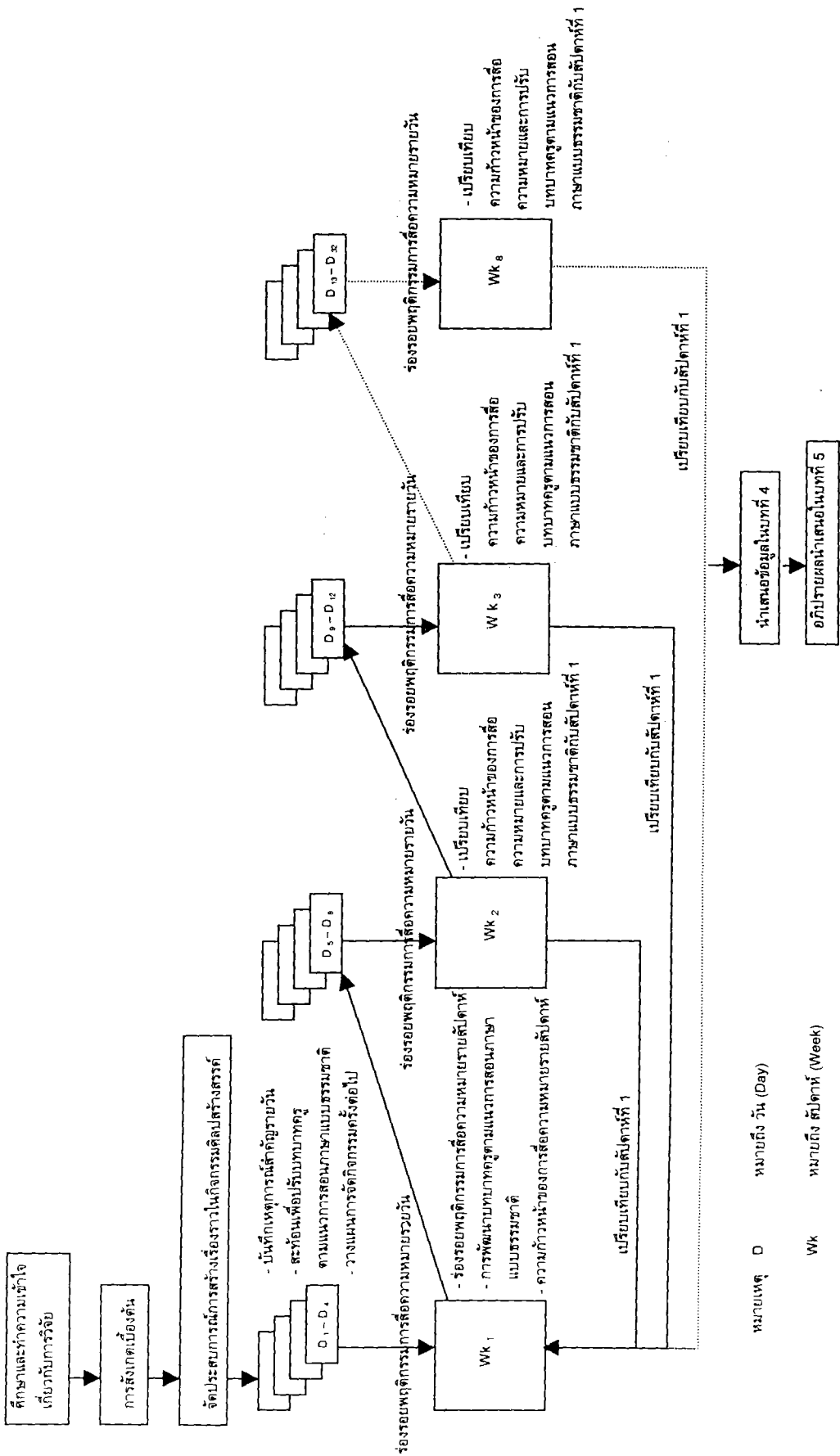
ภาพประกอบ 3 กรอบแสดงลักษณะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 60 นาที รวม 32 ครั้ง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และบทบาทครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. ทำการสังเกตและทดลองสอนก่อนการวิจัย 1 สัปดาห์ เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน โดยให้ครูประจำชั้นและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คนลงความเห็นในการบันทึกข้อมูลทุกครั้ง
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะและพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย
4. ผู้วิจัยทำการสังเกต บันทึกพฤติกรรมเด็กกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อความหมายเป็นเวลา 1 สัปดาห์
5. นำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้ในข้อ 4 มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 1
6. ผู้วิจัยแสดงบทบาทเป็นผู้สอน ผู้สังเกต และผู้บันทึก ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมและบันทึกข้อมูลในแต่ละวันลงในแบบบันทึกเหตุการณ์ โดยบันทึกเหตุการณ์ การสะท้อนข้อมูลและวางแผนการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ในขั้นตอนการสะท้อนข้อมูลมีครูประจำชั้นและผู้ช่วยผู้วิจัยลงความเห็นร่วมกันในการสะท้อนข้อมูลทุกครั้ง
7. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละสัปดาห์ มาวิเคราะห์และบันทึกลงในแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของเด็กกลุ่มตัวอย่าง
8. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ มาบันทึกลงในแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กกลุ่มตัวอย่าง
9. นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายแต่ละสัปดาห์มาเปรียบเทียบกับสัปดาห์ที่ 1

10. นำข้อมูลที่ได้จาก ข้อ 9 มาอภิปรายผลและนำเสนอในบทที่ 5 ตั้งภาพประกอบ 4
11. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป The Ethnography ช่วยในขั้นตอนการจัดหมวดหมู่ข้อมูล การวิเคราะห์ผลใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่ออภิปรายผลการวิจัย

ภาพประกอบ 4 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

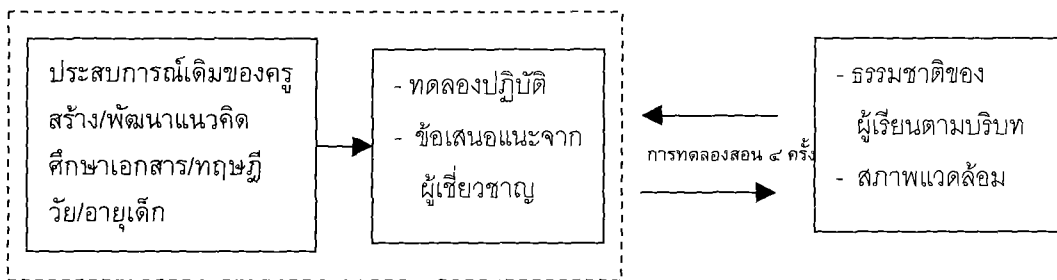
การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้การบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกมาวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายกระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และนำเสนอผลที่ได้จากการบันทึกมาวิเคราะห์และเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 การสร้างฐานแนวคิดของผู้วิจัยก่อนปฏิบัติการวิจัย
- ตอนที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ของเด็กขณะปฏิบัติการวิจัย
- ตอนที่ 3 การพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ตามระยะเวลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การสร้างฐานแนวคิดของผู้วิจัยก่อนปฏิบัติการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกระบวนการทางทฤษฎีและการทดลองปฏิบัติก่อนการวิจัยซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างและพัฒนาแนวคิดขยายประสบการณ์เดิมของผู้วิจัยโดยการศึกษาเอกสารและทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางในการทดลองปฏิบัติ ขณะเดียวกันได้ศึกษาทำความเข้าใจกลุ่มเด็กเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้เรียนตามบริบทควบคู่กันไปเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการและเกิดการพัฒนาการทดลองปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นดังแผนภาพ

ภาพประกอบ 5 แสดงระบบการพัฒนาแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติก่อนปฏิบัติการสอน

การเกิดองค์ความรู้ของผู้วิจัยในการใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติก่อนปฏิบัติการวิจัยเริ่มจากความเชื่อในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติและได้ศึกษาทำความเข้าใจทฤษฎีจากนั้นได้ทดลองปฏิบัติ 4 ครั้ง ซึ่งพบว่าผู้วิจัยมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิธีการทดลองปฏิบัติตามบริบทของเด็กจนเกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะปฏิบัติการวิจัยต่อไป

ตอนที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ของเด็กขณะปฏิบัติการวิจัย

2.1 การปรับบทบาทครูและการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ตามระยะเวลา จากการที่ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมและศึกษาองค์ความรู้ก่อนปฏิบัติการวิจัยในตอนแรก จากนั้นได้ศึกษาบทบาทของผู้วิจัยควบคู่กับปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ในกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ในขณะที่ปฏิบัติการสอนผู้วิจัยได้ทำการปรับบทบาท บันทึกข้อมูลและสะท้อนข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัย และปรึกษาเพื่อรับข้อคิดเห็นจากครูประจำชั้นทุกครั้ง ดังแสดงในตาราง 1 และ 2

ตาราง 1 แสดงการปรับบทบาทครูขณะปฏิบัติการวิจัยตามระยะเวลา

บทบาทครู สัปดาห์	ผู้นำเสนอ กิจกรรม Presenter	ผู้สังเกต Observer	ผู้ตั้งคำถาม Question Asker	ผู้จัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ Environment Organizer	ผู้รวบรวมข้อมูล ทางการเรียนรู้ Documentation Of Learner
สัปดาห์ที่ 1 สร้างเรื่องราว จากสภาพ แวดล้อมใน ห้องเรียน	ครูเป็นผู้ริเริ่ม กิจกรรม เพื่อให้ เด็กมีข้อมูล ในการ สนทนา	เด็กปรับตัว เข้ากับ กิจกรรมใหม่ ทำให้การ ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเด็กกับ ครูและเด็กกับ เด็กยังเกิดขึ้น น้อยมาก	ครูใช้คำถาม น้อยและไม่รอ ให้เด็กคิด ให้ เวลาเด็กน้อย เกินไปลักษณะ คำถามบางข้อ เป็นคำถามที่มี คำตอบอยู่ใน ตัว	เรียนรู้จาก สภาพแวดล้อม ภายในห้อง เรียน เพื่อให้ เด็กคุ้นเคยกับ สื่ออุปกรณ์ฝึก วินัยในการเก็บ สิ่งของเข้าที่	บันทึกข้อมูล โดยเก็บรายละเอียดทั้งหมด และนำมาแยก เป็นเหตุการณ์ สำคัญ การ สะท้อนข้อมูล ยังมีความ เข้าใจไม่ตรง กัน
สัปดาห์ที่ 2 สร้างเรื่องราว จากการฟัง นิทานและไป ทัศนศึกษา	ครูเชื่อมโยง ประสบการณ์ เดิมของเด็ก ให้สัมพันธ์กับ กิจกรรมที่จัด ขึ้น	เด็กได้ทำ กิจกรรมตาม ความสนใจและ มีส่วนร่วมใน การทำ กิจกรรมทำให้ เด็กเริ่มมี ปฏิสัมพันธ์กับ ครูและเพื่อน มากขึ้น	ครูใช้คำถามที่ ให้เด็กคิดหาคำ ตอบได้หลากหลาย โดยไม่ กำหนด ขอบข่ายของ คำถาม	จัดกิจกรรมให้ เด็กได้เรียนรู้ ทั้งในและนอก ห้องเรียนรวม ทั้งหนังสือ นิทานที่เด็ก สนใจ	บันทึกเฉพาะ เหตุการณ์สำคัญ และนำข้อมูลที่ได้มาสะท้อน ร่วมกันโดยใช้ เวลาในการ สะท้อนข้อมูล นานมากเพราะ ต้องการความเข้าใจ ให้ตรงกันเพื่อ การวางแผน กิจกรรมต่อไป

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทครู สัปดาห์	ผู้นำเสนอ กิจกรรม Presenter	ผู้สังเกต Observer	ผู้ตั้งคำถาม Question Asker	ผู้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ Environment Organizer	ผู้รวบรวมข้อมูล ทางการเรียนรู้ Documentation Of Learner
สัปดาห์ที่3 สร้างเรื่องราว จากการ ประดิษฐ์ เศษวัสดุ	เด็กเริ่มมีส่วน ร่วมในการ วางแผน กิจกรรมและ นำเสนอ กิจกรรมที่ตน สนใจได้	เด็กได้สนทนา แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ขณะทำ กิจกรรม เล่า เรื่องได้เป็น ประโยคที่ยาว ขึ้น เขียนคำที่ อยากเขียนลง ในผลงานและ อ่านให้เพื่อน และครูฟัง	ครูใช้คำถามที่ ให้เด็กได้ใช้ จินตนาการ ความคิดเชื่อมโยงกับ ประสบการณ์ เดิม	ครูเปิดโอกาส ให้เด็กได้มีส่วน ในการจัดสภาพ แวดล้อมตามที่ เด็กต้องการ และมีอิสระใน การทำกิจกรรม	บันทึกข้อมูล เฉพาะ เหตุการณ์ สำคัญและนำ มาวิเคราะห์ เพื่อปรับ บทบาทและ วางแผน กิจกรรมในครั้ง ต่อไปได้เหมาะสม ยิ่งขึ้น
สัปดาห์ที่4 สร้างเรื่อง ราวจาก การทำ หนังสือ นิทาน	ครูสะท้อน บทบาทตนเองและเชื่อมโยง ประสบการณ์ เดิมของเด็ก ให้สัมพันธ์กับ กิจกรรม	เด็กยังขาด ประสบการณ์ ในการทำ หนังสือนิทาน หลังจากที่ครูได้ ไปสะท้อนแผน และเห็นข้อ บกพร่องครูได้ ปรับเปลี่ยน กิจกรรมให้ เชื่อมโยงกับ ประสบการณ์ เดิมพร้อมทั้งให้ ความรู้ใหม่ใน เรื่องการทำ หนังสือนิทาน ตามที่เด็กสนใจ	ครูใช้คำถามที่ ให้เด็กได้คิด วิเคราะห์มากขึ้นและไม่ให้ คำตอบ	เด็กมีส่วนร่วม ในการจัดสภาพ แวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ โดยครูให้อิสระ กับเด็กในขณะ ทำกิจกรรม ใน ห้องเรียนจะมี ผลงานของเด็ก ที่เด็กได้นำไป ติดด้วยตนเอง รวมทั้งการจัด สถานที่เพื่อทำ กิจกรรมศิลปะ ในแต่ละครั้ง	นำข้อบกพร่อง ในการจัด กิจกรรมจาก การสะท้อนข้อ มูลร่วมกับผู้ ช่วยผู้วิจัยและ นำผลสะท้อน มาปรับบทบาท วางแผน กิจกรรมให้ เหมาะสมกับ เด็ก

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทครู สปีดาร์	ผู้นำเสนอ กิจกรรม Presenter	ผู้สังเกต Observer	ผู้ตั้งคำถาม Question Asker	ผู้จัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ Environment Organizer	ผู้รวบรวมข้อมูล ทางการเรียนรู้ Documentation Of Learner
สปีดาร์ที่ 5 สร้างเรื่องราว จากการ สนทนา กิจกรรมใน วันหยุดและ การไป ทัศนศึกษา	เด็กมีส่วนร่วม ในการวางแผน กิจกรรม และนำเสนอ กิจกรรมที่ตน สนใจได้	เด็กได้สนทนา ในเรื่องที่ ประทับใจจาก การทำกิจกรรม ต่าง ๆ ในวัน หยุดทำให้เด็ก สร้างเรื่องราว ได้ต่อเนื่องและ มีการสนทนา ซักถามขณะทำ กิจกรรมรวมทั้ง ถ่ายทอดลงใน ผลงานศิลปะ เด็กอ่านจาก ภาพขณะที่เล่า ผลงานและอ่าน คำที่เขียนลงใน ผลงานได้	เด็กใช้คำถาม ในการทำ กิจกรรมที่ได้ จากการเลียน แบบคำถาม ของครูและคิด คำถามขึ้นเอง	เรียนรู้ในห้อง เรียนในเรื่องที่ เด็กสนใจ เพื่อเป็นการ ขยาย ประสบการณ์ เดิมของเด็ก มากขึ้น	มีความมั่นใจใน การบันทึก เหตุการณ์ สำคัญและการ สะท้อนข้อมูล ทำให้การจัด กิจกรรมในแต่ละ ครั้งสามารถ พัฒนาให้เด็ก ได้เกิดองค์ ความรู้ทาง ภาษาได้มาก ขึ้น รวมทั้งผล งานของเด็กที่ ได้รวบรวมเพื่อ ประเมินการ เรียนรู้ทำให้ เห็นความแตก ต่างของเด็กแต่ละ คนได้
สปีดาร์ที่ 6 สร้างเรื่องราว จากการ ปฏิบัติ กิจกรรมการ ปลูกต้นไม้	เด็กเป็นผู้นำ เสนอกิจกรรม ตามความ สนใจ	เด็กทำกิจกรรม ตามความสนใจ และมีส่วนใน การวางแผน กิจกรรมทำให้มี พัฒนาการ ในการสื่อความ หมายทั้งการ ฟัง พูด อ่าน เขียนได้ดีขึ้น	เด็กสร้างคำ ถามได้เองโดย เกิดจากสิ่งที่ เด็กอยากรู้และ ต้องการคำตอบ	เชิญวิทยากร มาให้ความรู้ใน เรื่องที่เด็ก สนใจตามที่เด็ก ได้เสนอ	การบันทึกข้อมูล และการสะท้อน ทำได้ดีขึ้นตาม ลำดับ ทำให้ กิจกรรมที่ได้ วางแผนในแต่ละ ครั้งตรงกับ ความต้องการ และความสนใจ ของเด็กมากขึ้น

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทครู สัปดาห์	ผู้นำเสนอ กิจกรรม Presenter	ผู้สังเกต Observer	ผู้ตั้งคำถาม Question Asker	ผู้จัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ Environment Organizer	ผู้รวบรวมข้อมูล ทางการเรียนรู้ Documentation Of Learner
สัปดาห์ที่ 7 สร้างเรื่องราว จากการทำ กิจกรรมตาม ความสนใจ	เด็กเป็นผู้นำ เสนอกิจกรรม ตามความ สนใจ	เด็กมีอิสระใน การคิดและทำ กิจกรรมได้ เลือกกิจกรรม ตามความสนใจ เกิดการพัฒนา กระบวนการ กลุ่ม ได้แสดง ความคิดเห็น ร่วมกัน ได้ แก้ไขข้อผิดพลาดในการ ใช้ภาษาด้วย ตนเองทำให้ พัฒนาการใน การสื่อความ หมายของเด็ก ดีขึ้น	ครูใช้คำถาม ปลายเปิดเพื่อ กระตุ้นความ คิดของเด็ก มากขึ้น	สภาพแวดล้อม ในห้องเรียน เกิดจากเด็ก และครูได้ร่วม กันจัดเพื่อให้ เกิดการเรียนรู้ ในขณะที่ทำ กิจกรรม เด็กมี ส่วนร่วมในการ จัดหาสื่อ อุปกรณ์ การ เตรียมสถานที่ และวางแผน การจัดทุกครั้ง ผลงานของเด็ก มีความหลากหลาย มากขึ้น เด็กให้ความ สนใจผลงาน ของตนเองและ เป็นการกระตุ้น ให้เด็กทำ กิจกรรมในครั้ง ต่อไป	บันทึก เหตุการณ์ สำคัญและ สะท้อนข้อมูล เพื่อการวางแผน อย่างต่อ เนื่องทำให้เห็น ร่องรอยในการ พัฒนาการสื่อ ความหมาย ของเด็กมากขึ้น

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทครู สัปดาห์	ผู้นำเสนอ กิจกรรม Presenter	ผู้สังเกต Observer	ผู้ตั้งคำถาม Question Asker	ผู้จัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ Environment Organizer	ผู้รวบรวมข้อมูล ทางการเรียนรู้ Documentation Of Learner
สัปดาห์ที่ 8 สร้างเรื่องราว จากการทำ หนังสือ เล่มใหญ่	เด็กเป็นผู้นำ เสนอกิจกรรม ตามความ สนใจ	บรรยายภาคใน การเรียนรู้ของ เด็กเป็น ลักษณะการ ร่วมมือกัน ระหว่างครูกับ เด็ก	ครูใช้คำถาม เพื่อให้เด็กได้ วิเคราะห์และ นำไปสร้าง องค์ความรู้ของ ตนเอง	ครูและเด็กร่วม กันจัดสภาพ แวดล้อมในการ เรียนรู้ตาม ความสนใจและ เป็นการขยาย ประสบการณ์ ให้กับเด็กใน การทำกิจกรรม แต่ละครั้งได้ มากขึ้นเด็กได้ เรียนรู้ในแหล่ง ข้อมูลที่ ต้องการและ เป็นไปตาม สภาพการณ์ จริงตามบริบท ของเด็ก	บันทึกเหตุ การณ์สำคัญ และสะท้อน ข้อมูลเพื่อการ วางแผนอย่าง ต่อเนื่องทำให้ เห็นร่องรอยใน การพัฒนาการ สื่อความหมาย ของเด็กมากขึ้น นำผลงานในแต่ละ ครั้งมา ประเมิน พัฒนาการ ในการสื่อ ความหมาย ของเด็กเป็น รายบุคคลและ เปรียบเทียบกับ สัปดาห์ที่ 1

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้ปรับบทบาทตนเองในขณะปฏิบัติกิจกรรมการสร้างเรื่องราวในกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ โดยปรับบทบาทในการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรม เป็นผู้สังเกต เป็นผู้ตั้งคำถามและเสนอปัญหา เป็น ผู้จัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้และเป็นผู้รวบรวมข้อมูลตามระยะเวลา 8 สัปดาห์ ดังนี้

ผู้นำเสนอกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 1 ครูเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรม เพื่อให้เด็กมีข้อมูลในการสนทนา สัปดาห์ที่ 2 ครูเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิมของเด็กให้สัมพันธ์กับกิจกรรมที่จัดขึ้น สัปดาห์ที่ 3 เด็กเริ่มมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม และนำเสนอ กิจกรรมที่ตนสนใจได้ สัปดาห์ที่ 4 ครูสะท้อนบทบาทตนเองและเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็ก ให้สัมพันธ์กับกิจกรรม สัปดาห์ที่ 5 เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมและนำเสนอกิจกรรมที่ตนสนใจได้ สัปดาห์ที่ 6 - สัปดาห์ที่ 8 เด็กเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมตามความสนใจ

ผู้สังเกต

สัปดาห์ที่ 1 เด็กปรับตัวเข้ากับกิจกรรมใหม่ทำให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู และเด็กกับเด็ก เกิดขึ้นน้อยมาก สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 3 เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจและมีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมทำให้เด็กเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนมากขึ้น มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นขณะทำ กิจกรรม เล่าเรื่องได้เป็นประโยคที่ยาวขึ้น เขียนคำที่ต้องการสื่อลงในผลงานและอ่านให้เพื่อนและครูฟัง สัปดาห์ที่ 4 ถึงสัปดาห์ที่ 5 เด็กได้สนทนาในเรื่องที่ประทับใจจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในวันหยุดทำให้เด็ก สร้างเรื่องราวได้ต่อเนื่องและมีการสนทนาซักถามขณะทำกิจกรรมรวมทั้งถ่ายทอดลงในผลงานศิลปะ เด็กอ่าน จากภาพขณะที่เล่าผลงานและอ่านคำที่เขียนลงในผลงานได้ สัปดาห์ที่ 6 ถึงสัปดาห์ที่ 7 เด็กทำกิจกรรมตาม ความสนใจและมีส่วนในการวางแผนกิจกรรมทำให้มีพัฒนาการ ในการสื่อความหมายทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ได้ดีขึ้น สัปดาห์ที่ 8 เด็กมีอิสระในการคิดและทำกิจกรรมได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจ เกิดการพัฒนา กระบวนการกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้แก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาด้วยตนเองทำให้ พัฒนาการในการสื่อความหมายของเด็กดีขึ้น

ผู้ตั้งคำถาม

สัปดาห์ที่ 1 ครูใช้คำถามน้อยและไม่รอให้เด็กคิด ให้ความเวลาเด็กน้อยเกินไปลักษณะคำถามบางข้อเป็น คำถามที่มีคำตอบอยู่ในตัว สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 3 ครูใช้คำถามที่让孩子คิดหาคำตอบได้หลากหลายโดย ไม่กำหนดขอบข่ายของคำถาม และให้เด็กได้ใช้จินตนาการความคิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม สัปดาห์ที่ 4 ถึงสัปดาห์ที่ 5 เด็กใช้คำถามในการทำกิจกรรมที่ได้จากการเลียนแบบคำถามของครูและคิดคำถามขึ้นเอง สัปดาห์ที่ 6 ถึงสัปดาห์ที่ 7 เด็กสร้างคำถามได้เองโดยเกิดจากสิ่งที่เด็กอยากรู้และต้องการคำตอบ ครูใช้คำถาม ปลายเปิดเพื่อกระตุ้นความคิดของเด็กมากขึ้น สัปดาห์ที่ 8 ครูใช้คำถามเพื่อให้เด็กได้วิเคราะห์และนำไปสร้าง องค์ความรู้ของตนเอง

ผู้จัดสภาพแวดล้อม

สัปดาห์ที่ 1 เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสื่ออุปกรณ์มีกวีนิพนธ์ใน การเก็บสิ่งของเข้าที่ สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 3 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนรวมทั้ง หนังสือนิทานที่เด็กสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อมที่เด็กต้องการและมีอิสระใน การทำกิจกรรม สัปดาห์ที่ 4 ถึงสัปดาห์ที่ 5 เด็กมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครู ให้อิสระกับเด็กในขณะทำกิจกรรม ในห้องเรียนจะมีผลงานของเด็กที่เด็กได้นำไปติดด้วยตนเอง รวมทั้งการจัด สถานะที่เพื่อทำกิจกรรมศิลปะในแต่ละครั้ง ซึ่งเด็กได้เรียนรู้จากห้องเรียนในเรื่องที่เด็กสนใจเพื่อเป็นการขยาย ประสบการณ์เดิมของเด็กมากขึ้น สัปดาห์ที่ 6 ถึงสัปดาห์ที่ 7 สภาพแวดล้อมในห้องเรียนเกิดจากเด็กและครูได้ ร่วมกันจัดกิจกรรมศิลปะในแต่ละครั้งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในขณะทำกิจกรรม เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ การเตรียมสถานที่ และวางแผนการจัดทุกครั้ง ผลงานของเด็กมีความหลากหลายมากขึ้น เด็กให้ ความสนใจผลงานของตนเองและเป็นการกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมในครั้งต่อไป สัปดาห์ที่ 8 ครูและเด็กร่วม กันจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ตามความสนใจและเป็นการขยายประสบการณ์ให้กับเด็กในการทำกิจกรรม แต่ละครั้งได้มากขึ้นเด็กได้เรียนรู้ในแหล่งข้อมูลที่ต้องการและเป็นไปตามสภาพการณ์จริงตามบริบทของเด็ก

ผู้รวบรวมข้อมูล

สัปดาห์ที่ 1 บันทึกข้อมูลโดยเก็บรายละเอียดทั้งหมด และนำมาแยกเป็นเหตุการณ์สำคัญ การสะท้อนข้อมูลยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 3 บันทึกเฉพาะเหตุการณ์สำคัญและนำข้อมูลที่ได้มาสะท้อนร่วมกันโดยใช้เวลาในการสะท้อนข้อมูลนานมากเพราะต้องความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อการวางแผนกิจกรรมต่อไป สัปดาห์ที่ 4 ถึงสัปดาห์ที่ 5 นำข้อบกพร่องในการจัดกิจกรรมจากการสะท้อนข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยและนำผลสะท้อนมาปรับบทบาท วางแผนกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก สัปดาห์ที่ 6 ถึงสัปดาห์ที่ 7 มีความมั่นใจในการบันทึกเหตุการณ์สำคัญและการสะท้อนข้อมูลทำให้การจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งสามารถพัฒนาให้เด็กได้เกิดองค์ความรู้ทางภาษาได้มากขึ้น รวมทั้งผลงานของเด็กที่ได้รวบรวมเพื่อประเมินการเรียนรู้ทำให้เห็นความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้ การบันทึกข้อมูลและการสะท้อนทำได้ดีขึ้นตามลำดับ ทำให้กิจกรรมที่ได้วางแผนในแต่ละครั้งตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็กมากขึ้น สัปดาห์ที่ 8 บันทึกเหตุการณ์สำคัญและสะท้อนข้อมูลเพื่อการวางแผนอย่างต่อเนื่องทำให้เห็นร่องรอยในการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กมากขึ้น

ตาราง 2 แสดงผลการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในการจัดประสบการณ์
การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ปัจจัย W.L. สัปดาห์	การใช้ภาษาตามสภาพ จริง Authentic	การตอบสนอง ข้อผิดพลาด Errors seen as miscues	ประสบการณ์เดิม Prior knowledge	ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือ กระทำ Transactive
สัปดาห์ที่ 1 สร้างเรื่องราว จากสภาพ แวดล้อมใน ห้องเรียน	เด็กได้เรียนรู้ใน สภาพแวดล้อมที่ ใกล้ตัวและพบเห็น ในชีวิตประจำวันทำ ให้เด็กมี ประสบการณ์เดิม และมีข้อมูลในการ สนทนา	เด็กได้ทำกิจกรรม อย่างอิสระโดยการ เล่าเรื่องจาก ประสบการณ์เดิม คร่อมองความผิด พลาดในการใช้ภาษา ของเด็กเป็นกระบวนการ การเรียนรู้ และเพื่อ ศึกษาพื้นฐานใน เรียนรู้ภาษาของเด็ก	เด็กได้เรียนรู้จากสิ่ง ที่พบเห็นและมี ประสบการณ์เดิม ทำให้ครูได้รู้ พื้นฐานในการเรียน รู้ภาษาของเด็กแต่ ละคน	เด็กได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วย ตนเองทำให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ใน การใช้สื่ออุปกรณ์ การใช้ภาษาในการ เรียกชื่อสิ่งของ ต่าง ๆ
สัปดาห์ที่ 2 สร้างเรื่องราว จากการฟัง นิทานและไป ทัศนศึกษา	เด็กได้เลือกทำ กิจกรรมตามความ สนใจ ในสภาพ แวดล้อมที่ใกล้ตัว และคุ้นเคย เด็กได้ ใช้ภาษาจากการที่ ได้เห็นของจริง ได้ ปฏิบัติกิจกรรมด้วย ตนเอง	เด็กขาดความ มั่นใจในการทำ กิจกรรม ไม่กล้า แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องได้สั้น ๆ และไม่เชื่อมโยง พูดตามเพื่อน ทำงานศิลปะได้โดย ลอกตามแบบเพื่อน กลัวผิดและลบบอก ทุกครั้งเมื่อทำงาน เสร็จ	สนทนาถึงสิ่งที่ พบเห็นเป็นสิ่งที่ เด็กคุ้นเคยและมี ประสบการณ์เดิม ได้ใช้ภาษาในการ เรียกชื่อสัตว์ที่รู้จัก เปรียบเทียบ ลักษณะของสัตว์แต่ ละชนิด ตามที่ได้ เห็นรวมทั้งต้องการ เขียนชื่อสัตว์ลงใน ผลงาน	เด็กได้มีส่วนร่วมใน การวางแผน กิจกรรม เตรียมสื่อ อุปกรณ์และนำเรื่อง ราวมาสร้าง ผลงานศิลปะที่ หลากหลาย เด็ก ได้ใช้ภาษาในการ ฟัง พูดอ่าน เขียน ในขณะที่ทำกิจกรรม

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย W.L. สัปดาห์	การใช้ภาษาตามสภาพ จริง Authentic	การตอบสนอง ข้อผิดพลาด Errors seen as miscues	ประสบการณ์เดิม Prior knowledge	ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือ กระทำ Transactive
สัปดาห์ที่ 3 สร้างเรื่องราว จากการ ประดิษฐ์ เศษวัสดุ	เด็กริเริ่มกิจกรรม จากประสบการณ์ เดิมที่ได้ฟังนิทาน ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็ก สนใจรวมทั้งสิ่งที่ พบเห็นทำให้เด็ก มีข้อมูลในการ สนทนามากขึ้น	เด็กยังคงขาดความ มั่นใจในการทำ กิจกรรม ครูให้แรง เสริมและให้ความ สนใจผลงานงาน ของเด็ก ตั้งใจฟัง ขณะที่เด็กเล่าเรื่อง กระตุ้นให้เด็กทำ กิจกรรมต่าง ๆ เอง	เด็กได้นำสิ่งที่พบ เห็นเชื่อมโยงกับ ประสบการณ์เดิมที่ มีอยู่มาประดิษฐ์ เป็นผลงานศิลปะ ตามความสนใจ เด็กได้ใช้ภาษาใน การบอกลักษณะ ของสัตว์แต่ละชนิด เล่าเรื่องราวได้ตาม จินตนาการ พร้อม ทั้งเขียนชื่อลงในผล งานและอ่านให้ เพื่อนและครูฟังได้	เด็กเกิดแรงจูงใจ จากการที่ได้ลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมด้วย ตนเองและมีความ ภาคภูมิใจเมื่อ ทำงานได้ด้วยตน เองขณะที่กิจกรรม มีการสนทนา แลกเปลี่ยนความ คิดเห็นซึ่งกันและ กัน
สัปดาห์ที่ 4 สร้างเรื่องราว จากการทำ หนังสือ นิทาน	เด็กนำสิ่งที่พบเห็น มาสร้างเรื่อง ราวโดยใช้ภาษา ที่เด็กคุ้นเคยตาม ประสบการณ์เดิม	เด็กเริ่มมีความ มั่นใจมากขึ้น จาก การที่ครูให้อิสระใน ขณะทำกิจกรรม และให้แรงเสริมเพื่อ ให้เด็กมั่นใจ	เด็กมีความสนใจ การทำหนังสือ นิทาน จากที่ครูนำ มาจัดสภาพ แวดล้อมและเล่าให้ เด็กฟัง	เด็กได้ทำกิจกรรม ด้วยตนเองตาม ประสบการณ์เดิม และสามารถแก้ไข ข้อผิดพลาดได้จาก การสังเกต
สัปดาห์ที่ 5 การสนทนา กิจกรรมใน วันหยุดและ การไป ทัศนศึกษา	เด็กได้สนทนาใน เรื่องที่น่าสนใจและ ประทับใจทำให้ เชื่อมโยงเรื่องราว ได้มากขึ้นและตั้งใจ ฟังขณะที่เพื่อนเล่า มีการสนทนา	ครูลดบทบาทใน การกระตุ้นเด็กที่มี พัฒนาการทาง ภาษาที่ดีแล้วโดย ให้เด็กได้แก้ไขข้อ ผิดพลาดด้วยตนเอง ส่วนเด็กที่ยัง	เด็กได้สนทนาใน เรื่องที่น่าสนใจและมี ประสบการณ์เดิม มากขึ้นทำให้เด็กได้ พัฒนาการสื่อความ หมายในทุก ๆ ด้าน พร้อมกัน	เด็กเรียนรู้จาก ประสบการณ์ตรง ได้พบเห็นสิ่ง ต่าง ๆ ตามความ สนใจ ได้สังเกต เปรียบเทียบสิ่ง ต่าง ๆ ที่พบเห็น

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย W.L. สัปดาห์	การใช้ภาษาตามสภาพ จริง Authentic	การตอบสนอง ข้อผิดพลาด Errors seen as miscues	ประสบการณ์เดิม Prior knowledge	ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือ กระทำ Transactive
	ซักถามกัน เด็กได้นำเรื่องที่เล่ามาถ่ายทอดลงในผลงานศิลปะได้หลากหลายและเล่าผลงานที่ทำได้เชื่อมโยงมากขึ้น	ต้องแก้ไข ครูยังคงให้แรงเสริมและกระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างมั่นใจ		และนำสิ่งเหล่านั้นมาถ่ายทอดลงในผลงานศิลปะ เด็กเขียนเล่าเรื่องราวโดยใช้สัญลักษณ์ บางคนเขียนโดยลอกคำและคิดตัวสะกดเอง
สัปดาห์ที่ 6 สร้างเรื่องราว จากการ ปฏิบัติ กิจกรรม การปลูก ต้นไม้	เด็กได้ใช้ภาษาตามสภาพการณ์จริงที่เด็กคุ้นเคยมากขึ้น ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา เด็กกล้าพูดและแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม	เด็กมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น จากการที่ครูให้แรงเสริม และให้เด็กสังเกต ยอมรับผลงานของเด็ก และจัดกิจกรรมที่มาจากความสนใจของเด็กทุกครั้ง	ครูจัดประสบการณ์ ความสนใจของเด็กเพื่อเป็นการขยายความรู้เดิมทำให้เด็กมีข้อมูลในการสนทนา ได้เรียนรู้คำใหม่ที่มาจากความสนใจของเด็ก เรียนรู้ลักษณะของต้นไม้ เรียกชื่อต้นไม้ที่สนใจ การปลูก วิธีดูแลรักษา รวมทั้งปลูกฝังในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก	เด็กได้เรียนรู้จากวิทยากรและได้ทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากขึ้น เด็กได้ตั้งคำถามในการทำกิจกรรมการปลูกต้นไม้และใช้ภาษาในการสนทนาขณะทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กตั้งใจฟังและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรม ได้ซักถามในเรื่องที่สงสัยและอยากรู้ เด็กได้รู้จักคำใหม่ที่สังเกตเห็นจากสื่ออุปกรณ์และ

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย W.L. สัปดาห์	การใช้ภาษาตามสภาพ จริง Authentic	การตอบสนอง ข้อผิดพลาด Errors seen as miscues	ประสบการณ์เดิม Prior knowledge	ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ Transactive
				อ่านได้ เด็กสนใจ อยากเขียนคำโดยมา บอกให้ครูเขียนให้ดู หรือสังเกตคำที่เห็น บ่อย ๆ และไปลอก ตาม
สัปดาห์ที่ 7 สร้างเรื่องราว จากการทำ กิจกรรมตาม ความสนใจ	เด็กมีอิสระในการ เลือกทำกิจกรรม ตามความสนใจ ทำ ให้เด็กสนุกที่จะใช้ ภาษาในการสื่อสาร ทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนด้วย ความมั่นใจ	เด็กกล้าพูดมากขึ้น ตั้งใจฟังเพื่อนและ สนทนาซักถามกัน ได้ ในการอ่านและ การเขียนเด็กจะทำ ด้วยความมั่นใจโดย ไม่กลัวความผิด พลาด	เด็กได้ทำกิจกรรม ตามความสนใจ มี อิสระในการเลือก และนำ ประสบการณ์เดิม มาเชื่อมโยงกับ ความรู้ใหม่ที่ได้จาก การปฏิบัติกิจกรรม ในแต่ละครั้ง	เด็กมีโอกาเลือกทำ กิจกรรมอย่างอิสระ ตามความสนใจและ ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ด้วยตนเอง โดยเริ่ม จากการวางแผน กิจกรรมเตรียมสื่อ อุปกรณ์และลงมือทำ กิจกรรมร่วมกัน เกิด กระบวนการกลุ่มมี การวางแผนร่วมกัน ฟังความคิดเห็นของ เพื่อน สนทนาเรื่อง ราวได้เชื่อมโยงกัน การอ่านและการ เขียนของเด็กได้รับ การแก้ไขด้วยตัวเด็ก เองจากการที่เด็กได้ สังเกตและเกิดการ เรียนรู้จากสื่ออุปกรณ์ ที่เด็กมีส่วนร่วมใน การจัดเตรียมมา

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัย W.L. สัปดาห์	การใช้ภาษาตามสภาพ จริง Authentic	การตอบสนอง ข้อผิดพลาด Errors seen as miscues	ประสบการณ์เดิม Prior knowledge	ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือ กระทำ Transactive
สัปดาห์ที่ 8 สร้างเรื่องราว จากการทำ หนังสือ เล่มใหญ่	เด็กนำเรื่องราวที่ สนใจและมี ประสบการณ์เดิม มาสร้างเป็นเรื่องลงในหนังสือนิทาน พร้อมทั้งเขียนคำที่ คุ้นเคยได้เอง บาง ครั้งลอกตามแบบ และสร้างตัวละคร ขึ้นมาเอง อ่านคำที่ เขียนได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ทำ กิจกรรมเกิด กระบวนการกลุ่ม เด็กได้ทำงานร่วม กันแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและช่วยเหลือ กันในขณะทำงาน ยอมรับผลงานของ เพื่อน	เด็กได้พัฒนาการ สื่อความหมายได้ มากขึ้น มีความ มั่นใจในการเล่า เรื่องราวได้เชื่อมโยง สัมพันธ์กันด้วย ตนเอง ร่วมแสดง ความคิดเห็น และ พัฒนาการอ่าน เขียน จากการ สังเกตคำที่คุ้นเคย คิดสร้างคำขึ้นเอง บางครั้งสามารถ แก้ไขข้อผิดพลาด ได้เองโดยที่ครูไม่ ต้องบอก ทำให้เด็ก ได้อ่านและเขียน ด้วยความมั่นใจ	เด็กนำ ประสบการณ์เดิม ที่ได้เรียนรู้มาทำ หนังสือเล่มใหญ่ และสามารถสร้าง องค์ความรู้ในการ ใช้ภาษาได้ด้วยตนเอง ทั้งการฟัง การ พูด การอ่านและ การเขียน	การที่เด็กได้ลงมือ ทำกิจกรรมด้วยตนเองทุกครั้งทำให้ เด็กเกิดแรงจูงใจใน การทำกิจกรรมที่ สนใจและเกิดการ เรียนรู้ เด็กสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วย ตนเองทำให้เด็กได้ พัฒนาการสื่อความ หมายได้มากขึ้น

จากตาราง 2 แสดงการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ 5 ประการ ได้แก่ การใช้ภาษาตามสภาพการณ์จริง (Authentic) การตอบสนองข้อผิดพลาด (Errors seen as miscues) ประสบการณ์เดิม (Prior knowledge) ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ (Transactive) ตามระยะเวลา 8 สัปดาห์ ดังนี้

การใช้ภาษาตามสภาพการณ์จริง

สัปดาห์ที่ 1 เด็กได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดและพบเห็นในชีวิตประจำวันทำให้เด็กมีประสบการณ์เดิมและมีข้อมูลในการสนทนา สัปดาห์ที่ 2 เด็กได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจในสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดและคุ้นเคย เด็กได้ใช้ภาษาจากการที่ได้เห็นของจริงได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สัปดาห์ที่ 3 เด็กเริ่มกิจกรรมจากประสบการณ์เดิมที่ได้ฟังนิทานซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจรวมทั้งสิ่งที่พบเห็นทำให้เด็กมีข้อมูลในการ

สนทนามากขึ้น สัปดาห์ที่ 4 เด็กนำสิ่งที่พบเห็นมาสร้างเรื่องราวโดยใช้ภาษาที่เด็กคุ้นเคยตามประสบการณ์เดิม สัปดาห์ที่ 5 เด็กได้สนทนาในเรื่องที่สนใจและประทับใจทำให้เชื่อมโยงเรื่องราวได้มากขึ้นและตั้งใจฟังขณะที่เพื่อนเล่า มีการสนทนาซักถามกัน เด็กได้นำเรื่องที่เล่ามาถ่ายทอดลงในผลงานศิลปะได้หลากหลายและเล่าผลงานที่ทำได้เชื่อมโยงมากขึ้น สัปดาห์ที่ 6 เด็กได้ใช้ภาษาตามสภาพการณ์จริงที่เด็กคุ้นเคยมากขึ้น ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษา เด็กกล้าพูดและแสดงความคิดเห็นขณะทำกิจกรรม สัปดาห์ที่ 7 เด็กมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ ทำให้เด็กสนุกที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารทั้ง การฟังการพูด การอ่านและการเขียนด้วยความมั่นใจ สัปดาห์ที่ 8 เด็กนำเรื่องราวที่สนใจและมีประสบการณ์เดิมมาสร้างเป็นเรื่องลงในหนังสือนิทานพร้อมทั้งเขียนคำที่คุ้นเคยได้เอง บางครั้งลอกตามแบบและสร้างตัวละครขึ้นมาเอง อ่านคำที่เขียนได้ด้วยตนเอง ในขณะที่ทำกิจกรรมเกิดกระบวนการกลุ่ม เด็กได้ทำงานร่วมกันแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและช่วยเหลือกันในขณะทำงาน ยอมรับผลงานของเพื่อน

การตอบสนองข้อผิดพลาด

สัปดาห์ที่ 1 เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระโดยการเล่าเรื่องจากประสบการณ์เดิม ครูมองความผิดพลาดในการใช้ภาษาของเด็กเป็นกระบวนการเรียนรู้ และเพื่อศึกษาพื้นฐานในเรียนรู้ภาษาของเด็ก สัปดาห์ที่ 2 เด็กขาดความมั่นใจในการทำกิจกรรม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องได้สั้นๆและไม่เชื่อมโยงพูดตามเพื่อนทำงานศิลปะได้โดยลอกตามแบบเพื่อน กลัวผิดและลบบอกทุกครั้งเมื่อทำงานเสร็จ สัปดาห์ที่ 3 เด็กยังคงขาดความมั่นใจในการทำกิจกรรม ครูให้แรงเสริมและให้ความสนใจผลงานงานของเด็ก ตั้งใจฟังขณะที่เด็กเล่าเรื่อง กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ เอง สัปดาห์ที่ 4 เด็กเริ่มมีความมั่นใจมากขึ้น จากการที่ครูให้อิสระในขณะที่ทำกิจกรรมและให้แรงเสริมเพื่อให้เด็กมั่นใจ สัปดาห์ที่ 5 ครูลดบทบาทในการกระตุ้นเด็กที่มีพัฒนาการทางภาษาที่ดีแล้วโดยให้เด็กได้แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเอง ส่วนเด็กที่ยังต้องแก้ไข ครูยังคงให้แรงเสริมและกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างมั่นใจ สัปดาห์ที่ 6 เด็กมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น จากการที่ครูให้แรงเสริม และให้เด็กสังเกต ยอมรับผลงานของเด็กและจัดกิจกรรมที่มาจากความสนใจของเด็กทุกครั้ง สัปดาห์ที่ 7 เด็กกล้าพูดมากขึ้นตั้งใจฟังเพื่อนและสนทนาซักถามกันได้ ในการอ่านและการเขียนเด็กจะทำด้วยความมั่นใจโดยไม่กลัวความผิดพลาด สัปดาห์ที่ 8 เด็กได้พัฒนาการสื่อความหมายได้มากขึ้น มีความมั่นใจในการเล่าเรื่องราวได้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันด้วยตนเอง ร่วมแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการอ่าน เขียน จากการสังเกตคำที่คุ้นเคย คิดสร้างคำขึ้นเองบางครั้งสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้เองโดยที่ครูไม่ต้องบอก ทำให้เด็กได้อ่านและเขียนด้วยความมั่นใจ

ประสบการณ์เดิม

สัปดาห์ที่ 1 เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่พบเห็นและมีประสบการณ์เดิมทำให้ครูได้รู้พื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาของเด็กแต่ละคน สัปดาห์ที่ 2 สนทนาถึงสิ่งที่พบเห็นเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและมีประสบการณ์เดิม ได้ใช้ภาษาในการเรียกชื่อสัตว์ที่รู้จัก เปรียบเทียบลักษณะของสัตว์แต่ละชนิด ตามที่ได้เห็นรวมทั้งต้องการเขียนชื่อสัตว์ลงในผลงาน สัปดาห์ที่ 3 เด็กได้นำสิ่งที่พบเห็นเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาประดิษฐ์เป็นผลงาน ศิลปะตามความสนใจ เด็กได้ใช้ภาษาในการบอกลักษณะของสัตว์แต่ละชนิดเล่าเรื่องราวได้ตามจินตนาการ พร้อมทั้งเขียนชื่อลงในผลงานและอ่านให้เพื่อนและครูฟังได้ สัปดาห์ที่ 4 เด็กมีความสนใจการทำหนังสือนิทาน จากที่ครูนำมาจัดสภาพแวดล้อมและเล่าให้เด็กฟัง สัปดาห์ที่ 5 เด็กได้สนทนาในเรื่องที่สนใจและมีประสบการณ์เดิมมากขึ้นทำให้เด็กได้พัฒนาการสื่อความหมายในทุก ๆ ด้านพร้อมกัน สัปดาห์ที่ 6 ครูจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็กเพื่อเป็นการขยายความรู้เดิมทำให้เด็กมีข้อมูลในการสนทนา ได้เรียน

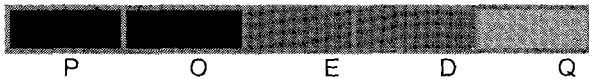

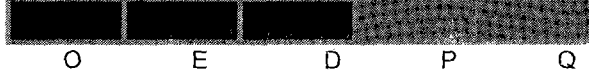

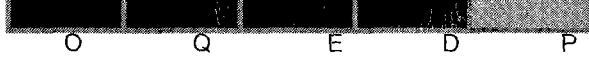
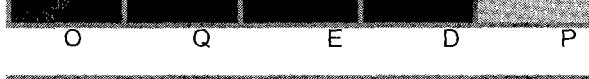

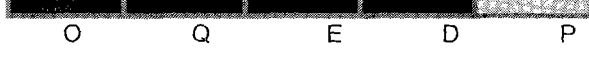
รู้คำใหม่ที่มาจากความสนใจของเด็ก เรียนรู้ลักษณะของต้นไม้ เรียกชื่อต้นไม้ที่สนใจ การปลูก วิธีดูแลรักษา รวมทั้งปลูกฝังในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก สัปดาห์ที่ 7 เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ มีอิสระในการเลือกและนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้ง สัปดาห์ที่ 8 เด็กนำประสบการณ์เดิมที่ได้เรียนรู้มาทำหนังสือเล่มใหญ่และสามารถสร้างองค์ความรู้ในการใช้ภาษาได้ด้วยตนเอง ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ

สัปดาห์ที่ 1 เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการใช้สื่ออุปกรณ์การใช้ภาษาในการเรียกชื่อสิ่งของต่าง ๆ สัปดาห์ที่ 2 เด็กได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม เตรียมสื่ออุปกรณ์และนำเรื่องราวมาสร้างผลงานศิลปะที่หลากหลาย เด็กได้ใช้ภาษาในการฟัง พูดอ่าน เขียนในขณะทำกิจกรรม สัปดาห์ที่ 3 เด็กได้นำสิ่งที่พบเห็นเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาประดิษฐ์เป็นผลงานศิลปะตามความสนใจ เด็กได้ใช้ภาษาในการบอกลักษณะของสัตว์แต่ละชนิดเล่าเรื่องราวได้ตามจินตนาการ พร้อมทั้งเขียนชื่อลงในผลงานและอ่านให้เพื่อนและครูฟังได้ สัปดาห์ที่ 4 เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองตามประสบการณ์เดิมและสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดได้จากการสังเกต สัปดาห์ที่ 5 เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจ ได้สังเกต เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นและนำสิ่งเหล่านั้นมาถ่ายทอดลงในผลงานศิลปะ เด็กเขียนเล่าเรื่องราวโดยใช้สัญลักษณ์ บางคนเขียนโดยลอกคำและคิดตัวสะกดเอง สัปดาห์ที่ 6 เด็กได้เรียนรู้จากวิทยากรและได้ทดลองปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากขึ้น เด็กได้องค์ความรู้ในการทำกิจกรรมการปลูกต้นไม้และใช้ภาษาในการสนทนาขณะทำกิจกรรมร่วมกันเด็กตั้งใจฟังและสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรม ได้ซักถามในเรื่องที่สงสัยและอยากรู้ เด็กได้รู้จักคำใหม่ที่สังเกตเห็นจากสื่ออุปกรณ์และอ่านได้ เด็กสนใจอยากเขียนคำโดยมาบอกให้ครูเขียนให้ดูหรือสังเกตคำที่เห็นบ่อย ๆ และไปลอกตาม สัปดาห์ที่ 7 เด็กมีโอกาเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการวางแผนกิจกรรมเตรียมสื่ออุปกรณ์และลงมือทำ กิจกรรมร่วมกัน เกิดกระบวนการกลุ่มมีการวางแผนร่วมกัน ฟังความคิดเห็นของเพื่อน สนทนาเรื่องราวได้เชื่อมโยงกัน การอ่านและการเขียนของเด็กได้รับการแก้ไขด้วยตัวเด็กเองจากการที่เด็กได้สังเกตและเกิดการเรียนรู้จากสื่ออุปกรณ์ที่เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมมา สัปดาห์ที่ 8 การที่เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองทุกครั้งทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมที่สนใจและเกิดการเรียนรู้ เด็กสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองทำให้เด็กได้พัฒนาการสื่อความหมายได้มากขึ้น

2.2 แสดงการปรับบทบาทครู ตามระยะเวลา

การปรับบทบาทของผู้วิจัยในการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แต่ละครั้ง สามารถนำมาสรุปโดยการเรียงลำดับเพื่อแสดงความชัดเจนของการใช้ปัจจัยแต่ละตัว ตามระยะเวลา ดังแสดงในภาพประกอบ 6

ระยะเวลา	บทบาทครูในการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
สัปดาห์ที่ 1	 P O E D Q
สัปดาห์ที่ 2	 O E D P Q
สัปดาห์ที่ 3	 O E D P Q
สัปดาห์ที่ 4	 O Q E D P
สัปดาห์ที่ 5	 O Q E D P
สัปดาห์ที่ 6	 O Q E D P
สัปดาห์ที่ 7	 O Q E D P
สัปดาห์ที่ 8	 O Q E D P

ภาพประกอบ 6 แสดงการเรียงลำดับการปรับบทบาทครู เพื่อพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

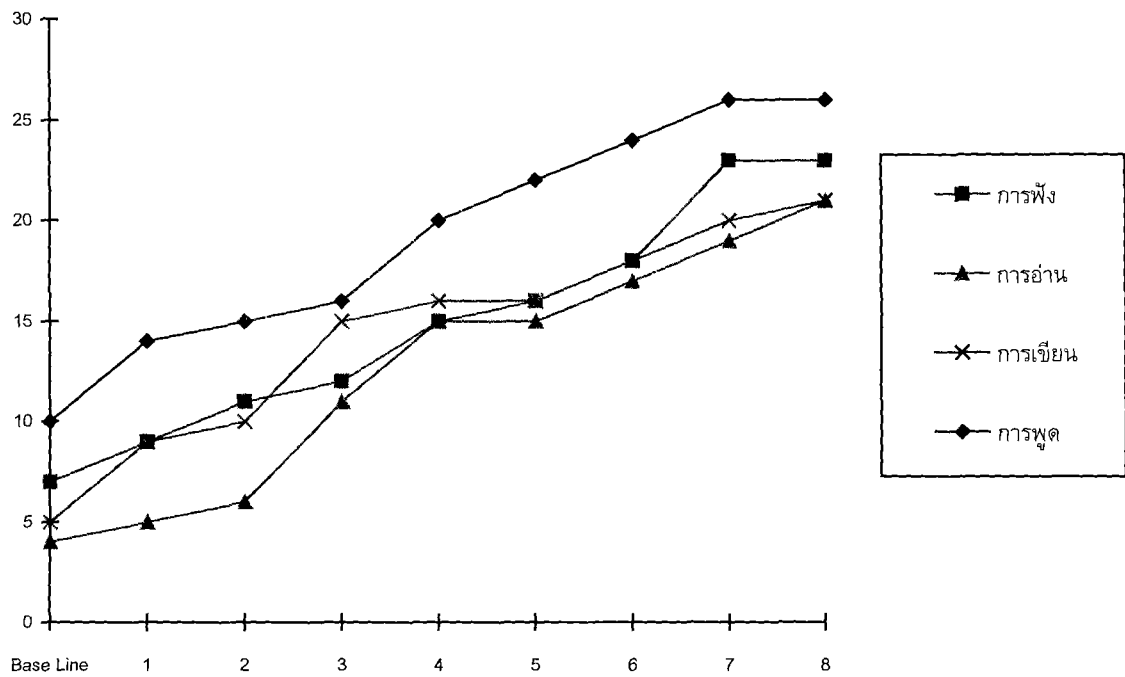
หมายเหตุ	P	=	ผู้นำเสนอกิจกรรม (Presenter)
	O	=	ผู้สังเกตเด็ก (Observer)
	Q	=	ผู้ตั้งคำถามและผู้เสนอปัญหา (Question Asker and Problem Poser)
	E	=	ผู้จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Environment Organizer)
	D	=	ผู้รวบรวมข้อมูลทางการเรียนรู้ (Documenter of Learning)

ผลการวิเคราะห์ตามภาพประกอบ 6 แสดงถึงลำดับการใช้ปัจจัยในการปรับบทบาทครูในการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่า การปรับบทบาทครู 5 ประการ คือ การเป็นผู้นำเสนอกิจกรรม ผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม ผู้จัดสภาพแวดล้อมและเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการปรับบทบาทตนเองในแต่ละครั้งที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำเสนอกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ 1 โดยเน้นการนำเสนอเนื้อหา และ กิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ในสัปดาห์ที่ 2,3 เน้นการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมโดยจัดสภาพแวดล้อม

และสถานการณ์การเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ส่วนบทบาทในการเป็นผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม และผู้รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยให้ความสำคัญในทุกสัปดาห์

ตอนที่ 3 การพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยตามระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม The Ethnograph ในขั้นตอนของการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล โดยแสดงการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ดังแสดงในภาพประกอบ 7 ดังนี้

ภาพประกอบ 7 เส้นภาพแสดงการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ตามระยะเวลา 8 สัปดาห์

หมายเหตุ	L	=	การฟัง (Listen)
	S	=	การพูด (Speak)
	R	=	การอ่าน (Read)
	W	=	การเขียน (Write)

จากภาพประกอบ 7 แสดงพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในระยะ 8 สัปดาห์ โดยสรุปได้ดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายทุกด้าน ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดมากที่สุด ในสัปดาห์ที่ 2 - 4 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากที่สุด สัปดาห์ที่ 5 - 7 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 2 - 4 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากที่สุด สัปดาห์ที่ 8 เด็กมี

พัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 5 – 7 ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันทุกด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมาใช้เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและสามารถนำกระบวนการไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเด็กในแต่ละบริบทได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อทำความเข้าใจ และอธิบายกระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อทำความเข้าใจและอธิบายระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายของเด็ก

ปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี จำนวน ๓๐ คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนวัดอู่ไทยธรรม สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียน ชาย – หญิง อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนวัดอู่ไทยธรรม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีห้องเรียนระดับชั้นละ 1 ห้องเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 30 คน ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ได้รับการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในขณะที่เด็กอีก 20 คน ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์และการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบบันทึกเหตุการณ์
2. แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
3. แบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ดำเนินการ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 60 นาที รวม 32 ครั้ง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และบทบาทครูในการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
2. ทำการสังเกตและทดลองสอนก่อนการวิจัย 1 สัปดาห์ เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือในการวิจัยกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน โดยให้ครูประจำชั้นและผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คนลงความเห็นในการบันทึกข้อมูลทุกครั้ง
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับข้อเสนอแนะและพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน ดังนี้

รองศาสตราจารย์ ดร. เยาวพา เตชะคุปต์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
	โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร. พัชรีย์ ผลโยธิน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ธนพร เอี่ยมสมุทร	ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
4. ผู้วิจัยทำการสังเกต บันทึกพฤติกรรมเด็กกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสื่อความหมายเป็นเวลา 1 สัปดาห์
5. นำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้ในข้อ 4 มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมครั้งที่ 1
6. ผู้วิจัยแสดงบทบาทเป็นผู้สอน ผู้สังเกต และผู้บันทึก ดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมและบันทึกข้อมูลในแต่ละวันลงในแบบบันทึกเหตุการณ์ โดยบันทึกเหตุการณ์ การสะท้อนข้อมูลและวางแผนการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ในขั้นตอนการสะท้อนข้อมูลมีครูประจำชั้นและผู้ช่วยผู้วิจัยลงความเห็นร่วมกันในการสะท้อนข้อมูลทุกครั้ง
7. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละสัปดาห์ มาวิเคราะห์และบันทึกลงในแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติของเด็กกลุ่มตัวอย่าง
8. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ มาบันทึกลงในแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กกลุ่มตัวอย่าง
9. นำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายแต่ละสัปดาห์มาเปรียบเทียบกับสัปดาห์ที่ 1
10. นำข้อมูลที่ได้จาก ข้อ 9 มาอภิปรายผลและนำเสนอในบทที่ 5
11. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป The Ethnograph ช่วยในขั้นตอนการจัดหมวดหมู่ข้อมูล การวิเคราะห์ผลใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การอภิปรายผลครั้งนี้จะวิเคราะห์และอภิปรายผลจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตามสภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้นขณะดำเนินการวางแผนการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งจะวิเคราะห์ข้อมูลทุกครั้งหลังจากทำกิจกรรม ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลหลังจากดำเนินกิจกรรมทุกครั้ง โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกเหตุการณ์ และจากการสะท้อนร่วมกันกับผู้ช่วยผู้วิจัยและข้อคิดเห็นจากครูประจำชั้น มาวิเคราะห์เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป
2. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัย 4 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ มาทำการบันทึกร่องรอยการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย รวมทั้งบันทึกการใช้ปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ลงในแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จากนั้นทำการบันทึกข้อมูลการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ลงในแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และ 2 มาทำการจัดหมวดหมู่โดยใช้โปรแกรม The Ethnograph
4. นำข้อมูลที่ได้ในข้อ 1, 2 และ 3 มาอภิปรายเพื่อนำเสนอในบทที่ 5 โดยการพรรณาคความ

สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเกิดจากการปรับบทบาทตนเองของผู้วิจัยขณะจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้นำเสนอกิจกรรม ในสัปดาห์ที่ 1 โดยเน้นการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ในสัปดาห์ที่ 2, 3 เน้นการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมโดยจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์การเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ส่วนบทบาทในการเป็นผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม และผู้รวบรวมข้อมูลผู้วิจัยให้ความสำคัญในทุกสัปดาห์
2. เด็กมีการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมาย ตามระยะเวลา ดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายทุกด้าน ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดมากที่สุด ในสัปดาห์ที่ 2 - 4 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากที่สุด สัปดาห์ที่ 5 - 7 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 2 - 4 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาด้านการพูดและการฟังมากที่สุด สัปดาห์ที่ 8 เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ 5 - 7 ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยมีการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันทุกด้าน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจและอธิบาย กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายและระยะการเปลี่ยนแปลงการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยต้องการนำเสนอประเด็นที่เป็นข้อค้นพบของงานวิจัย ดังนี้

- ตอนที่ 1 การสร้างฐานแนวคิดของผู้วิจัยก่อนปฏิบัติการวิจัย
- ตอนที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ของเด็กขณะปฏิบัติการวิจัย
- ตอนที่ 3 การพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ตามระยะเวลา

ตอนที่ 1 การสร้างฐานแนวคิดของผู้วิจัยก่อนปฏิบัติการวิจัย

การสร้างฐานแนวคิดของผู้วิจัยก่อนปฏิบัติการวิจัย เริ่มจากความเชื่อในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยเหตุผลของการเกิดความเชื่อนี้เกิดจากประสบการณ์เดิมของผู้วิจัยในการสอนเด็กที่ผ่านมา ได้จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้เด็กได้เรียน อ่าน เขียนตามที่กำหนดในเนื้อหา และแยกพัฒนาทักษะทางการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนออกเป็นส่วนโดยไม่ได้พัฒนาเป็นองค์รวม เน้นการเรียนแบบท่องจำกิจกรรมส่วนใหญ่มาจากที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ล่วงหน้าและให้เด็กปฏิบัติตาม เมื่อเด็กเรียนได้ระยะหนึ่งจะ

ประเมินผลจากการวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบที่จัดทำขึ้น จากวิธีการสอนดังกล่าวทำให้เด็กไม่เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการเรียนภาษาที่จะนำมาใช้ในชีวิตจริงเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมายเท่าที่ควร เด็กไม่สนุกกับการเรียนที่ต้องทำตามครู เหมือนกันและพร้อมกันทั้งชั้นโดยที่ไม่มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจและมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม

ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาการเรียนภาษาของเด็ก โดยเริ่มศึกษานวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เน้นความสำคัญของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการคิดและภาษาของเด็ก การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและเหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย ตามหลักการแนวทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) ไวโกตสกี (Vygotsky) ฮอลลิเดย์ (Holliday) และโรเซนแบลตต์ (Rosenblatt) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดประสบการณ์ทางภาษาผ่านกระบวนการคิดของเด็กตามบริบททางสังคม วัฒนธรรม (ภรณ์ คุรุรัตน์, 2542 : 86) ทำให้เด็กมีความสนใจเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ภาษาได้ดีขึ้นเพราะสิ่งที่เรียนมีความหมายและไม่เกิดความรู้สึกว่าการเรียนภาษาเป็นเรื่องยาก บทบาทครู จะเป็นเพียงผู้หาวิธีการที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่เดิมให้สัมพันธ์กับกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยจัด ประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยการพัฒนาภาษาของเด็กให้เกิดขึ้นตลอดเวลา จากหลักการดังกล่าวจึงเป็นเครื่องผลักดันให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา เปลี่ยนแปลงการสอนของตนจากเดิมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนภาษาของเด็กให้สอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หลังจากศึกษาเอกสารและงานวิจัยรวมทั้งการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้มาสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับอาจารย์ที่ปรึกษาโดยในระหว่างที่ทำความเข้าใจกับแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆ กันทำให้ค้นพบว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research) เป็นการวิจัยที่มีกระบวนการสอดคล้องกับความต้องการของผู้วิจัยที่จะศึกษาเด็กอย่าง ต่อเนื่องและไม่มีการสร้างกิจกรรมไว้ล่วงหน้าแต่จะสามารถปรับเปลี่ยนแผนกิจกรรมไปตามสภาพความเป็นจริงในบริบทของเด็ก โดย ผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นครูเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยที่ไม่ต้องนำแบบทดสอบมาใช้ทดสอบพฤติกรรมเด็ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งมีการปฏิบัติเป็นวงจรประกอบไปด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการสะท้อน (เคมมิสและแมคทาคาท, อ้างถึงใน ส. วาสนา ประมวลพจนานุกรม, ผู้แปล, 2538 : 19) มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้ โดยปรับให้มีความสอดคล้องทั้งในด้านการจัดกิจกรรม วิธีดำเนินการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งมีลักษณะเป็นแบบบันทึกทั้งหมด

หลังจากการสร้างและพัฒนาแนวคิดดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการไปทดลองปฏิบัติกับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือเด็ก จากโรงเรียนวัดอุทัยธาราม ซึ่งเหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจสนใจเด็กกลุ่มนี้ เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมครูผู้สอนจะมีบทบาทมากในการจัดกิจกรรมและยังคงยึดรูปแบบการสอนแบบเดิมที่ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมเด็กเป็นผู้ทำตามที่ครูกำหนด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าหากได้นำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เน้นการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการคิดและภาษาของเด็กไปใช้กับเด็กกลุ่มนี้จะสามารถพัฒนาเด็กได้จริง และไม่ว่าจะเป็นเด็กกลุ่มใดผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้เช่นกัน ขณะเดียวกันยังเป็นการท้าทายความสามารถของผู้วิจัยในการนำนวัตกรรมใหม่ไปใช้กับกลุ่มเด็กที่มีประสบการณ์เดิมในการสอนแบบเก่าที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ในการนำกระบวนการไปทดลองปฏิบัติเป็นเวลา 4 ครั้งนั้นผู้วิจัยมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิธีการทดลองปฏิบัติไปตามบริบทของเด็ก เกี่ยวกับธรรมชาติ พัฒนาการ ประสบการณ์เดิม และสภาพแวดล้อม ในขณะที่ทำการทดลองผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านและได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์

ที่ปรึกษาอีกหลายครั้ง จากกระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเกิดความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติมากขึ้นและพร้อมที่จะปฏิบัติการวิจัยต่อไป

จากการอภิปรายข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการเกิดองค์ความรู้ของผู้วิจัยในระยะก่อนปฏิบัติการวิจัย ซึ่งเกิดจากความเชื่อในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และได้ทดลองปฏิบัติโดยผู้วิจัยแสดงบทบาทเป็นครูผู้สอนซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยไม่ต้องนำแบบทดสอบมาใช้ทดสอบพฤติกรรมเด็ก เพราะผู้วิจัยเป็นผู้ใกล้ชิดเด็กและติดตามพฤติกรรมเด็กตลอดเวลาทำการสังเกตและนำข้อมูลที่ได้มาบันทึกเพื่อสะท้อนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและสภาพที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่า ครูไม่จำเป็นต้องหาข้อมูลใหม่ หรือความรู้ใหม่เสมอไปในการที่จะพัฒนาการสอนของตน แต่ครูต้องการนำข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่แล้วนั้นมาคิดเพื่อการวางแผนการสอนต่อไปให้เหมาะกับกลุ่มเด็กและบริบทของครูแต่ละคน สอดคล้องกับ บิสเซ็กซ์ (Bissex. 1990 : 124) ที่กล่าว ครูจะต้องเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเด็ก ครูจะต้องเป็นผู้ที่กระตือรือร้นและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการสอนด้วยตนเอง ครูจะต้องใช้ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนของตน นอกจากนี้ยังพบว่า การนำนวัตกรรมใดไปปรับใช้ในแต่ละบริบทนั้น จะมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้เกิดจากความแตกต่างของสภาพการณ์ของโรงเรียนแต่ละแห่ง ลักษณะพฤติกรรมรวมถึงกระบวนการคิดของเด็กที่ต่างกันไปในแต่ละที่แต่ถ้าครูหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้แนวทางในการปรับบทบาทให้เหมาะสมก็ย่อมจะช่วยให้ครูมีแนวคิดและแนวปฏิบัติของตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ของเด็กขณะปฏิบัติการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมและศึกษาองค์ความรู้ก่อนปฏิบัติการวิจัยแล้วผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของผู้วิจัยซึ่งประกอบด้วย ผู้นำเสนอกิจกรรม ผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถามและผู้เสนอปัญหา ผู้จัดสภาพแวดล้อมและผู้รวบรวมข้อมูลทางการเรียนรู้ ควบคู่กับปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ได้แก่ การใช้ภาษาตามสภาพจริง การตอบสนองข้อผิดพลาด ประสบการณ์เดิมและผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ต่อกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ในขณะที่ปฏิบัติการสอนผู้วิจัยได้ทำการปรับบทบาท บันทึกข้อมูลและสะท้อนข้อมูลร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยและปรึกษาเพื่อรับความคิดเห็นจากครูประจำชั้นทุกครั้ง

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลเบื้องต้นของเด็กกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ทราบถึงพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาของเด็ก ซึ่งพบว่าเด็กขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เด็กจะพูดตามเพื่อน ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องได้เป็นประโยคสั้น ๆ ส่วนใหญ่เด็กจะฟังครูพูดมากกว่าที่จะได้มีโอกาสพูดเอง ในขณะที่กิจกรรมเด็กจะแย่งกันพูดและไม่สนใจฟังขณะที่เพื่อนและครูพูด

จากข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมเด็กและปรับบทบาทของตนเอง รวมทั้งนำปัจจัยการสอนภาษาแบบธรรมชาติมาใช้เพื่อให้เด็กได้เกิดองค์ความรู้ในการเรียนภาษา ซึ่งการนำปัจจัยไปใช้มีความแตกต่างกันโดยแบ่งออกเป็น 8 สัปดาห์ ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 เป็นการเริ่มต้นของการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้ปัจจัยในการปรับบทบาทครูโดยการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมและผู้สังเกตมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างว่าเด็กยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้ และเพื่อให้เด็กได้มีข้อมูลในการสนทนา ผู้วิจัยได้จัดเตรียมสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก มีสื่ออุปกรณ์ในการทำศิลปะ ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกทำอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับบุษบง ดันตังค์. (2536) ที่

กล่าวว่าในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นและสนับสนุนให้เกิดการสื่อสารแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น ผู้วิจัยได้สนทนากับเด็กถึงสิ่งที่เด็กพบเห็นและให้เด็กได้ร่วมกันคิดถึงวิธีการใช้สื่ออุปกรณ์ สร้างข้อตกลงร่วมกัน เป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กและครู เด็กกับเด็ก เด็กกับสื่อ บทบาทของผู้วิจัยในการเป็นผู้สังเกตผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการสังเกตเด็กอย่างมาก เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของเด็ก สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุรัตน์. (2542 : 89) ที่กล่าวว่า การสังเกตเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องเฝ้าดูว่าเด็กแต่ละคนแสดงออกอย่างไร ดังนั้นครูจึงต้องมีบทบาทในการเฝ้าดูเด็ก (kid watch) เพื่อประเมินความสามารถในการเรียนรู้ จากการสังเกตพบว่าเด็กมีความสนใจกิจกรรมระยะสั้น การสนทนาของเด็กจะใช้ประสบการณ์เดิม เด็กบางคนจะไม่กล้าพูดหรือแสดงความคิดเห็น ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา พุดตามเพื่อน การนำเรื่องที่สนทนาไปสร้างผลงานศิลปะยังไม่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่สนทนา งานศิลปะของเด็กจะมีลักษณะคล้าย ๆ กัน บางคนทำงานตามแบบเพื่อน ขาดความมั่นใจ และให้เพื่อนทำให้ ขณะที่ทำงานจะเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้เด็กทำงานร่วมกับเพื่อน เด็กมักจะทำในส่วนของตนเองและเล่าเรื่องราวในส่วนที่ตนทำโดยไม่เกี่ยวกับเพื่อน เด็กยังขาดวินัยในการเก็บของใช้เข้าที่และยังใช้อุปกรณ์บางอย่างไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยให้เด็กสะท้อนผลการทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยให้เด็กช่วยกันคิดหาวิธีในการใช้สื่ออุปกรณ์และเก็บของเข้าที่ เด็กช่วยกันสร้างข้อตกลงและเสนอความคิดเห็น บลองซ์ (Blanche. 1996) กล่าวว่า เด็ก ๆ ในห้องเรียนที่สอนภาษาแบบธรรมชาติจะทำงานร่วมกัน สนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกระบวนการเรียนรู้ เด็กจะรู้สึกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กิจกรรมที่เด็กเลือกทำนั้นจะมีความหมายและตรงกับความต้องการของเด็กและใช้ได้ในชีวิตจริง เด็กจะไม่ทำกิจกรรมเพื่อเอาใจครู นอกจากนี้เด็กจะต้องได้รับโอกาสที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับกฎระเบียบของการใช้สื่ออุปกรณ์ในห้องเรียน สร้างหัวข้อที่จะเรียนร่วมกัน ในเรื่องการฟังสังเกตพบว่าเด็กจะไม่สนใจฟังเพื่อนและครูพูด เด็กแย้งกันพูด ผู้วิจัยจึงให้เด็กสะท้อนการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเช่นเดียวกัน โดยให้เด็กคิดว่าเราจะทำอย่างไรจึงจะมีทั้งคนพูดและคนฟัง เด็กบางคนสามารถบอกได้ว่า เวลาเพื่อนพูดเราต้องตั้งใจฟัง เด็ก ๆ ตกลงกันว่าเพื่อนเสนอในเรื่องการฟังมาเป็นข้อตกลง แต่หลังจากที่เด็กสร้างข้อตกลงแล้วก็ยังพบว่าเด็กบางคนไม่ฟังเพื่อน ในสัปดาห์ที่ 1 บทบาทของผู้วิจัยในการเป็นผู้ตั้งคำถาม ผู้จัดสภาพแวดล้อมและการเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ยังคงใช้ได้น้อย เช่นการเป็นผู้ตั้งคำถามผู้วิจัยจะไม่รอให้เด็กคิดและให้เวลาเด็กน้อยเกินไป บางครั้งผู้วิจัยจะเป็นผู้ตอบเองถ้าเด็กคิดนานและตอบช้า คำถามในบางข้อจะมีคำตอบอยู่แล้วทำให้การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สนทนาสร้างเรื่องราวยังไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กเท่าที่ควรในสัปดาห์แรก การเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมผู้วิจัยให้เด็กได้เรียนรู้ภายในห้องเรียนเพื่อเป็นการเริ่มต้นให้เด็กได้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและการใช้สื่ออุปกรณ์ การเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ได้รวบรวมเหตุการณ์สำคัญ เพื่อนำไปสะท้อนและวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัย บางครั้งยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน จึงต้องใช้เวลาในการสะท้อนข้อมูล ดังนั้นในสัปดาห์ที่ 1 การใช้ผู้วิจัยในการเป็นผู้ตั้งคำถาม ผู้จัดสภาพแวดล้อมและผู้รวบรวมข้อมูลจึงยังคงใช้ได้น้อย

สัปดาห์ที่ 2,3 การใช้ผู้วิจัยในการปรับบทบาทของผู้วิจัยมีความใกล้เคียงกันในสัปดาห์ที่ 2 และ3 หลังจากที่ผู้วิจัยได้เป็นผู้นำเสนอกิจกรรมเพื่อให้เกิดได้คุ้นเคยกับกิจกรรมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็ก สร้างความไว้วางใจให้กับเด็กมากขึ้น ทำให้พบว่าเด็กมีความมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็นและทำผลงานศิลปะได้หลากหลายจากการที่ครูให้อิสระในการทำงานของเด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจท์ (Piaget. 1955) ที่กล่าวว่า เด็กจะเรียนจากกิจกรรมการเคลื่อนไหวของตนเองและการได้สัมผัสกับสิ่งของภายนอกและเด็กคิดสร้างความรู้ขึ้นภายในตนหรืออีกนัยหนึ่งเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำ (active) ในการเรียนรู้ในการคิดการเรียน มิใช่เป็นสิ่งที่เป็นการรับเข้าเฉย ๆ (passive) เด็ก

ได้สนทนาซักถามกันขณะทำกิจกรรมมากขึ้น มีการเขียนสัญลักษณ์ต่าง ๆ ลงในผลงาน ดังนั้นในสัปดาห์ที่ 2 , 3 ผู้วิจัยได้ลดบทบาทของตนเองในการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมลง โดยเด็กได้ร่วมเสนอความคิดและวางแผน การทำกิจกรรมร่วมกับครูเช่น ในการเล่านิทานผู้วิจัยให้เด็กมีโอกาสเลือกหนังสือนิทานตามความสนใจ ร่วมวางแผนการไปทัศนศึกษา เด็กได้เสนอความคิดเห็นและวางแผนว่าขณะที่ไปดูต้นไม้จะช่วยกันเก็บเศษใบไม้แห้งมาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์ต่างๆและนำมาแต่งเป็นนิทาน ผู้วิจัยสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กโดยการตั้งใจฟัง ขณะที่เด็กเล่าผลงานและยอมรับความคิดของเด็ก ดังที่ มิลเลอร์ (Miller, 1977) กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาธรรมชาติจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับความคิดและความพยายามของเด็ก ครูจะต้องให้การสนับสนุนเด็ก บทบาทของผู้วิจัยในการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและผู้รวบรวมข้อมูลมีมากขึ้นกว่าสัปดาห์ที่ 1 โดยจัดสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนตามความสนใจของเด็กและมีบรรยากาศของการเรียนแบบร่วมมือ เด็กมีโอกาสและเวลาที่จะตัดสินใจเลือกลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ คัทติง (Cutting, 1989) กล่าวว่า ในห้องเรียนที่สอนภาษาธรรมชาติจะต้องเป็นห้องเรียนที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง จากการที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมในการไปทัศนศึกษานอกห้องเรียนทำให้เด็กได้พัฒนาภาษาในการสื่อความหมายได้มากขึ้นจากการพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กคุ้นเคย เป็นสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็ก เด็กมีข้อมูลในการสนทนาจากประสบการณ์เดิมและเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เด็กได้นำเรื่องราวมาสร้างเป็นผลงานศิลปะได้หลากหลายมากขึ้น ในการใช้บทบาทการเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเหตุการณ์สำคัญในแต่ละครั้งมาวิเคราะห์ถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาการและพฤติกรรมเด็กแต่ละคน ทำให้นำไปวางแผนกิจกรรมในสัปดาห์ต่อไปได้ตรงกับความต้องการของเด็กมากขึ้น เช่นในสัปดาห์ที่ 1 เด็กจะขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา ขาดทักษะการฟังและการใช้สื่ออุปกรณ์ ผู้วิจัยได้นำเหตุการณ์เหล่านั้นมาสะท้อนและวางแผนโดยการสร้างความไว้วางใจให้กับเด็ก ให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ เป็นแบบอย่างในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้กับเด็ก ให้เด็กได้แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองโดยการสังเกต ทำให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สะท้อนบทบาทตนเองในการเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กได้สร้างเรื่องราวโดยเป็นผู้ตั้งคำถาม ผู้วิจัยได้พัฒนาลักษณะคำถามจากสัปดาห์ที่ 1 ได้สร้างคำถามที่让孩子ได้คิดหาคำตอบได้หลากหลายมากขึ้น ใช้คำถามที่让孩子ได้ใช้จินตนาการความคิดเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม สอดคล้องกับ ภรณ์ คุรุรัตน์. (2535 : 48) ที่กล่าวว่า การที่ครูจะเชื่อมโยงประสบการณ์ของเด็กแต่ละคนให้มาสัมพันธ์กับสิ่งที่ครูถาม เด็กจะเกิดการเชื่อมโยงความคิดกับสิ่งที่เคยพบเห็นมาทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการคิดหาคำตอบ อยากแสดงออกตามความคิดของตน การเป็นผู้สังเกตของผู้วิจัยพบว่า เด็กมีพัฒนาการในการสื่อความหมายได้มากขึ้น จากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามความสนใจ เด็กได้เรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคยและเอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เด็กที่ไม่กล้าแสดงออกและขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา กลัวความผิดพลาด จะพบว่าในสัปดาห์ที่ 3 เด็กมีความมั่นใจมากขึ้น มีการสนทนาซักถามระหว่างเด็กและแสดงความคิดเห็นเล่าเรื่องราวจากผลงานศิลปะได้เชื่อมโยงมากขึ้น

สัปดาห์ที่ 4, 5 การใช้ผู้วิจัยในการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมของผู้วิจัยได้ลดบทบาทน้อยลงตามลำดับ โดยในสัปดาห์ที่ 4 เด็กและครูได้ร่วมกันคิดกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เด็กจะเป็นผู้นำเสนอและคิดวางแผนการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนในสัปดาห์ที่ 5 ผู้วิจัยให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมเอง เริ่มตั้งแต่การวางแผน การหาแหล่งข้อมูลการสะท้อนบทบาทของตนเองในเรื่องของวินัยต่าง ๆ และการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน การวางแผนการทำงานศิลปะร่วมกันก่อนลงมือทำ เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน เกิดการเรียนรู้การทำกิจกรรมเช่น การผสมสี เกิดสีใหม่ เด็กใช้ภาษาในการเรียกชื่อสีต่าง ๆ ตามประสบการณ์เดิม สังเกตจากภาพและสัญลักษณ์จากสื่อที่เด็กและครูช่วยกันเตรียม เด็กอ่านจากภาพและสัญลักษณ์ตามความเข้าใจ สอดคล้องกับบุษบง ดันดวงศ์ (2538 : 146) ที่กล่าวว่า เด็กไม่สามารถสื่อความคิด

ออกมาโดยตรงได้เขาจึงต้องคิดสัญลักษณ์เพื่อสื่อความคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ สัญลักษณ์ที่สามารถใช้สื่อความหมายได้มีหลายรูปแบบ เช่น ภาษา ศิลปะ และดนตรี ผู้วิจัยได้พัฒนาลักษณะคำถามให้เด็กได้วิเคราะห์มากขึ้นโดยไม่พยายามให้คำตอบ เด็กใช้คำถามในการทำกิจกรรมที่ได้จากการเลียนแบบคำถามของครูและสามารถคิดคำถามได้เองโดยเกิดจากสิ่งที่เด็กอยากรู้และต้องการคำตอบ ส่วนในการเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม ผู้สังเกตและผู้รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยต้องใช้มากโดยให้ความสำคัญกับการสังเกต เพื่อนำสิ่งที่สังเกตได้มารวบรวมและสะท้อนร่วมกับผู้ช่วยผู้วิจัยเพื่อการวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมในครั้งต่อไป ในการจัดสภาพแวดล้อม เด็กได้เรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้เรียนรู้จากวิทยากรภายนอกและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมจากผลงานศิลปะของเด็ก และการปรับเปลี่ยนมุมต่าง ๆ ตามที่เด็กต้องการ และมีการวางแผนก่อนการทำงานทุกครั้ง ไวโกอดสกี (Goodman, 1987 : 117 ; citing Vygotsky, 1978. *Mind and society ; the development of higher psychological processes.*) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่า อิทธิพลของสังคมและบุคคลอื่นที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กถึงมี เด็กจะต้องรับผิดชอบในการคิดสร้างโครงสร้างความรู้ความคิดของตน สรุปได้ว่า ในสัปดาห์ที่ 4 , 5 ผู้วิจัยได้ใช้บทบาทในการเป็นผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม ผู้จัดสภาพแวดล้อมและผู้รวบรวมข้อมูลมากส่วนในการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมใช้รองลงมาโดยได้ลดบทบาทน้อยลงตามลำดับ

สัปดาห์ที่ 6 , 7 จากการที่เด็กได้เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมในแต่ละครั้งได้แล้ว ผู้วิจัยได้ลดบทบาทในการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมลงอีกในสัปดาห์ที่ 6, 7 โดยกิจกรรมที่เด็กได้ริเริ่มในสัปดาห์ที่ 6 ทำให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจมากขึ้น เด็กได้บูรณาการความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น กิจกรรมการปลูกต้นไม้ของเด็กได้สนทนากันถึงขั้นตอนการปลูก ชนิดของต้นไม้และการดูแลรักษาเด็กได้เรียนรู้สร้างเสริมประสบการณ์ในเรื่องการเจริญเติบโตของพืช สังเกตความแตกต่างของลักษณะต้นไม้และใช้ภาษาในการเปรียบเทียบ ในการทำกิจกรรมศิลปะเด็กได้เลือกตามความสนใจเด็กได้เกิดกระบวนการกลุ่มในการทำงานร่วมกัน โดยที่ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและอำนวยความสะดวกให้กับเด็กเท่านั้น สอดคล้องกับบลองซ์ (Blanche, 1996) ที่กล่าวว่า ครูที่สอนภาษาแบบธรรมชาติมีบทบาทเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง ผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นบทบาทครูในการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็นเพียงผู้สังเกต ผู้จัดสภาพแวดล้อมและผู้รวบรวมข้อมูลและเป็นผู้ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ กระบวนการคิดของเด็กให้เชื่อมโยงมากขึ้น ลักษณะคำถามจะ让孩子ได้วิเคราะห์และเป็นคำถามปลายเปิดที่เด็กสามารถคิดหาคำตอบได้หลากหลาย ในสัปดาห์ที่ 6,7 เห็นได้ชัดถึงการที่เด็กใช้คำถามโดยการเลียนแบบคำถามจากครู เด็กใช้คำถามในขณะที่สนทนาเล่าเรื่องราว เด็กซักถามงานของเพื่อน เกิดการสนทนาร่วมกันในขณะที่ทำกิจกรรม เด็กจะตั้งใจฟังในสิ่งที่เพื่อนถามและสามารถตอบคำถามของเพื่อนได้ เด็กได้แก้ไขความผิดในการใช้ภาษาด้วยตัวของเด็กเองทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

สัปดาห์ที่ 8 ผู้วิจัยใช้บทบาทในการเป็นผู้นำเสนอกิจกรรมน้อยมากหรือบางครั้งจะไม่ได้ใช้เลย เนื่องจากเด็กจะเป็นผู้ริเริ่มและเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง การทำงานของเด็กเกิดกระบวนการกลุ่ม มีการวางแผนการทำงาน ช่วยเหลือกันและรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง เด็กจะตั้งใจฟังเพื่อนและครูพูดทุกครั้งและฟังอย่างตั้งใจสามารถสนทนาซักถามได้ เด็กจะใช้คำถามที่คิดขึ้นเองหรือบางครั้งเป็นคำถามที่เลียนแบบจากครูในขณะที่ทำกิจกรรม หรือเล่าเรื่องราว กิจกรรมศิลปะที่เด็กทำสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ การอ่านและการเขียนของเด็กจะใช้การสังเกตและแก้ไขแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เด็กจะอยากเขียนและอยากอ่านคำที่เด็กสนใจและต้องการรู้ความหมาย ทุกครั้งที่ทำงานศิลปะเสร็จเด็กจะเขียนคำบรรยายภาพเองโดยไม่ต้องให้ครูบอก คำบางคำจะเขียนได้จากการที่เคยพบเห็นบ่อย ๆ หรือบางครั้งจะมาให้ครูเขียนให้

และลอกตาม การแต่งเรื่องราวของเด็กเป็นหนังสือเล่มใหญ่ เด็กจะเริ่มต้นจากการวางแผนการทำงาน วางแผนเนื้อเรื่อง ตัวละคร และสรุปออกมาเป็นเนื้อเรื่องที่เชื่อมโยงกันได้มากขึ้น สอดคล้องกับ คลาวเลย์ (Cowley.1991) ที่กล่าวว่าสมุดเล่มใหญ่(Big Book) ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนบทบาทในการเป็นผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม ผู้จัดสภาพแวดล้อมและผู้รวบรวมข้อมูล ยังคงใช้มากตามปกติ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นครูตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะมีประโยชน์ต่อตัวครูในการที่จะนำไปสะท้อนความคิดของเด็กและวางแผนการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป

ตอนที่ 3 การพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยตาม ระยะเวลา

จากการสังเกตและสะท้อนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์สร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่าเด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมาย ตามระยะเวลา ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 เป็นการเริ่มต้นของการจัดกิจกรรมการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสังเกต พบว่า เด็กยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมที่ให้เด็กได้สนทนาเล่าเรื่องราวตามความสนใจ เนื่องจากพื้นฐานเดิมของเด็กจะเป็นผู้ฟังพูดมากกว่าที่จะมีโอกาสเป็นผู้พูดหรือแสดงความคิดเห็น เมื่อผู้วิจัยเปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องราว เด็กจึงแย่งกันพูดและไม่มีคนฟัง ทำให้การสื่อความหมายของเด็กยังไม่ดีเท่าที่ควร ลักษณะการสนทนาและการเล่าเรื่องของเด็กจะใช้ประสบการณ์เดิม พูดเลียนแบบเพื่อนและใช้ประโยคสั้น ๆ พูดตามสิ่งที่เห็น สามารถเรียกชื่อภาพได้ พูดเป็นคำ ๆ การเล่าเรื่องยังไม่สามารถเชื่อมต่อเป็นประโยคได้ เช่น น้ำกระต่าย ดอกทานตะวัน พระอาทิตย์ แต่ก็ยังมีบางคนสามารถพูดได้เป็นประโยคที่ยาวขึ้น เช่น น้องบิว เล่าผลงานที่ท้าวว่า “คนกำลังขับรถจะไปเที่ยวทะเล” น้องฟ้า “หนอนกำลังไต่ต้นไม้ ไปหาอาหาร” การฟังเด็กยังไม่สนใจฟังเพื่อนพูด ผู้วิจัยต้องฝึกให้เด็กมีวินัยในการฟังโดยการสร้างข้อตกลงร่วมกันและให้เด็กได้สะท้อนบทบาทของตนเอง และการที่เด็กไม่สนใจฟังจะเนื่องมาจากความสนใจของเด็กอยู่ในระยะเวลาสั้นๆ การเล่าเรื่องของเด็กยังไม่น่าสนใจ คนเล่าวันช้วนานมาก และนึกคำนาน ทำให้เพื่อนที่ฟังเบื่อ การใช้คำถามชักถามเพื่อนเด็กยังทำได้ไม่ดี จึงทำให้ การสนทนาชักถามยังไม่เกิดขึ้นเท่าที่ควร บางคนไม่มีส่วนร่วมในการสนทนาเลย ลักษณะการอ่านจะเป็นการอ่านภาพทีละภาพ โดยไม่ได้เรียงจากซ้ายไปขวา การเขียนภาพ เด็กใช้เส้นต่าง ๆ เช่น เส้นโค้ง เส้นหยัก วงกลม ฯลฯ เป็นส่วนประกอบภาพ ขั้นตอนการเขียนบางคนจะอยู่ในขั้นขีดเขียนและมีบางคนอยู่ในขั้นที่เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง เขียนคำที่เขียนได้แล้วนำมาเขียนเป็นชื่อของตนเอง เขียนสลับตัวอักษร เด็กบางคนคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัวได้ ซึ่งเป็นการลอกคำที่ครูเขียนหมดทุกตัว ซึ่งสอดคล้องกับขั้นการพัฒนาการเขียนตามธรรมชาติของเด็ก ขั้นที่ 5 คือการคัดลอกตัวอักษร เด็กอาจจะคัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัวหรือบอกข้อความที่ต้องการเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนแล้วจึงนำไปลอก บางครั้งเป็นการลอกเฉพาะคำที่ต้องการไปผสมกับคำที่เขียนได้แล้ว (บุษบง ดันติวงศ์.2530)

สัปดาห์ที่ 2- 4 การสื่อความหมายของเด็กมีการพัฒนาขึ้น ในด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน เด็กสนทนาเล่าเรื่องตามประสบการณ์เดิมและจินตนาการได้เป็นประโยคที่ยาวขึ้น ตั้งใจฟังเพื่อนเล่าเรื่องทำให้สามารถสนทนาได้ตอบ ชักถามกันขณะทำกิจกรรม เช่น ขณะที่ ต้องเล่าผลงาน “รถมันจอดอยู่ใต้ต้นไม้ รถคันนี้มาชนรถคันนี้ ต้นไม้ก็โค่นชนหัก” น้องบิวชักถามผลงานของต้อง “ทำไมไม่มีกิ่งละ มันหักเหวอ” น้องต้อง “มันหัก โคนรถชนและก็มีคนมาตัด” การที่น้องบิวถามน้องต้องว่า ทำไมไม่มีกิ่ง เพราะน้องบิวสังเกตภาพวาดของน้องต้องที่วาดเห็นแต่ต้นและใบ และจากประสบการณ์เดิมของน้องบิวที่รู้ว่าต้นไม้ต้องมีกิ่งยื่นออกมา ขณะที่วางแผนการทำกิจกรรมในแต่ละครั้งเด็กจะร่วมกันวางแผนและเสนอความคิดเห็นร่วมกันทุกครั้ง เช่นการวางแผนการไปทัศนศึกษาที่วัดอุทัยธาราม ผู้วิจัยได้ใช้คำถามในการวางแผนว่า “จะไปทำ

อะไร” “ไปวันไหน” “ไปอย่างไร” “เตรียมอุปกรณ์อะไรบ้าง” “ใครจะเป็นคนเตรียม” เด็กตั้งใจฟังคำถามของผู้วิจัยและช่วยกันตอบคำถามเกี่ยวกับการวางแผนการไปทัศนศึกษาได้ทุกข้อ เช่น คำถามแรกที่ผู้วิจัยถามว่า “จะไปทำอะไร” น้องต้องตอบว่า “จะไปดูต้นไม้ และเก็บใบไม้มาทำรูปสัตว์” น้องเนย “เอาสมุดไปวาดรูปสัตว์” น้องตาล “ไปดูสัตว์” เด็กบางคนที่ไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นในสัปดาห์แรกจะเริ่มสนทนาและแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการทำกิจกรรมร่วมกันและเล่าเรื่องราวของตนให้เพื่อนและครูฟังได้เป็นประโยคที่ยาวขึ้น เด็กเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน แสดงความคิดเห็นและเป็นการเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริง ใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน เพียงเท่านี้ การที่เด็กพยายามทำความเข้าใจผู้อื่นและใช้ภาษาเป็นสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยการอธิบาย ชักถาม วิचारณ์ ลักษณะเช่นนี้แสดงถึงวิวัฒนาการทางด้านความคิด การพูดและการใช้ภาษาที่สูงขึ้น (ศรียา นิยมธรรมและประภัสสร นิยมธรรม. 2518 : 38 ; อ้างอิงจาก Piaget.n.d. *The language and thought of the child.*) การอ่านและการเขียนของเด็กในสัปดาห์ที่ 2 - 4 เด็กจะอ่านผลงานศิลปะของตนโดยการอ่านจากภาพ สัญลักษณ์และคำบางคำที่เขียนลงไป ในผลงาน โดยคำที่เขียนจะมาจากคำที่เด็กให้ครูเขียนคำที่ต้องการรู้ให้ดูและนำไปลอกตาม เช่น น้องทรายวาดรูปกระต่ายและอยากเขียนคำว่า “กระต่าย” ลงในผลงาน โดยบอกให้ครูเขียนให้ดูและนำไปลอกตามได้ถูกต้องหมดทุกตัว บางครั้งเด็กจะสังเกตคำที่เห็นบ่อยๆและลอกตาม ส่วนเด็กที่ยังเขียนคำไม่ถูกต้องหรือไม่มีความมั่นใจในการเขียน เวลาเขียนจะให้เพื่อนเขียนให้หรือลบบอกทุกครั้ง ผู้วิจัยจะให้แรงเสริมกระตุ้นให้เด็กพยายามเขียนด้วยตนเองและไม่แก้ไขความผิดในการเขียนของเด็กโดยทันที เช่นในสัปดาห์แรก น้องตาลจะไม่มั่นใจในการเขียนชื่อตนเอง มักจะให้เพื่อนเขียนและถ้าเขียนเองก็จะลบบอกและบอกว่าเขียนไม่ได้ ผู้วิจัยให้เด็กได้สังเกตจากบัตรชื่อ และผ้ากันเปื้อนที่มีชื่อปักอยู่ น้องตาลถอดผ้ากันเปื้อนออกมาและเขียน ต ได้ นำมาให้ผู้วิจัยดูด้วยท่าทางที่มีความสุขและมั่นใจมาก จากการทำผู้วิจัยให้เด็กได้สังเกต เมื่อเห็นบ่อยๆ ก็จะเริ่มแก้ไขความผิดพลาดด้วยตนเองและเกิดความมั่นใจในการเขียนมากขึ้นโดยที่ผู้วิจัยมองความผิดพลาดของเด็กเป็นกระบวนการในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เทมเพิลและคณะ (หรรษา นิลวิเชียร และพรรณศรีณี เจริญธรรม. 2534 ; อ้างอิงจาก Temple and others. 1957 : 103 *Certain Language skills in children.*) ที่กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้ภาษาพูดและภาษาเขียนของเด็กว่า เด็กเรียนรู้พูดโดยการสร้างกฎของตัวเอง ทดลองพูดและค่อยๆแก้ไขตามลำดับ ตอนแรกๆเด็กจะพูดผิดมาก แต่เด็กจะแก้ไขในภายหลัง ในทำนองเดียวกัน เด็กจะทำผิดพลาดในการเขียนตัวอักษร การสะกด และการเขียนความเรียง เพราะเด็กจะตั้งสมมุติฐานของเด็กเองในการค้นหากฎของระบบการเขียน เด็กจะทำผิดแล้วผิดอีกจนในที่สุดก็จะเขียนได้ถูกต้อง

สัปดาห์ที่ 5 - 7 การสื่อความหมายของเด็กมีการพัฒนาสูงขึ้นโดยทุกคนสามารถเล่าเรื่องราวได้เป็นประโยคที่ยาวขึ้น บางครั้งจะช่วยกันชักถาม คำถามที่ใช้เป็นคำถามที่เลียนแบบจากครู บางคำถามจะคิดขึ้นเองจากสิ่งที่เด็กอยากรู้และต้องการคำตอบ คันนิงแฮม (Cunninggham. 1971 : 81) กล่าวว่า ความสำคัญของการสื่อความหมายในลักษณะของการใช้คำถามว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาข้อมูลหรือแปลความหมายของข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและช่วยให้เกิดความคิด ผู้วิจัยนำเรื่องราวที่เด็กสนใจและอยากรู้มาให้เด็กได้ช่วยกันคิดและหาวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น เด็กอยากรู้ว่าส่วนที่ยื่นออกมาตรงจมูกของแรดเรียกว่าอะไร เสียงร้องของอีกาเหมือนกับเสียงร้องของนกยูงที่เด็ก ๆ เคยไปฟังมาแล้วหรือไม่ เด็กสนทนากันถึงสิ่งที่สงสัยพร้อมทั้งร่วมกันวางแผนการทำ กิจกรรมเพื่อหาแหล่งข้อมูลด้วยตนเองทุกครั้ง ได้แสดงความคิดเห็นและร่วมเสนอความคิดสรุปว่าจะไปถามพ่อ แม่ ว่าส่วนที่ยื่นออกมาของแรดเรียกว่าอะไร โดยผู้วิจัยได้เรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กในการไปหาแหล่งข้อมูลในห้องสมุดหาหนังสือมาให้เด็กอ่านเป็นการขยายประสบการณ์ให้กับเด็กเพิ่มเติม และเด็กยังช่วยกันเสนอว่าจะไปทัศนศึกษาที่สวนสัตว์ของ

วัตถุประสงค์อีกเรื่องเพื่อไปฟังเสียงนกยูง ไปสวนเพาะชำดูต้นไม้แต่ละชนิด จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมทำให้เกิดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้ศึกษาตามสภาพการณ์จริง ได้สังเกต สำรวจสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองขณะที่ทำกิจกรรมเด็กได้สนทนา ซักถามพูดคุยกัน ได้นำประสบการณ์เดิมของตนเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และสามารถนำมาสนทนากับเป็นเรื่องราวได้ ทำให้ได้พัฒนาการสื่อความหมายทั้งการพูด และการฟัง โดยการฟังจะตั้งใจฟังขณะที่เพื่อนเล่าหรือฟังจากวิทยากรและได้สนทนาซักถามในเรื่องที่สงสัยและอยากรู้ เช่น น้องต้องถามหลวงพี่ว่า “ส่วนที่อยู่ใต้ดิน ไม้ดูอาหารเรียกว่าอะไร” น้องเนย “เสียงร้องของนกยูงเหมือนกับเสียงอีกาหรือเปลา” และอีกหลายคนสนใจชื่อของต้นไม้แต่ละชนิดและถามว่าต้นไม้เหล่านั้นมีชื่อว่าอะไร หลังจากที่ได้รับประสบการณ์ตรงในการทำ กิจกรรมแต่ครั้งเด็กจะนำมาถ่ายทอดลงในผลงานศิลปะได้อย่างหลากหลายมากขึ้นผลงานที่ ทำจะเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียนรู้ เด็กนำผลงานที่ทำมาแล้วให้เพื่อนและครูฟังได้ เป็นเรื่องราว บางคนอ่านคำที่เขียนลงในผลงานได้ซึ่งการอ่านของเด็กจะเป็นการอ่านจากภาพที่วาดและจำมาจากคำที่บอกให้ครูเขียนให้ดูและนำไปลอกตามหรืออ่านคำ ได้โดยการสังเกตและเห็นคำ ชั่วบอย ๆ การพัฒนาการอ่านในสัปดาห์นี้เด็กได้อ่านคำที่ผู้วิจัยเขียนทุกครั้งในการวางแผนหรืออ่านคำ ใหม่ว่างที่เด็กอยากรู้ เด็กจะอ่านตัวพยัญชนะทีละตัว ขณะที่ผู้วิจัยเขียน บางคนที่ไม่รู้จักตัวพยัญชนะก็จะคาดเดาและพูดตามเพื่อน ได้เล่าผลงานจากการอ่านภาพและตัวหนังสือที่เขียนเพื่อสื่อความหมาย ขณะที่ดูตัวหนังสือในหนังสือนิทานที่ผู้วิจัยชี้ สามารถกวาดสายตามองตามตัวหนังสือจากซ้ายไปขวาได้ ได้คาดเดาคำบางคำที่คุ้นเคยและพบเห็นบ่อย ๆ จนจำได้ ทำท่าทางอ่านโดยดูจากภาพ เช่น น้องฟ้าเห็นคำว่า กระต่าย เต่า สามารถชี้คำและอ่านเองได้ เด็กสนใจการอ่านโดยหลังจากที่ทำกิจกรรมเสร็จจะเข้าไปอ่านหนังสือที่สนใจในมุมอ่าน บางคนทำท่าทางอ่านให้เพื่อนฟัง บางคนใช้หุ่นมือประกอบในการอ่านนิทาน นอกจากนี้ยังสนใจยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านโดยผู้วิจัยให้เด็กได้เรียนรู้ขั้นตอนการยืมหนังสือด้วยตนเองคือผู้วิจัยจัดทำ ใบยืมหนังสือของเด็กแต่ละคนและให้บันทึกการยืมโดยการเขียนชื่อหนังสือ วันที่ยืมและวันที่คืนหนังสือ เด็กบางคนที่ไม่อยากเขียนชื่อหนังสือจะใช้วิธีการวาดภาพหน้าปกของหนังสือแทนการเขียนชื่อ จากกิจกรรมดังกล่าวนอกจากเด็กจะได้พัฒนาการอ่านแล้วยังได้พัฒนาการเขียนอีกด้วย ซึ่งการพัฒนาการเขียนเด็กในสัปดาห์นี้จะเขียนโดยบอกคำที่ต้องการเขียนให้ครูเขียนให้ดูและนำไปลอกตาม บางคนสามารถพัฒนาการเขียนโดยการคิดตัวสะกดขึ้นเอง เขียนคำโดยการเทียบเสียงที่คล้ายกัน เช่น น้องฟ้า ถามว่า คำว่า หมา มีตัว ม ไซม์ยีสอดคล้องกับ ฉันทนา ภาคบงกช.(2536)ที่กล่าวถึงพัฒนาการเขียนของเด็กในชั้นรู้เสียงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียงพูด เด็กสามารถเขียนอักษรได้เกือบทุกตัว เด็กจะสะกดคำจากเสียงที่ตนได้ยินระยะแรกเริ่มต้นด้วยพยัญชนะต้น เช่น ดก ไม – ดอกไม้ ผเสอ – ผีเสื้อ

สัปดาห์ที่ 8 การพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กแต่ละคนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น กล่าวคือ เด็กได้พัฒนาทั้ง การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน จากการที่เด็กสนใจและอยากทำหนังสือนิทาน ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กโดยให้ทำกิจกรรมหนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) เริ่มจากเด็กแบ่งกลุ่มและช่วยกัน วางแผนเรื่องราวโดยคิดชื่อเรื่อง ตัวละคร เนื้อเรื่อง เด็กจะช่วยกันแต่งร่วมกันกับผู้วิจัย ขณะที่เสนอเรื่องราวผู้วิจัยจะเขียนคำที่เด็กเสนอให้เด็กได้สังเกตคำที่เขียนและอ่านตาม หลังจากนั้นจะแบ่งหน้าที่กันไปวาดภาพและเขียนคำ เมื่อทำทุกแผ่นจนเสร็จ เด็กจะช่วยกันวางแผนเพื่อการทำปก เขียนชื่อเรื่องและเย็บเล่ม แต่ละกลุ่มจะเลือกที่วางหนังสือให้เหมาะสมในมุมอ่าน ซึ่งในการทำหนังสือเล่มใหญ่เด็กจะได้พัฒนาการสื่อความหมายทุกด้าน สอดคล้องกับ ประภาพันธ์ นิลอรุณ (2530 : 83) ที่กล่าวถึงการสร้าง Big Book ว่า เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดจินตนาการ ทบทวนความจำ ได้แสดงออกตามความสามารถแต่ละคน อีกทั้งได้ใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาอย่างสัมพันธ์กัน ตลอดจนในการถ่ายโยงการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ขยายความรู้ความคิดให้เพื่อน ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และเกิดความสนุกสนาน สรุปได้ว่า

สื่อความหมายของเด็กในสัปดาห์ที่ 8 ซึ่งเป็นสัปดาห์สุดท้ายของการวิจัย เด็กมีการพัฒนาการสื่อความหมายได้ในแต่ละด้านคือการพูดเด็กจะพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่พบเห็นได้เชื่อมโยงเป็นเรื่องราว ใช้ภาษาอย่างมีความหมายสามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น ด้วยการซักถามอธิบายและวิจารณ์ การฟังเด็กสามารถฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและตอบคำถามในเรื่องที่ฟังได้ การอ่าน เด็กแสดงลักษณะการอ่าน ด้วยการ ถือ จับ ทำท่าทางเหมือนกำลังอ่านหนังสือ รวมทั้งการกวาดสายตาจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง การชี้หรือกวาดสายตาตามจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำ การอ่านจากผลงานศิลปะ การเขียน เด็กสามารถใช้ตัวอักษรหรือภาพ คำหรือประโยคในการสื่อความหมาย ทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาหรือบนลงล่างได้

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า ในระยะแรกเด็กกลุ่มตัวอย่างยังไม่ตั้งใจฟังขณะเพื่อนพูด ทุกคนต้องการสนทนาเล่าเรื่องของตนเอง ผู้วิจัยได้เริ่มสร้างวินัยในเรื่องการพูดและการฟังให้กับเด็กโดยให้เด็กได้สะท้อนบทบาทของตนเองและสร้างข้อตกลงร่วมกัน ทำให้เด็กมีวินัยในการพูดและการฟังดีขึ้น
2. จากการวิจัยสังเกตพบว่าการให้เด็กได้สนทนาเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์เดิม การจัดกิจกรรมตามสภาพการณ์จริง เด็กได้ใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและได้คิดและเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ ทำให้เด็กกล้าพูดแสดงความคิดเห็นเพราะเด็กเกิดความไว้วางใจและเชื่อมั่นในตัวครู นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยให้เด็กได้แก้ไขข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาด้วยตนเองทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้น
3. การดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง พฤติกรรมของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงและมีความแตกต่างกันตลอดเวลา ทำให้ครูต้องปรับบทบาทและวางแผนการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก
4. จากการวิจัยพบว่า ควรทำความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมที่ต้องสังเกตกับผู้ช่วยผู้วิจัยให้ละเอียด เพื่อให้การจดบันทึกพฤติกรรมเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้
5. ข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนข้อมูลทำให้การวางแผนกิจกรรมในการดำเนินกิจกรรมทุกครั้งเป็นไปได้อย่างดี ซึ่งทำให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้ช่วยกันเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน
6. การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้กำหนดแผนการจัดกิจกรรมไว้ล่วงหน้าแต่มีการวางแผน กิจกรรมการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทำให้มีการยืดหยุ่นกิจกรรมให้เหมาะสมกับพฤติกรรมและความสนใจของเด็กในแต่ละครั้ง
7. ทักษะคิดในการสอนภาษาของผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมโดยพัฒนาตนเองเป็นผู้ที่ต้องเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก จัดเตรียมข้อมูล ค้นหาแหล่งความรู้ต่างๆและเชื่อมโยงมาสู่กิจกรรมการสอนในแต่ละครั้ง
8. การนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทและสภาพการณ์ของโรงเรียนแต่ละแห่งซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าไม่ว่าจะเป็นเด็กกลุ่มใดก็สามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวิจัยที่เก็บข้อมูลโดยใช้การบันทึกเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยควรมีการฝึกฝนทักษะการสังเกตและบันทึกมาก่อนที่จะทำการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ

2. การนำนวัตกรรมไปใช้ ปริมาณการปรับบทบาทครูจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพที่เป็นจริงของเด็ก ดังนั้นก่อนดำเนินการวิจัยจึงควรมีการศึกษาเก็บข้อมูลเบื้องต้นของเด็กในกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจน แล้วจึงปรับบทบาทตามความเหมาะสมต่อไป

3. การวิจัยที่ใช้แนวนวัตกรรมที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางนี้ผู้วิจัยควรมีเวลาอยู่กับเด็กให้มาก เพื่อจะได้ติดตามเด็กตลอด เมื่อพบโอกาสที่เหมาะสมจะได้ช่วยขยายความคิดให้กับเด็กได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการวิจัยในลักษณะนี้ผู้วิจัยจึงควรเป็นผู้ที่อยู่กับเด็กได้ทั้งวัน เช่น ครูประจำชั้น จึงจะทำให้เกิดผลดีต่อเด็กมากที่สุด

4. ครูปฐมวัยควรตระหนักถึงการสังเกต และการจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กเพื่อทำให้ทราบว่าการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวัน ควรปรับบทบาทและวางแผนการจัดกิจกรรมแบบใดให้เหมาะสมกับพฤติกรรมเด็ก

5. การถามคำถามของครูควรรู้ค่าหนึ่งถึงความเหมาะสมของสถานการณ์ และเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้คิดหลากหลาย ครูต้องศึกษาลักษณะของคำถามเพื่อจะได้คิดคำถามได้อย่างรวดเร็ว

6. การใช้คำถามครูไม่ควรเร่งให้เด็กตอบ เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือบางครั้งเด็กยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรมและประโยคคำถามทำให้เด็กต้องใช้เวลาคิดนาน ครูจึงควรให้เวลาเด็กได้ติดตามความเหมาะสม เพื่อให้เด็กรู้สึกไว้วางใจและเชื่อมั่นในความคิดของตน

7. การบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ ครูต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกตให้ครบถ้วนและทันเหตุการณ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องฝึกฝนและหาเทคนิคในการจดบันทึกเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น หากเป็นไปได้ควรมีการบันทึกเทปภาพจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในกลุ่มอื่นบ้าง เช่น โรงเรียนสาธิต เด็กจากโรงเรียนสพช. เด็กสลัม เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

3. ควรมีการขยายผลการวิจัยโดยศึกษาผลของการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้กับเด็กที่มีจำนวนมากกว่า 10 คน

4. ควรมีการขยายผลการวิจัยโดยให้ครูผู้สอนเด็กปฐมวัยนำแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติไปใช้กับเด็กในห้องเรียนที่สอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรภัสสร ประเสริฐศักดิ์. (2539). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชิงเหตุผลและประกอบคำถามเชิงเปรียบเทียบ*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ พวงเกษม. (2524). *การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2539ก). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- เกศินี นิสสัยเจริญ. (2527). "การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก," ใน *เอกสารการอบรมผู้ดูแลเด็ก รุ่น 2*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กาญจนา นาคสกุล. (2539, มกราคม – เมษายน). "บทบาทของภาษากับการพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว," *สุโขทัยธรรมมาธิราช*. 9(1) : 35 – 37.
- คะนิง เยวพงษ์. (2534, มกราคม). "กลวิธีการฝึกพูดให้เด็กเล็ก," *มิตรครู*. 33(2) : 47 – 48.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2533). *คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความพร้อมทางการอ่านระดับก่อนประถมศึกษา* เอกสารกองวิชาการลำดับที่ 9/2533. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2529). *แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก*. เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- เคด้า , ราเคล. (1999). "การศึกษาปฐมวัย : สร้างคุณค่าและปัญญา" *การศึกษาปฐมวัยสร้างคนสร้างชาติ*. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คงศักดิ์ ธาดุดทอง. (2542, ตุลาคม). การประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. *วารสารวิชาการ*. 2(10) : 40 – 48
- เคมมิส, สตีเฟน และ แมกทาคาท, โรบิน (2538). *นักวางแผนวิจัยปฏิบัติการ=The Action Research Planner* แปลโดย ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- จงใจ ขจรศิลป์ . (2535). *ผลการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์และกิจกรรมการเล่นตามมุมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2533). *การศึกษาเด็ก*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2536, 30 ธันวาคม). *มาเข้าใจการพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย*. (เอกสารประกอบคำบรรยาย) กรุงเทพฯ : โรงเรียนเกษมพิทยา. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2537, 18 มีนาคม). *แนวการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาโดยรวม*. (เอกสารประกอบคำบรรยาย) กรุงเทพฯ : โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2538, 8 – 9 พฤษภาคม). "พัฒนาการทางภาษา". ใน *เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พัฒนาการทางภาษาแบบ Whole Language สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

- ชัยณรงค์ เจริญพานิชยกุล. (2533). *พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แปลนพับลิชซิ่ง จำกัด.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2521). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการศึกษาระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน ศาสตราภกร. (2529). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข, ประภาพันท์ นิลอรุณ และสมศักดิ์ ศรีมาโนชญ์. (2522). *ความพร้อมในการเรียนอ่าน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นันทา ขุนภักดี. (2529). *การพูด*. นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์.
- นิรัตน์ กรองสะอาด. (2535). *การศึกษาการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นเทคนิคในการสื่อความหมายที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิลิตช์ปีที่ 4. (2541). *สัมมนาการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันลือ พงกษะวัน. (2534, 5 เมษายน). "ประสบการณ์ทางภาษาของเด็กก่อนวัยเรียน," *ประชากรศึกษา*. 17 (1) : 12 – 13.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2533) *การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ แนวคิดและวิธีการ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุษบง ดันติวงศ์. (2535). "นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็ก," ในเอกสารประกอบการประชุมในโอกาสครบรอบ 100 ปี การฝึกหัดครูไทย เรื่องมิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย. หน้า 44 - 49. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- _____. (2536). "นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย," ในเทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2538). "นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย," ในเทคนิคและวิธีการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาพันท์ นิลอรุณ. (2530) *ความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา โดยใช้วิธีสอนมุ่งประสบการณ์ทางภาษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ประสงค์ ราชณยสุข. (2528) *การพูดเพื่อประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ผกาภรณ์ เกษมศรี, มล. (2539). *การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม Whole Language แนวทางของประเทศนิวซีแลนด์ = Whole Language A New Zealand Approach*. นิวซีแลนด์ : วิทยาลัย การศึกษา ไครส์เชิร์ช.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116. ตอนที่ 74. หน้า 13.
- พัชรี ผลโยธิน. (2537). "การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษา," ใน เอกสารการประชุมสัมมนาการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 4 – 7. กรุงเทพฯ : สหมิตร.

- พัชรีย์ ผลโยธิน. (2538, 27 – 28 ตุลาคม). "Whole Language Approach : การสอนภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม," ใน เอกสารประกอบการประชุม เรื่อง กลุ่มสร้างสรรค์การเรียนรู้. กาญจนบุรี : ศูนย์ฝึกอบรม. (เอกสารหมายเลข 1 – 4)
- _____. (2540, 26 มกราคม). "การสอนภาษาแบบธรรมชาติ," ใน เอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- พัชรีย์วัลย์ เกตุแก่นจันทร์. (2539, มกราคม). "สร้างลูกรักเป็นนักอ่าน," โฟรเบล 1. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. หน้า 26 – 28. (ฉบับปฐมฤกษ์).
- พิสมัย ถิณะแก้ว. (2524). "วาทกรรมสำหรับครู," ใน เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 234. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2528). สมอกลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : แพลนพับ ลิขซึ่ง จำกัด.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2532, 3 – 4 เมษายน). "ปฏิสัมพันธ์การสร้างเชื่อมั่น," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการพัฒนาการอนุบาลศึกษา. หน้า 3 – 6 ม.ป.พ.
- _____. (2535). การเล่นของเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2542). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ภรณ์ คุรุรัตน์ และ วรนาท รักสกุลไทย. (2542, ธันวาคม). "เรียนรู้เด็กปฐมวัยก่อนการปฏิรูปการเรียนรู้." รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 1(19) : 2.
- ภาวณี แสนทวีสุข. (2538). การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มณีรัตน์ สุโขศิริรัตน์. (2537). ไขปัญหาการ์ตูนพีเวอร์ : แนวทางการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2527). เอกสารการสอนชุดวิชาการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 8. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2527). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 – 5. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สารมวลชน.
- _____. (2527). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 6 – 10. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สารมวลชน.
- _____. (2538). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 – 8. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2525). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- _____. (2528). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ราศี ทองสวัสดิ์. (2535). "ภาษาของเด็ก," ใน หนูน้อยน่ารัก. บรรณาธิการโดย ทิตนา แชมณี และ วาไร ธีระจิตร. หน้า 69 – 77. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2529, เมษายน). "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," รักลูก. 4(39) : 103.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2527). วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เลิศ อานันท์นะ. (2523, มิถุนายน). "การสอนศิลปะแบบสร้างสรรค์," วิทยาสาร. (20) : 216.

- วรนาท รักสกุลไทย. (2537). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาปฐมวัย*. ใน *ประมวลสาระชุด วิชาหลักการ และแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 9 – 12*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิโรจน์ ธีรคุณ. (2532). *ท่า*. นนทบุรี : สมิต.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). "การสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้วยศิลปะ," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการ เสริมสร้างลักษณะนิสัยเด็กระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 – 7*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- _____ (2539). *ศิลปะศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลี. (2538). *Whole Language กับงานวิจัย*. ใน *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาภาษาแบบ Whole Language สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. (เอกสารหมายเลข 8)
- ศรียา นิยมธรรมและประภัสสร นิยมธรรม. (2518). *พัฒนาการทางภาษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- เสาวณี สีกขาบัณฑิต. (2530). *การสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาคุรุศาสตร์เทคโนโลยี คณะคุรุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สนธยา อ่อนน้อม. (2538). *ผลของการเสริมแรงในกิจกรรมการเล่าเรื่องที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมคิด ชนแดน. (2540). *ผลของการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องคำรูปธรรมและการเล่าเรื่องคำรูปธรรม ประกอบการวาดภาพที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. (2529). *หลักการพูด*. บัณฑิต : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สวณิต ยมาภัย. (2533). "การสื่อสารด้วยภาษา," ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการใช้ภาษาไทย หน่วยที่ 1 – 8*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สัตยา สายเชื้อ. (2541). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. (2539). *การเรียนรู้แบบภาษาธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม (Whole Language) สำหรับเด็กปฐมวัย*. ราชบุรี : สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. (เอกสารลำดับที่ 4/2539)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. (2542). *การศึกษาปฐมวัยสร้างคนสร้างชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สุมิตร คุณานุกร. (2519). *ภาษาท่าทาง*. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด กรมประชาสงเคราะห์.
- สุวรรณ ไชยะชน. (2537). *การศึกษาความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลและภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดประสบการณ์โดยการตั้งคำถาม*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ มุททเมธา. (2523). *การเรียนการสอนในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- องค์การ อินทรมัพรพริย และคนอื่น ๆ. (2526). "กิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัยด้วยศิลปะ" เอกสาร การสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2530). การศึกษาพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยคในการสื่อ ความหมายของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์และในครอบครัว ปกติ. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : ภัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อลิสา เพ็ชรรัตน์. (2539). การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้เทคนิคการ เล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : ภัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารี เกษมรัตน์. (2533). ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มและกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติที่มีต่อ ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและแบบรัก ทุณฺณอม. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : ภัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อารี สัตถหจวี. (2535). "นานาทศนกับการศึกษาปฐมวัย," ใน มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัยในเอกสารการ สัมมนาในโอกาสครบรอบ 100 ปี การฝึกหัดครูไทย. หน้า 42 – 51. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทรเกษม.
- . (2537). "การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษา," ใน เอกสารการสัมมนาการศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 4 – 7. กรุงเทพฯ : สหมิตร.
- อำไพ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์. (2533). "การพูด," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 1 เรื่อง การใช้ ภาษาไทยสำหรับครู หน่วยที่ 1 – 8. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุบล เวียงสมุทร. (2538). ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่อง ประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การ เล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : ภัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Bissex, G. L (1990). *Gyns at wrk : A child learns to write and read*. Cambridge, MA : Harvard University Press.
- Blanche,D.P. (1996, November). "On Becoming a Whole Language Teacher," *Young Children*. 9(6) : 11-20.
- Brown,D.H. (1980). *Priciple of Language Learning and Teaching*. New Jersey : Prentice – Hall.
- Bruner, J. (1983). *Child's Talk*. New York : W.W. Norton.
- Cowley, J. (1991, October) "Joy of Big Book," in *Journal of Instructor*. 12 (11) : 25-45.
- Cunninggham, R.T. (1971). "Developing Question – Asking Skill," *Developing Teacher Competencies*. 5 (36) : 81.
- Cutting, Brain. (1989). *Getting Started in Whole Language*. Hong Kong : Colorcaft. Edited by James E. Weigand. New Jersey : Prentice – Hall.
- Downing, J. and D. Thackrey. (1971) *Reading Readiness*. London : University of London Press Ltd.

- Fennacy, J.W. (1988,January). "Teaching and Learning Literacy In Two Kindergarten Classrooms. EDD. Dissertation, University of southern California,"*Dissertation Abstracts International*. 49 (12 – A) : 335.
- Goodman, Kenneth. (1986). *What's Whole in Whole Language?*. New Hampshire : Heinemann.
- Goodman, Yetta M. (1989,November). "Roots of the Whole Language Movement," *The Elementary School Journal*. 90(2) : 113 – 127.
- Johnson, J.M. (1989). *Child Communication Strategies in Child – Adult Interaction as Compared to Child Interaction*. Cincinnati : University of Cincinnati.
- Martin, Ralph E. Jr. and Others. (1994). *Teaching Science for all Children*. Boston : Allyn and Bacon.
- Miller,H. (1977). *The first elementary today*. and ed. New York : Holt, Rinchart and Winston.
- Moss and Noden, eds (1994, December/1994, January). "Pointers for Putting Whole Language into Practice," *The Reading Teacher*. 48(1) : 342-344.
- Nilsen, T.R. (1970). "On Defining Communication," *Foundations of Communication Theory*. New York : Harper & Row.
- Oglan, Gerald R. (1997). *Parents, Learning, and Whole Language Classrooms*. The Nation Council of Teachers of English.
- Peterson, H.T. Kindergarten. (1958). *The key to Child Growth*. New York : Exposition Press.
- Phillips, Lori J. (1994, February). "A Study of Early Childhood Education Understanding of Preschoolers in School Contexts (Social Interaction)," *Dissertation Abstracts International*. 5 (15) : 68.
- Raines, Shirley C. and Robert J. Cannady. (1990). *The Whole Language Kindergarten*. NewYork : Teachers College Press.
- Revell, J. (1979). *Teaching Techniqes for Communicative English*. London : The Macmillan.
- Schlosser, K.G. and Phillips, V.L. (1991). *Beginning in Whole Language. America* : Scholastic.
- Stapp, R.Y. (1964, June). "Relationship of Measure of Creativity General Intelligence and Memory," *Dissertation Abstracts International*. 24(5) : 52-53
- Temple and Others. (1957). *Certain Language Skills in Children*. Minnesota : University of Minnesota.
- Van Kraayenood, C.E., & Paris, S.G. (1996, February). "Literacy Instruction in Australian Primary Classrooms," *The Reading teacher*. 48(3) : 218 – 228.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind and society : the development of higher psychological processes*. Cambridge MA : Harvard University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบบันทึกเหตุการณ์

วิธีการใช้แบบบันทึกเหตุการณ์

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบบันทึกเหตุการณ์เป็นเครื่องมือในการบันทึกเหตุการณ์ที่ได้จากการสังเกต โดยสร้างข้อตกลงในการบันทึก ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและผู้บันทึก
2. บันทึกข้อมูลในลักษณะพรรณนาความ
3. บันทึก วัน/เดือน/ปี ครั้งที่และเวลาที่สังเกต
4. บันทึกการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยการสร้างเรื่องราว
5. สังเกตในช่วงเวลาที่ดำเนินการจัดกิจกรรม ตั้งแต่เวลา 09.00 - 10.00 น.
6. สังเกตเด็กทุกคนในกลุ่ม

ตอนที่ 2 การบันทึกในแบบบันทึกเหตุการณ์

1. การจัดประสบการณ์ เป็นการบันทึกลักษณะการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง
2. เหตุการณ์ เป็นการบันทึกเรื่องราว บุคคล สื่อ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมาย
3. การสะท้อนข้อมูล เป็นการบันทึกผลการพิจารณาเหตุของการแสดงพฤติกรรมตามข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเหตุการณ์ โดยผู้ช่วยผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการสะท้อนข้อมูลทุกครั้ง
4. การวางแผน เป็นการปรับปรุงข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเหตุการณ์และการสะท้อนข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป
5. หมายเหตุ เป็นการปรับแผนการจัดประสบการณ์เดิมตามความเหมาะสมของสถานการณ์ในแต่ละครั้ง

แผนการจัดแผนการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ครั้งที่ 5 วันที่ 3 กรกฎาคม 2543

แนวกิจกรรม การสร้างเรื่องราวจากหนังสือนิทาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้สนทนากับเนื้อเรื่องในนิทาน
2. เพื่อให้เด็กมีข้อมูลในการเล่าเรื่องเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนา การอ่าน การเขียนจากการทำผลงานศิลปะ

การดำเนินกิจกรรม

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับนิทานที่เด็กสนใจ
2. เด็กช่วยกันเลือกนิทานที่สนใจมากที่สุด 1 เรื่อง
3. ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง
4. ครูและเด็กร่วมกันสนทนากับเนื้อเรื่องของนิทาน
5. เด็กนำเรื่องที่สนทนากันมาสร้างเป็นผลงานศิลปะ
6. เด็กนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง
7. เด็กร่วมกันสนทนากับกิจกรรมในวันต่อไป

สื่อ

1. หนังสือนิทาน กระดาษกับเต่า ต้นไม้เพื่อนรัก แม่จำช่วยลูกด้วย กระดาษแต่งงาน ราชสีห์ กับหนู
2. อุปกรณ์ศิลปะ สีเทียน สีน้ำ กระดาษชนิดต่าง ๆ การ กรรไกร แป้งปั้น ฯลฯ

ต้นไม้เพื่อนรัก

เด็กขายน้อยตื่นแต่เช้า วันนี้เป็นวันเสาร์เขาจึงไม่ต้องไปโรงเรียน ทุก ๆ วันหยุดเขาจะนำเปิดออกไปเลี้ยงที่ชายทุ่ง ที่ชายทุ่งแห่งนี้มีหนองน้ำและต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง

ต้นไม้ใหญ่ต้นนี้ มีใบเขียวชอุ่มตลอดปี น้อยมักจะมานั่งเล่นใต้ร่มไม้เสมอ ๆ ถึงแม้จะไม่ได้นำไปเปิดออกมาเลี้ยงก็ตาม

ช่วงนี้เป็นฤดูฝน เมื่อน้อยนำเปิดออกมาเลี้ยง เขามักจะเข้ามาหลบฝนใต้ต้นไม้ใหญ่ เปิดก็เหมือนกัน มันมักจะเข้ามาพักหลบฝนด้วย หลังฝนตกท้องฟ้าสดใส พวกเป็ดจะพากันลงไปหาอาหารกินในหนองน้ำซึ่งน้ำเย็นและใสหลังฝนตกใหม่ ๆ

เวลาผ่านไปเมื่อฤดูหนาวมาถึง น้อยยังคงนำเปิดออกมาเลี้ยงที่หนองน้ำชายทุ่งแห่งนี้ แต่แล้วน้อยต้องประหลาดใจ ต้นไม้ใหญ่ต้นนี้ใบมันแดงและแห้งทั้งต้น

น้อยใจเสีย เกิดอะไรขึ้นกับต้นไม้ เปิดก็เหมือนกัน มันคงแปลกใจ พวกมันเดินร้อง ก้าบ ก้าบ วนเวียนอยู่ใต้ต้นไม้และคาบใบไม้แห้งเดินไปมาอยู่

ในที่สุดต้นไม้ใหญ่ใบก็ร่วงหมดเหลือแต่กิ่งก้าน น้อยเสียใจมากคิดว่าต้นไม้ตาย “ต้นไม้คงตายแล้ว”

น้อยจึงบอกเพื่อน ๆ มาดูต้นไม้ใหญ่ เพื่อน ๆ ของน้อยก็คิดเหมือนกับน้อยว่า “ต้นไม้ใหญ่คงตายแน่ ๆ เช่น กัน”

น้อยและเพื่อน ๆ สงสารต้นไม้ใหญ่ ทำไมต้นไม้ใหญ่ต้องตาย ต้นฤดูร้อนอากาศอบอุ่น ใบไม้ร่วงจากต้น ใบไม้แห้งเต็มไปหมด น้อยและเพื่อน ๆ ยังคงนึกถึงต้นไม้ใหญ่ พวกเขาพากันนำใบไม้แห้งมาประดิษฐ์เป็นรูปสัตว์มากมาย

ดวงใจของพวกเขานึกถึงแต่ต้นไม้ใหญ่ พวกเขาตกลงกันว่าจะเก็บรูปสัตว์ใบไม้ไว้ให้นานที่สุดจะนานได้ เพื่อจะได้จดจำต้นไม้ใหญ่ไว้ในใจนาน ๆ นอกจากนี้พวกเขายังได้ช่วยกันนำเมล็ดของต้นไม้มาปลูก ด้วยความหวังที่ว่าวันข้างหน้าพวกเขาจะต้องมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นทดแทนต้นไม้ใหญ่ที่ตายไป

สายวันหนึ่งของปลาย ฤดูร้อน น้อยและเพื่อน ๆ พากันไปเล่นที่ชายทุ่ง แต่แล้วพวกเขาก็พากันดีใจ เพราะต้นไม้ใหญ่แตกใบอ่อนสีเขียวเต็มไปหมด

ความดีใจของพวกเขาเด็ก ๆ ยิ่งมากขึ้น มากขึ้น เมื่อพวกเขาวิ่งมาดูที่เขาปลูกเมล็ดต้นไม้เอาไว้ เมล็ดต้นไม้ที่ปลูกไว้งอกขึ้นเป็นต้นอ่อนทุกเมล็ด

เด็กทั้ง 4 คน พากันดีใจ

“ต้นไม้ใหญ่ไม่ตาย”

“เรามีต้นไม้ต้นใหม่อีกด้วย”

น้อยตะโกนบอกเพื่อน ๆ ด้วยความดีใจ

แบบบันทึกเหตุการณ์

วันเดือนปี 3 กรกฎาคม 2543

ครั้งที่ 5

เวลา 9.00 – 10.00 น.

แนวกิจกรรม การสร้างเรื่องราวจากหนังสือนิทาน

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- ครูให้เด็กเลือกหนังสือนิทานตามความสนใจ เด็กส่วนมาเลือกหนังสือนิทานเรื่อง “ต้นไม้เพื่อนรัก” และบอกให้ครูเล่าให้ฟัง เด็กทุกคนสนใจฟังขณะครูเล่า</p> <p>- ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น</p> <p>ครูถามเด็กว่า “ นิทานเรื่องนี้เนื้อเรื่องเป็นอย่างไร</p> <p>ทราย : มีต้นไม้ใหญ่</p> <p>ต้อง : ใบสีแดงใกล้ตาย</p> <p>ครูถามเด็กว่า “ทำไมใบไม้เป็นสีแดงล่ะ” เด็ก ๆ ไม่ตอบ ครูถามต่อว่า ถ้าต้นไม้ของเด็ก ๆ ใกล้ตาย เด็ก ๆ จะทำอย่างไร</p> <p>ก้อง : จะเก็บใบไม้</p> <p>ทราย : จะปลูกใหม่</p> <p>- ขณะที่ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน ฝนตกลงมา บิว บอกว่า “ ฝนตกลงมา ต้นไม้ดีใจ เพราะต้นไม้ต้องการน้ำ”</p>	<p>- เด็กได้เลือกกิจกรรมตามความสนใจ อย่างอิสระทำให้เด็กตั้งใจ ฟัง ขณะครูเล่านิทานและอยากรู้เรื่องราวในหนังสือ</p> <p>- เด็กสามารถสนทนาถึงเนื้อเรื่องในนิทานได้ และเรื่องต้นไม้เป็นเรื่องที่เด็ก ๆ สนใจ เชื่อมโยงมาจากการที่เด็กได้นำต้นไม้มาช่วยกันตกแต่งห้องเรียน</p> <p>- เด็กให้ความสนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ครูเชื่อมโยงเข้ามาในการสนทนา เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบได้ โดยครูไม่ปล่อยให้เหตุการณ์นั้นเลยไป</p>	<p>- จัดเตรียมอุปกรณ์ตามความสนใจของเด็ก มีความหลากหลายและยืดหยุ่น</p> <p>- ครูถามเด็ก อยากรู้อะไรเกี่ยวกับต้นไม้ จัดกิจกรรมเพื่อขยายประสบการณ์ให้กับเด็ก ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน</p> <p>- เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม ครูควรนำเรื่องนั้นมาเป็นส่วนในการสนทนา ซึ่งจะอยู่ในความสนใจของเด็ก</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- ครูให้เด็กนำเรื่องที่สนทนากันไปสร้างเป็นผลงานศิลปะโดยครูจัดเตรียมกิจกรรมให้หลากหลายมากขึ้น เช่น สีน้ำ สีเทียน ปั้นแป้ง ฉักปะและก่อนที่จะลงมือทำกิจกรรมครูแนะนำอุปกรณ์ในแต่ละมุม เพื่อให้เด็กใช้อย่างถูกวิธีและเก็บของใช้เข้าที่ได้เรียบร้อยเมื่อเล่นเสร็จ</p> <p>- เด็กลงมือทำกิจกรรมและสนทนาซักถามกันขณะทำกิจกรรม ก้อง และตั้ม เลือกปั้นแป้ง ก้อง : จะทำไขดาว ทำไส้กรอก แล้วเอามารวมกันเป็นต้นไม้ ตั้ม : ก็ทำต้นไม้เหมือนกัน ก้อง : จะทำคน ตา 2 ดวง จมูก 1 ดวง ปากทำไม้ใหญ่จิ้ง เกินตัวเด็ก ตั้ม มองดูผลงานของก้องและทำตาม</p> <p>ครูเข้าไปร่วมซักถามว่า “คนกับต้นไม้เกี่ยวข้งกันอย่างไร” ก้อง : คนสงสารต้นไม้ ตั้ม : เล่าแต่ต้นไม้ดีกว่า ไม่เป็นอย่างอื่นแล้ว ตั้มเดินไปหาครู ถามว่า เล่าต้นไม้ อย่างเดียวได้มั๊ย ครูพยายามกระตุ้นให้เด็กปั้นหลาย ๆ อย่างจะได้นำมาเล่าได้สนุกและเพื่อน ๆ ก็สนใจและอยากฟังตั้มเล่า ตั้มบอกว่า พอแค่นี้แหละ</p>	<p>- เด็กได้ร่วมสนทนากันขณะทำผลงานศิลปะ ถึงแม้ว่าเด็กยังคนทำงานเดี่ยวเด็กก็สามารถสนทนาซักถามกันได้ และสามารถนำเรื่องที่สนทนาสร้างเป็นผลงานได้</p> <p>- น้องตั้มยังขาดความมั่นใจในการทำงาน จะทำงานเลียนแบบเพื่อน และเมื่อต้องเล่าผลงานจะกังวลและไม่กล้า ความสนใจยังอยู่ในระยะสั้นมาก</p> <p>- เด็กยังใช้คำไม่ถูกต้อง ครูไม่บอกว่าเด็กพูดผิด แต่จะพูดทวนคำที่ถูกต้องให้เด็กฟัง</p>	<p>- ครูเข้าไปร่วมสนทนาและให้ความสนใจผลงานของเด็ก พยายามซักถามเพื่อให้เด็กเชื่อมโยงเรื่องราว และถ่ายทอดออกมาให้เพื่อนและครูฟังได้</p> <p>- ให้เด็ก ๆ ช่วยกันซักถามผลงานของตั้ม จะทำให้เด็กกล้าพูดมากขึ้นเพราะเป็นการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน</p> <p>- จัดกิจกรรมที่เด็กชอบและสนใจมากที่สุด</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- ครูให้เด็กนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง</p> <p><u>ตั้ง</u> : ต้นไม้ ต้นไม้ หมดแล้ว</p> <p>ครูพยายามกระตุ้นให้เด็กเล่าต่อ แต่ตั้งไม่พูด</p> <p><u>ก้อง</u> : ต้นไม้มันร้อน ฝนตก ต้นไม้มันร้อน มีคน</p> <p>ตาล ฟ้า และนิว ชักถามงานของก้องว่า” ทำไมคนมี 4 ขาละ แบบนี้ไม่ถูกนะ” ก้องไม่ตอบ</p> <p><u>ต้อง</u> : รถมันจอดอยู่</p> <p>เด็กสนใจงานของตนเองมากกว่างานของต้อง ครูให้เด็กฟังต้องเล่า</p> <p><u>ต้อง</u> : รถมันจอดอยู่ใต้ต้นไม้ รถคันนี้มาชนคันนี้ ต้นไม้ก็เหี่ยวหมดไม่มีใบ</p> <p>บิวถามว่า “ ทำไมไม่มีกิ่งละมันหักหรือ”</p> <p><u>ต้อง</u> : มันหัก รถชน คนมาตัดไป</p> <p>ตาล ถามว่า “ไหนไม่เห็นมีคนเลย”</p> <p><u>ต้อง</u>: คนอยู่ในรถไฟ</p> <p><u>บอย</u> : เอารถมาจอดใต้ต้นไม้ รถคันนี้มาหลังรถคันนี้</p> <p>ตาลร่วมสนทนา “รถวิทยุรึนะ”</p> <p><u>บอย</u> : ต้นไม้ใบเขียวแล้ว</p> <p>ขณะที่บอยเล่า ทราวยไม่สนใจฟัง</p> <p>บอยเลือกกิจกรรมตัดกระดาษจากหนังสือนิตยสารแต่ยังใช้กรรไกรไม่เป็น</p>	<p>- เด็กได้สนทนาชักถามกันขณะเล่าผลงานซึ่งเป็นการพัฒนาการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนได้มากขึ้น</p> <p>- ขณะที่เด็กเล่าผลงานครูแทรกข้อตกลง ในการพูดและการฟังเพื่อให้เด็กได้เข้าใจว่าเมื่อมีผู้พูดต้องมีคนฟัง</p> <p>- การเล่าเรื่องเด็กจะใช้ประสบการณ์เดิมและจินตนาการถ่ายทอดออกมา</p> <p>- ความพร้อมในเรื่องกล้ามเนื้อมือของเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน</p>	<p>- จัดกิจกรรมที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กและคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคน</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>บิว : คนนี้กำลังยิงหนังสติ๊ก : นี่ต้นไม้ ฟ้า</p> <p>ครูร่วมสนทนา “ทำไมคนนี่ต้องยิงหนังสติ๊กละ”</p> <p>เนยช่วยตอบว่า “คนนี่ดื้อ”</p> <p>ตาลถามว่า “แล้วตรงนี้เขียนอะไร”</p> <p>บิว : เขียนชื่อบิว (บว)</p> <p>เนย : ทางรถไฟ น้ำภูเขา ก้อนหิน จานบิน ชื่อหนู</p> <p>ก้องถามว่า “ทำไมภูเขาเล็กจัง”</p> <p>เนยไม่ตอบ</p> <p>ตาล : ปลา ดอกทานตะวัน</p> <p>ขณะทำงานตาลไม่กล้าวาดและบอกว่าวาดไม่ได้ หันไปดูของทรายและฟ้าและวาดเลียนแบบเพื่อน ครูให้เขียนชื่อที่ผลงาน ก็บอกว่าเขียนไม่ได้ ครูเขียนชื่อตาลให้ดูและให้เขียนตามแบบ ตาลพยายามเขียนเป็นตัวหยัก ๆ และบอกว่าเขียนชื่อเสร็จแล้ว</p> <p>ทราย : ดอกทานตะวัน</p> <p>ฟ้า : บ้าน ดอกทานตะวัน</p> <p>ฟ้าและทรายจะเขียนตนเองได้ถูกต้องเมื่อทำงานเสร็จทุกครั้ง</p>	<p>- เด็กสามารถอ่านคำที่เขียนได้</p> <p>- น้องตาลจะขาดความมั่นใจในการทำงานตั้งแต่ครั้งแรก การทำงานจะลบออกทุกครั้ง ไม่กล้าตัดสินใจ กลัวผิด กลัวการถูกตำหนิมาก</p>	<p>- ครูให้ความสนใจและสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก โดยไม่บอกว่าสิ่งที่เด็กทำนั้นผิด โดยถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น ครูให้แรงเสริมโดยการแสดงออกถึงการยอมรับผลงานของเด็ก เช่น การยิ้ม และพยักหน้า</p>

หมายเหตุ.....

.....

.....

แผนการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ครั้งที่ 6 วันที่ 4 กรกฎาคม 2543

แนวกิจกรรม สันทนาการเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กสนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้สนทนากับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เด็กสนใจ
2. เพื่อให้เด็กได้สนทนาโดยใช้ประสบการณ์เดิมในเรื่องที่สนใจ
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการอ่านและการเขียนจากการทำผลงานศิลปะ

การดำเนินกิจกรรม

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องต้นไม้ที่เด็กสนใจ
2. ครูถามเด็ก "อยากรู้อะไรเกี่ยวกับต้นไม้" พร้อมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่จะค้นพบด้วยตนเอง
3. ครูให้เด็กนำเรื่องที่สนทนา มาสร้างเป็นผลงานศิลปะ
4. เด็กทำผลงานศิลปะตามความสนใจ ได้แก่ สีน้ำ สีเทียน แป้งปั้น ประติมากรรมเศษวัสดุ
5. เด็กนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง

สื่อ

1. อุปกรณ์ศิลปะ สีเทียน สีน้ำ กระดาษต่าง ๆ เศษวัสดุ กาว กรรไกร แป้งปั้น ฯลฯ

แบบบันทึกเหตุการณ์

วัน/เดือน/ปี 4 กรกฎาคม 2543 ครั้งที่ 6 เวลา 9.00 – 10.00 น.

แนวกิจกรรม สันทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กสนใจ

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- เด็กสนทนาเรื่องต้นไม้ต่อจากเมื่อวาน</p> <p>ต้อง : ต้นไม้สีแดง</p> <p>บอย : ใบสีเขียว</p> <p>ก้อง : กิ่งมันสีน้ำตาล</p> <p>ตัม : ต้นไม้ร่วงจากกิ่ง</p> <p>เนย : ถ้าขึ้นดอกจะหอม</p> <p>ตาล : ที่บ้านไม่มีต้นไม้</p> <p>ฟ้า : ต้นไม้ต้องการน้ำ</p> <p>ทราย : ต้นไม้ต้องรดน้ำ</p> <p>บิวไม่ยอมพูด บอกว่าไม่อยากพูดเรื่องต้นไม้</p> <p>ขณะที่เด็กสนทนาเรื่องต้นไม้ครูเขียนคำที่เด็กพูดให้เด็กสังเกตสีลมมือและอ่านตามอีกครั้ง</p> <p>- ขณะที่สนทนากันฝนตกลงมาและฟ้าร้องเสียงดัง เด็ก ๆ เอามือปิดหู</p> <p>ทราย : ฝนตกลงมาต้นไม้ดีใจ</p> <p>ต้อง : วันนี้ไม่ต้องรดน้ำเพราะฝนตก</p> <p>ฟ้า : กลัวเสียงฟ้าร้อง</p> <p>ครูสนทนากับเด็กเรื่องฝน</p> <p>เนย : ฝนตกเราไม่ตากฝน</p> <p>ทราย : เตียวไม่สบายไปโรงเรียนไม่ได้</p>	<p>- เด็กยังคงสนใจเรื่องต้นไม้และสนทนากันต่อจากเมื่อวาน โดยใช้ประสบการณ์เดิมเรื่องต้นไม้ จากที่ได้เห็นตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ที่โรงเรียน บ้าน วัด และจากหนังสือ</p> <p>- เด็กได้สังเกตสีลมมือขณะที่ครูเขียน และคาดเดาคำที่ครูเขียนอ่านออกเสียงตามซึ่งเป็นการฝึกการเขียนและการอ่าน</p>	<p>- จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากสภาพการณ์จริง โดยพาเด็กออกไปศึกษาเรื่องต้นไม้ในห้องเรียน (วัดอุทัยธาราม)</p> <p>- ครูจัดประการณ์ที่ให้เด็กได้ค้นเคยกันตัวหนังสือบ่อย ๆ จะทำให้เด็กอยากเรียนภาษาด้วยตนเองและตามความสนใจ</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>ตาล : ต้องใส่เสื้อกันหนาว บิว : เสื้อกันฝนตากแห้งไม่ใช่เสื้อกันหนาว ครูถามเด็กว่า “ ถ้าฝนตกลงมา มาก ๆ จะเป็นอย่างไร” ต้อง : ต้นไม้สดชื่น ก้อง : ใบต้นไม้จะสีเขียว เนย : ทำไมต้นไม้ต้องการน้ำ ครูให้เด็กช่วยกันคิด บางคนบอกว่าจะไปถามแม่ อ่านหนังสือ และไปดูต้นไม้จริง ๆ ที่วัด เด็กตกลงกันว่าจะไปวัด และทราบบอกว่า “อยากดูกระต่ายด้วย ที่วัดมีกระต่าย เพื่อน ๆ เห็นด้วยและอยากไปวัดกัน</p> <p>- ครูให้เด็กนำเรื่องที่สนทนากันมาสร้างเป็นผลงานศิลปะต้องและบอyleเลือกฉากปะ กระดาษนิติยสาร ฟ้าและทรายเลือกวาดภาพด้วยสีน้ำ เนยและบิว ปั้นแป้ง ตาล ก้อง ต้ม ประดิษฐ์เศษวัสดุ</p> <p>- ครูให้เด็กนำผลงานมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง ต้อง : รถติด รถคันหลังมาติดอีก บอย : รถคันนี้วิ่งไป</p>	<p>- เด็กได้คิดการหาแหล่งข้อมูลเพื่อหาคำตอบที่สงสัยด้วยตนเองโดยครูยังไม่ต้องบอกเด็ก</p> <p>- เด็กได้เลือกทำงานศิลปะด้วยตนเองอย่างหลากหลายมากขึ้น บางคนสนใจทำซ้ำจากเมื่อวาน ขณะทำงานเด็กสนทนาซักถามกัน โดยครูเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับเด็กที่พูดได้น้อย ไม่กล้าพูดเพื่อกระตุ้นให้เด็กพูดประโยคได้ยาวขึ้นและสามารถเล่าเรื่องได้</p> <p>- เด็กไม่ได้นำเรื่องที่สนทนากันมาสร้างเป็นผลงาน</p>	<p>- วางแผนการเดินทางร่วมกันโดยครูใช้คำถาม “จะไปทำอะไร” “ไปอย่างไร” อุปกรณ์มีอะไรบ้าง” ใครจะเตรียมอุปกรณ์” และการปฏิสนเมื่อออกนอกสถานที่ควรทำอย่างไร</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>ต้องและบอย สนใจภาพรถที่อยู่ในนิตยสาร จึงนำมาตัดแปะและสร้างเรื่องเป็นครั้งที่ 2</p> <p>บิว : ปลาทองโก๋ ขนมหัček เนย : ขนมหัček ขนมหัček ไล้กล้วย ทราย และฟ้า วาดภาพด้วยสีน้ำ โดยทำผลงานในแผ่นเดียวกันแต่จะทำคนละมุม เป็นการทำงานเดี่ยว แต่จะช่วยกันเล่าเรื่องที่วาด “วาดบ้าน บ้านโต นก ABC “</p> <p>- ตาล ก้อง ต้ม ประดิษฐ์เศษวัสดุ โดยตกลงกันว่าจะช่วยกันทำเป็นงานกลุ่ม แต่ทำงานไม่สำเร็จและไม่ช่วยเหลือกันตามที่ได้ตกลงกันไว้ ตาลจะเกียงให้เพื่อนทำโดยพูดออกคำสั่ง ไม่ตั้งใจ เมื่อหมดเวลา ก็รีบออกและเก็บอุปกรณ์เข้าที่</p>	<p>- เด็กยังไม่คุ้นเคยกับการทำงานกลุ่มและสื่อที่เด็กนำมาสร้างไม่น่าสนใจ เด็กใช้อุปกรณ์ในการนำมาเชื่อมต่อกัน เช่น กาวและสก็อตเทปยังไม่เป็น</p>	<p>- ครูให้ความสนใจโดยเข้าไปปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วม ให้แรงเสริมเพื่อเด็กทำงานให้สำเร็จ จัดอุปกรณ์ที่น่าสนใจ และชี้แนะในบางเรื่องเมื่อเด็กต้องการคำปรึกษา และซักถาม ช่วยเสนอความคิดเห็น ให้เด็กเกิดความมั่นใจ และอยากทำงาน</p> <p>- ครูไม่ออกความเห็นว่างานของเด็กไม่ถูกต้อง ปล่อยให้เด็กทำผลงานตามความคิดของตนเองอย่างอิสระ</p>

หมายเหตุ.....

.....

.....

แผนการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ครั้งที่ 7 วันที่ 5 กรกฎาคม 2543

แนวกิจกรรม วางแผนไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการฟัง การพูดจากการได้เห็นของจริง
2. เพื่อให้เด็กได้มีข้อมูลจากสภาพการณ์จริง เพื่อนำมาสร้างเป็นเรื่องราว
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกการสังเกตและนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นผลงาน
4. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการอ่านและการเขียนจากการทำผลงานศิลปะ

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ครูและเด็กร่วมกันสนทนา วางแผน ถึงการไปทัศนศึกษาที่วัดอุทัยธาราม
2. ครูและเด็กร่วมกันคิดว่า จะไปทำอะไร (กิจกรรมที่ทำ) ไปอย่างไร อุปกรณ์ที่ต้องเตรียมไปมีอะไรบ้าง ใครจะทำหน้าที่อะไรและการปฏิบัติตนเมื่อออกไปนอกสถานที่
3. ขณะที่เด็ก ๆ นำเสนอครูเขียนคำที่เด็กเสนอพร้อมทั้งวาดภาพประกอบเพื่อให้เด็กเข้าใจ

ฝึกการอ่านและการเขียน

4. ครูให้เด็กนำเรื่องที่สนทนากันไปทำผลงานศิลปะ
5. เด็กนำผลงานมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง

สื่อ

1. อุปกรณ์ศิลปะ สีเทียน สีน้ำ กระดาษ กาว กรรไกร เศษวัสดุ แป้งปั้น ฯลฯ

แบบบันทึกเหตุการณ์

วันเดือนปี 5 กรกฎาคม 2543 ครั้งที่ 7 เวลา 9.00 – 10.00 น.

แนวกิจกรรม วางแผนไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- ครูและเด็กสนทนาถึงการไปทัศนศึกษาที่วัดอุทัยธาราม เด็กทุกคนตื่นเต้นและอยากร่วมกิจกรรม</p> <p>- ครูให้เด็กร่วมกันวางแผนว่า "เราจะไปวันไหน""จะ去做อะไร""ไปอย่างไร""อุปกรณ์อะไรบ้าง""ใครจะเป็นคนเตรียม""เด็ก ๆ ต้องปฏิบัติตนอย่างไร"</p> <p>โดยครูถามคำถามแรกว่าจะไปทำอะไร เด็กทุกคนตอบพร้อมกันว่าจะไปดูต้นไม้</p> <p>ต้อง : เอาไปไม้มาทำรูปสัตว์"</p> <p>เนย : เอาสมุดไปวาดรูปสัตว์"</p> <p>ตาล : ไปดูสัตว์"</p> <p>ครูช่วยเสริมว่าเราจะเตรียมอาหารไปเลี้ยงหรือสัตว์ด้วยดีมี เด็ก ๆ เห็นด้วยและจะช่วยกันเตรียมมา</p> <p>ครูถามอีกว่า "เราจะไปกันอย่างไร" เด็ก ๆ ทุกคนตอบว่า "เราเดินไปอยู่ใกล้แค่นี้เอง"</p> <p>ครูให้เด็ก ๆ ช่วยกันคิดว่าอุปกรณ์ที่ต้องเตรียมไป</p> <p>ต้อง : กระติกน้ำ</p>	<p>-เด็กสนใจกิจกรรมที่ให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพการจริง นอกห้องเรียน</p> <p>- เด็กได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอ ข้อคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เด็กสนุกและอยากร่วมสนทนากับเพื่อน ทำให้เด็กได้พัฒนาการฟัง การพูด ขณะที่วางแผนร่วมกัน</p> <p>- เด็กใช้ประสบการณ์เดิมในการนำเสนอ เช่น ต้อง จะเก็บไปไม้มาทำรูปสัตว์" เด็กเชื่อมโยงจากเนื้อเรื่องในนิทานเรื่อง "ต้นไม้เพื่อนรัก" และทุกเรื่องที่เด็กนำเสนอจะเป็นเรื่องที่ได้สนทนากันมาแล้วทั้งสัปดาห์</p>	<p>- จัดกิจกรรมตามความสนใจของเด็กทั้งในและนอกห้องเรียน</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>เนย : สมุด กระดาษ ต้อง : สาด (เสื้อ) ขณะที่ต้องพูดคำว่าสาด และใช้มือชี้ไปที่เสื้อ ตาลรีบบอกว่า เสื้อ ต่างหาก ครูร่วมสนทนากับเด็กและช่วยเสริมว่าเรียกได้ทั้ง 2 อย่างและเป็นสิ่งเดียวกัน ที่บ้านของต้องเรียกว่าสาด ที่บ้านของตาลเรียกว่าเสื้อ</p> <p>เนย เสนออุปกรณ์ต่อ “ดินสอ สีเทียน” ครูสนทนากับเด็กต่อว่า แล้วใครจะช่วยครูถือสิ่งของไป เด็กๆ ทุกคนแย่งกันตอบและอาสาถือของให้ โดยไม่ฟังครู</p> <p>- ครูให้เด็กเลือกที่ละคนโดยบอกชื่ออุปกรณ์และถามเด็กว่าสิ่งนี้จะถือ เด็กเข้าใจกติกาและปฏิบัติตามได้</p> <p>- ครูถามเด็กๆ ว่า” เด็กๆต้องปฏิบัติตัวอย่างไร” เนย : ให้อุปกรณ์ ต้อง : ขออนุญาตหลวงพ่อก่อน เนย : เอาเสื้อไปนั่ง ตาล : เชื้อฟังครู ขณะที่ทุกคนร่วมกันวางแผนเสนอความคิดเห็นครูเขียนคำที่เด็กบอกและให้เด็กอ่านทบทวนคำที่เด็กเสนออีกครั้ง</p>	<p>- การใช้ภาษาของเด็กแต่ละท้องถิ่นต่างกัน ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำที่ใช้เรียกสิ่งของชนิดเดียวกัน เป็นการพัฒนา ทักษะทางภาษาของเด็กเพิ่มขึ้นเป็นอย่างดี</p> <p>- เด็กอยากช่วยเหลือครูและมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p> <p>- เด็กเข้าใจคำถามและบอกถึงข้อปฏิบัติได้ เด็กเคยมีประสบการณ์เดิมจากการไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน</p> <p>- เด็กได้ฝึกการ อ่าน เขียนจากการที่ครูเขียนคำตามที่เด็กเสนอ เด็กได้เห็นลีลามือขณะที่ครูเขียนและได้อ่านทบทวนคำที่นำเสนอ</p>	<p>- ครูให้เด็กช่วยกันหาวิธีว่าจะทำอย่างไรเพื่อแก้ปัญหา และเมื่อมีเหตุการณ์เช่นนี้ทุกครั้ง ครูจะไม่แก้ไขทันที แต่จะให้เด็กได้ช่วยกันคิดและหาทางแก้ไขด้วยตนเอง</p> <p>- ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุกคน โดยครูอาจพูดเสนอแนะเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กนึกเรื่องที่จะพูดได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาการพูดของเด็กด้วย</p> <p>- จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ให้เด็กได้พัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>อุปกรณ์ที่ต้องนำไปครูเขียนคำ และวาดภาพประกอบเพื่อให้เด็ก ได้คาดเดาคำโดยดูจากรูปภาพ</p> <p>- เด็กนำเรื่องที่สนทนากันมาสร้าง เป็นผลงานศิลปะโดยเด็กได้เลือก ทำงานตามความสนใจ เนยและตอง วาดภาพด้วยสีน้ำ บอย ปั้นแป้ง ต้ม ก๋วยเตี๋ยว ตาล ประดิษฐ์เศษวัสดุ โดย ต้มเลือกประดิษฐ์กล่องขนาด ต่าง ๆ นำมาต่อกัน ส่วนก๋วยเตี๋ยว และ ตาล นำไม้จิ้มฟันมาต่อเป็นรูป ขณะทำงานเด็กสนทนาซักถามกัน และแบ่งอุปกรณ์กันใช้</p> <p>ตาล : ก๋วยเตี๋ยวเส้นที่ กลางนา ก๋วยเตี๋ยว : ทำบ้านตากหาก ตาล : ทำไมบ้านไม่มีหลังคา ก๋วยเตี๋ยว : ถ้าบ้านไม่มีหลังคาจะทำยัง ไง</p> <p>ตาลทำบ้านของตนเองเกือบเสร็จ แล้วและหันมามองก๋วยเตี๋ยว เห็นของ ตนเองไม่เหมือนก๋วยเตี๋ยว บอกว่าตัว เองทำผิด แกะไม้จิ้มฟันออกไปทิ้ง ขยะ แล้วเริ่มทำใหม่</p> <p>ครูเข้าไปถาม “ทำไมแกะออกคะ” ตาล : ทำผิด</p>	<p>- เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจ</p> <p>- ตาล ไม่มั่นใจตนเองขณะทำงาน ถ้าเป็นการเขียนจะลบออกทุกครั้ง ถ้าเป็นงานสร้างก็จะรื้อออกทำ ใหม่ และวาดภาพระบายสีจะทำ ตามและเลียนแบบเพื่อนไม่กล้าคิด ด้วยตนเอง</p>	<p>- จัดอุปกรณ์ศิลปะในแต่ละมุมให้ หลากหลายมากขึ้นโดยให้เด็กมี ส่วนร่วมในการเตรียมและจัดหา อุปกรณ์</p> <p>- ครูให้แรงเสริมและให้ความสนใจ ในผลงานของเด็ก ยอมรับงานที่ เด็กทำ ให้ความสำคัญกับผลงาน ของเด็ก รวมทั้งฝึกให้เด็ก ๆ ยอมรับผลงานซึ่งกันและกันด้วย</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>ครู : ผิดตรงไหนคะ ไหนลองทำให้ ครูดูอีกครั้งซิคะ ครูจะช่วยดูให้ ตาล ไม่พูดอะไร พยายามทำใหม่ โดยสังเกตของก้อง</p> <p>- ครูให้เด็กนำผลงานมาเล่าให้ เพื่อนและครูฟัง</p> <p>เนย : ดอกไม้ ใบ รากเหมือนทาง รถไฟ</p> <p> : ค้อน ลูกโป่ง สีระบาย</p> <p>ต้อง : ต้นไม้ ก้าน ผลไม้ ราก</p> <p>กระดาด กระตักน้ำ สาด รุ่งกินน้ำ</p> <p>กุญแจตำรวจเอาไว้ถือคใจ</p> <p>ก้อง : คนไปเที่ยวกลับบ้านทำ กับข้าว</p> <p>บอย : หนอนกำลังออกหาอาหาร กิน แล้วไปเจอขนมที่เด็ก ๆ ทิ้งไว้ ตัวหนอนไปบอกเพื่อน ๆ</p> <p>ตัม : สร้างสวนสัตว์ ที่หมุน ประตุ ทางเข้า ห้องน้ำ ประตุทางเข้า ที่ ขายผลไม้</p>	<p>- เด็กบางคนทำผลงานได้สอด คล้องกับเรื่องที่สนทนา เช่น ต้อง จะวาดเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่จะไป ทัศนศึกษา การเล่าเรื่องของเด็ก จะใช้ประสบการณ์เดิมและ สามารถพูดได้เป็นประโยคที่ยาว ขึ้น</p>	

หมายเหตุ.....
.....
.....

แผนการจัดประสบการณ์การสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
ครั้งที่ 8 วันที่ 6 กรกฎาคม 2543

แนวกิจกรรม ทัศนศึกษาที่วัดอู่ไทยาราม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนตามสภาพการณ์จริง ทำให้มีข้อมูลในการสนทนาเรื่องราว
2. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการฟังจากที่ครูอธิบายถึงสภาพแวดล้อมที่พบเห็น
3. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการพูดและการฟังจากการซักถาม
4. ส่งเสริมการอ่านและการเขียน จากการร่วมกันวางแผนการเดินทางและอ่านบททวน
5. ส่งเสริมการอ่านและการเขียนจากการทำผลงานศิลปะ

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ครูและเด็กร่วมกันทบทวนขั้นตอนการไปทัศนศึกษา
2. ครูและเด็กออกเดินทางไปทัศนศึกษาที่วัดอู่ไทยาราม
3. ครูบันทึกคำพูดเด็กขณะเดินทาง
4. เด็กนำเรื่องราวที่สนทนาและพบเห็นมาสร้างเป็นผลงานศิลปะ
5. เด็กนำผลงานมาเล่าให้เพื่อนและครูฟัง

สื่อ

1. กระดาษสำหรับวาดรูป สีเทียน สีน้ำ กระติกน้ำ อาหารที่นำไปเลี้ยงสัตว์ (ผักบุง ขนมปัง) ตะกร้าใส่สิ่งของ ถุงพลาสติกสำหรับไปเก็บใบไม้แห้งมาทำงานศิลปะ

แบบบันทึกเหตุการณ์

วันเดือนปี 6 กรกฎาคม 2543

ครั้งที่ 8

เวลา 9.00 – 10.00 น.

แนวกิจกรรม ทักษะศึกษาที่วัดอุทัยธาราม

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- ครูและเด็กร่วมกันทบทวนขั้นตอนการไปทัศนศึกษา เด็กเข้าใจ และสามารถบอกข้อตกลงต่าง ๆ ได้โดยการอ่านจากคำที่เด็ก ๆ ร่วมกันเสนอไว้</p> <p>- เตรียมช่วยกันเตรียมอุปกรณ์ตามที่ได้รับมอบหมาย และออกเดินทางไปวัดอุทัยธาราม</p> <p>- ขณะเดินทางเด็กสนทนาซักถามกันถึงสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็น ทราบ : ต้นไม้เต็มไปหมด ต้อง : ตรงนี้เป็นวัดเราเคยเดินผ่าน ก้อง : บ่อเต่า เนย : ฝนจะตกแล้วรีบเดินเร็ว ๆ หน่อย</p> <p>- เด็กไปถึงที่และตื่นต้นกับสิ่งที่พบเห็น เดินผ่านกรงนกยูง เปิดเตา หนูฟูก ในบ่อจะมีเต่าและปลาสวย เด็กจะตื่นต้นกับเสียงร้องของนกยูงตัวผู้และส่งเสียงร้องตามกันอย่างสนุกสนาน ครูให้เด็กเดินดูและสนทนาซักถาม</p>	<p>- เด็กได้อ่านทบทวนข้อตกลงที่ช่วยกันนำเสนอไว้ โดยเด็กสามารถอ่านได้ในสิ่งที่ตนเองออกความคิดเห็น</p> <p>- เด็กได้ฝึกความรับผิดชอบและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</p> <p>- เด็กได้เรียนรู้จากของจริง ธรรมชาติต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทำให้เด็กมีข้อมูลในการสนทนาทำให้เด็กสามารถพูดเป็นประโยคที่ยาวขึ้นได้ในขณะที่เด็กบางครั้งยังใช้ภาษาไม่ถูกต้อง ครูไม่บอกว่าเป็นผิด แต่จะพูดทวนคำของเด็ก และใช้คำที่ถูกต้องให้เด็กได้สังเกตและพูดตาม</p> <p>- เด็กเกิดจินตนาการในการเลียนแบบท่าทางสัตว์ และเสียงร้องของสัตว์ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตความเป็นของสัตว์ต่าง ๆ ได้</p>	<p>- จัดประสบการณ์ที่让孩子ได้มีส่วนในการเสนอความคิดร่วมกัน ครูเขียนสิ่งที่เด็กคิดและพูดทุกครั้ง เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการอ่านและการเขียน</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>- ตาล : เต่าทำไม้บินได้ละ ขณะที่ตาลเห็นเต่ากำลังว่ายน้ำ เอาขาออกมาแหวกน้ำทั้ง 4 ขา ดู เหมือนกำลังบิน</p> <p>ทราย : ตะพาน้ำทำไม้ตัวใหญ่ จิ่ง มันเป็นสี่เหลี่ยม หลังเป็นจุด ๆ บอย : ตะพาน้ำหัวโต เด็ก ๆ ไปดูเปิดแล้วก็พากันร้อง เพลงเปิดและทำท่าทางประกอบ ด้วย</p> <p>ตาล : หนูเคยไปดูที่เขาดินแล้ว นกยูงมันโฉบหาง เด็ก ๆ สนใจไข่นกยูง เนยบอกว่า “ ไข่นกยูงเหมือนไข่ เปิดเลย แต่ลูกใหญ่จิ่ง” ครูชี้ให้เด็กดูนกยูงที่อยู่บนกิ่งไม้ ต้อง : มันบินขึ้นไป ตาล : สงสัยมันจะฟักไข่ ครูให้เด็กนำอาหารที่เตรียมมาให้ สัตว์กิน ขณะที่ให้อาหารเด็ก ๆ สนทนากันอย่างตื่นเต้นและสนุก สนาน</p> <p>ตาล : โห มันไม่กินของเราเลย ต้อง : มันร้ายนะ ตัวดำ ๆ ต้ม : จะกัดใหญ่เลย ก้อง : จอมตะกละ บอย : เจ้าตัวดำ จอมตะกละเลย : กระจ่างตื่นตูมเลย เนย : อยากวาดรูปแล้วละ ทราย : วาดกระจ่างยืนได้</p>	<p>- เด็กได้ใช้ภาษาในการสื่อสารให้ผู้อื่น อื่นได้เข้าใจ การเปรียบลักษณะ ของสิ่งที่พบเห็น ขนาด รูปร่าง เสียงร้องและอาหารที่สัตว์กินได้ ทำให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความรู้ จากประสบการณ์เดิม กับ ประสบการณ์ใหม่ที่ครูจัดให้เป็น การขยายความรู้ของเด็กได้เป็น อย่างดี</p>	<p>- ครูไม่ตำหนิในสิ่งที่เด็กพูดผิด แต่ จะเข้าไปร่วมสนทนาและจัด ประสบการณ์ที่ถูกต้องให้กับเด็ก ได้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง และขยายประสบการณ์ของเด็กให้ เพิ่มขึ้น โดยการตั้งคำถามให้เด็ก ตอบและเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด โดยครูไม่จำกัดหรือเป็นผู้บอกเสีย เอง</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>ขณะที่ทรายวาดรูปกระดาษ อยากรู้อยากเห็นเขียนคำว่ากระดาษ เดินมาหาครู และให้ครูเขียนคำว่ากระดาษ ครูเขียนคำว่ากระดาษให้ทรายดูและให้ทรายไปลอกตามแบบ ทรายสามารถเขียนตามแบบได้ และพยายามสะกดทีละตัว</p> <p>- เด็กเริ่มนำสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นรอบตัวมาทำงานศิลปะ บางคนไปยืมวาดภาพข้าง ๆ กรงสัตว์ เพื่อสังเกตลักษณะของสัตว์และวาดตาม</p> <p>ตาล อยากรู้อยากเห็นแต่คิดว่าตนเองทำไม่ได้ พยายามจะบอกให้เพื่อนวาดให้ ครูให้กำลังใจและให้ตาลวาดทีละส่วน จนในที่สุดตาลวาดกระดาษได้สำเร็จ ครั้งแรกตาลจะวาดต้นไม้ ครูบอกว่าใช้ได้แล้ว แต่ทรายไปบอกตาลว่าไม่เห็นน่ารักเลย ตาลจะทำหน้าเศร้าและคิดว่าทำไม่ได้อีกแล้ว</p> <p>ต้อง ขณะทำผลงานอยู่ เห็นนกยูงรำแพน ตื่นเต้นมาก เรียกเพื่อน ๆ มาดู</p> <p>บอย : จะผสมพันธ์หรือเนี่ย</p> <p>- ครูให้เด็กนำผลงานมาเล่าให้ครูและเพื่อนที่สนใจฟัง</p>	<p>- เด็กเริ่มอยากเขียนคำที่เด็กสนใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่เด็กได้พัฒนาภาษาตามความสนใจและตามความต้องการโดยไม่เป็นการบังคับ ซึ่งจะทำให้เด็กมองว่าการอ่านเขียนเป็นเรื่องที่สนุกและน่าสนใจ</p> <p>- ผลงานศิลปะที่เด็กทำส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้สนทนาร่วมกันและสิ่งที่เด็กพบเห็น</p> <p>- ตาลมีความพยายามในการทำงานด้วยตนเองมากขึ้นและสามารถทำได้สำเร็จ ตามสิ่งที่เห็นจริงและจินตนาการ</p>	<p>- จัดสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ทั้งมุมอ่านและมุมเขียน</p> <p>- ครูสังเกตการทำงานของตาลทุกครั้งและพยายามให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการทำงานมากขึ้น</p>

เหตุการณ์	การสะท้อนข้อมูล	การวางแผน
<p>ก้อง : วาดกระดาษ และต้นไม้ กระดาษกำลังมากินต้นไม้ ตัม : วาดบ้านให้คนอยู่ คนก็ไป เที่ยว คนไปเที่ยวทะเล คนอยู่ บ้านคนเดียว ทราย : กระดาษ ดอกทานตะวัน กระดาษเดินไปชมวิว ไปหาดอก ทานตะวัน เต็ดดอกทานตะวันมา ปลูกข้างบ้าน บอย : มีสี่ มี 3 ตัว เนย : กระดาษกำลังเดินไปหา ต้นไม้ ดอกไม้พูดได้ ต้องและตาลยังไม่ได้เล่าผลงาน</p> <p>- ครูให้เด็กเตรียมเก็บของและเดิน ทางกลับ ขากลับตะกร้าที่ใส่ อาหารว่าง เนยบอกว่าจะเอาไว้ใส่ ใบไม้แห้ง เด็กช่วยกันเก็บใบไม้ แห้งเพื่อนำกลับไปทำงานศิลปะ</p> <p>- ขณะเดินทางกลับเด็กยังคง สนทนาถึงที่พบเห็น ตัม สนทนากับตาล : ปลาตัวใหญ่ สาคน้ำใส่เราตอนให้อาหารด้วย</p>	<p>- ตัม ยังคงทำผลงานที่เกี่ยวข้อง กับบ้านและครอบครัว ได้ไปสอบ ถามครูประจำชั้น ตอนนี้เด็กกำลัง เรียนหน่วยครอบครัว</p> <p>- การเล่าเรื่องในผลงาน เด็ก สามารถพูดได้เป็นประโยคที่ยาว ขึ้นเนื่องจากเด็กได้เรียนรู้ตาม สภาพการณ์จริง ได้เห็นของจริง ซึ่งจะทำให้เด็กมีข้อมูลในการ สนทนา ซักถามกันมากขึ้น</p>	

หมายเหตุ.....
.....
.....

ภาคผนวก ข.

แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

วิธีการใช้แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกพฤติกรรมตามสภาพจริงในลักษณะพรรณนาความในแบบบันทึกเหตุการณ์ 5 วัน โดยสร้างข้อตกลงในการบันทึก ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้วิจัยเป็นผู้วิเคราะห์และผู้บันทึก
2. บันทึกข้อมูลในลักษณะพรรณนาความ
3. บันทึก วัน/เดือน/ปี และสัปดาห์ที่

ตอนที่ 2 การบันทึกในแบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1. ร่องรอยพฤติกรรมสื่อความหมายที่เกิดขึ้น เป็นการบันทึกคำพูดและสิ่งที่เด็กแสดงออกเกี่ยวกับการสื่อความหมายทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนโดยรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกเหตุการณ์ทุกสัปดาห์ในการบันทึกให้ลงรหัสกำกับ ดังนี้ การพูด(S) การฟัง(L) การอ่าน(R) การเขียน(W) วันที่(D) สัปดาห์ที่(Wk) ลำดับของวันที่หรือสัปดาห์ที่เด็กแสดงพฤติกรรม(1,2,3.....)

2. การปรับบทบาทครูในการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการบันทึกผลการวิเคราะห์ร่องรอยพฤติกรรมสื่อความหมายที่เกิดขึ้นกับการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติเพื่อปรับบทบาทครูในการจัดกิจกรรม ซึ่งปัจจัยสำคัญตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Oglen, Gerald R. 1949 : 14 - 19) ประกอบด้วย

1. การใช้ภาษาตามสภาพจริง (Authentic) หมายถึง เด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงในบทเรียนเท่านั้นแต่เป็นไปตามที่ปรากฏในชีวิต ครูมีบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น

2. การตอบสนองข้อผิดพลาด (Errors seen as miscues) หมายถึง การมองความผิดในการใช้ภาษาของเด็กว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงปัญหาในการรับรู้ ซึ่งครูจะต้องแก้ไขให้เหมาะสมและถือเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

3. ประสบการณ์เดิม (Prior knowledge) หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่

4. ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ (Transactive) หมายถึง ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

หมายเหตุ การบันทึกปริมาณการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติให้บันทึกเป็นสัญลักษณ์ ★ ดังนี้

★	หมายถึง	ใช้น้อยที่สุด
★★	หมายถึง	ใช้ปานกลาง
★★★	หมายถึง	ใช้ค่อนข้างมาก
★★★★	หมายถึง	ใช้มากที่สุด

แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

วันเดือนปี สัปดาห์ที่

ร่องรอยพฤติกรรมที่สื่อความหมายที่เกิดขึ้น.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

การปรับบทบาทครูในการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การใช้ภาษาตามสภาพจริง
.....	
.....	
.....	
.....	
การตอบสนองข้อผิดพลาด
.....	
.....	
.....	
.....	
ประสบการณ์เดิม
.....	
.....	
.....	
.....	
ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ
.....	
.....	
.....	
.....	

แบบวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

วัน/เดือน/ปี 3 – 6 กรกฎาคม 2543

สัปดาห์ที่ 2

ร่องรอยพฤติกรรมการสื่อความหมายที่เกิดขึ้น

จากการปฏิบัติกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 เด็กเริ่มเข้าใจขั้นตอนในการจัดกิจกรรมมากขึ้น เข้าใจข้อตกลงที่ร่วมกันตั้งขึ้นเพื่อการอยู่ร่วมกัน การสนทนาและการเล่าเรื่องเด็กยังคงใช้ประสบการณ์เดิมและจินตนาการ บางคนยังพูดเลียนแบบเพื่อนและใช้ประโยคสั้น ๆ พูดเรียกชื่อตามสิ่งที่เห็น เนื่องจากกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 เด็กเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน แสดงความคิดเห็นทุกครั้งในขณะทำกิจกรรมและเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้เด็กได้สนทนากับเพื่อนและครูมากขึ้น เด็กกล้าพูด กล้าคิดและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีข้อมูลซึ่งเป็นการขยายประสบการณ์ให้กับเด็ก เด็กนำข้อมูลที่ได้มารวมกับประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ทำให้เด็กสนทนาได้เป็นเรื่องราวและเป็นประโยคที่ยาวขึ้นได้ และขณะที่สนทนากันเด็กเข้าใจว่าเมื่อเพื่อนพูดเราต้องฟังจึงจะสนทนาซักถามกันได้และเรื่องที่ครูนำมาจัด กิจกรรมเป็นเรื่องที่เด็กสนใจและอยากรู้ ทำให้เด็กได้พัฒนาทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ขณะที่ครูและเด็กร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมครูจะเขียนคำที่เด็กลำเสนอให้เด็กได้อ่านทบทวนและสังเกตลีลาเมื่อขณะที่ครูเขียนทุกครั้ง ทำให้เด็กสามารถอ่านได้ โดยที่ไม่ต้องสะกดทีละตัว พร้อมทั้งอยากเขียนตัวหนังสือและบอกให้ครูเขียนให้ดู ซึ่งการเขียนของเด็กๆขณะนี้ บางคนยังเขียนโดยการทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนังสือ เด็กพยายามเขียนตัวหนังสือบางตัวคล้ายตัวอักษร บางตัวก็ไม่คล้ายแต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง การเขียนของเด็กบางคนได้พัฒนาขึ้นมากถึงระดับที่คัดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัวหรือบอกข้อความที่ต้องการเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนให้แล้วจึงนำไปลอก

- ทนาย ก้อง ฟ้า ฟังนิทานที่ครูเล่าสามารถสรุปเนื้อเรื่องในนิทานได้ (L S D₁ Wk₂)

- ทนาย ก้อง ฟังคำถามของครูและสามารถตอบคำถามโดยโยงเนื้อเรื่องมาจากนิทาน (L S D₁ Wk₂)

ครู : ถ้าต้นไม้ของเด็กๆใกล้ตาย เด็ก ๆจะอย่างไร

ก้อง : จะเก็บใบไม้

ทนาย : จะปลูกใหม่

- บิว สนทนาโดยโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้นกับเนื้อเรื่องที่กำลังเรียนได้ (L S D₁ Wk₂)

บิว : ฝนตกลงมา ต้นไม้ดีใจเพราะต้นไม้ต้องการน้ำ

- เด็กทุกคนตั้งใจฟังขณะที่ครูแนะนำการใช้อุปกรณ์ของแต่ละมุมและสามารถปฏิบัติตามได้ (L S D₁ Wk₂)

- ขณะทำกิจกรรมเด็กทุกคนได้สนทนาซักถามกัน (L S D₁₋₄ Wk₂)

- ก้อง ต้อง บอย สามารถเล่าผลงานที่ทำได้เป็นเป็นประโยคที่ยาวขึ้น (S D₁ Wk₂)

ก้อง : ต้นไม้มันร้อน ฝนตก ต้นไม้มันร้อน มีคน

ต้อง : รถจอดอยู่ที่ต้นไม้ รถคันนี้มาชนคันนี้ ต้นไม้ก็เหี่ยวหมด ไม่มีใบ

บอย : เอารถมาจอดใต้ต้นไม้ รถคันนี้มาหลังรถคันนี้ ต้นไม้ใบสีเขียวแล้ว

- เด็กทุกคนร่วมกันสนทนาซักถามเพื่อน ขณะที่เล่าผลงาน (L S D_{1.4} Wk₂)
- ต้อง บอย ก้อง เนย ตาล ทราย ต้ม ฟ้า สนทนาเรื่องที่สนใจต่อจากวันแรกได้ (S D₂ Wk₂)
- ทราย ต้อง ฟ้า เนย สนทนาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเข้ากับเนื้อเรื่องที่กำลังสนทนากันได้ (L S D₂ Wk₂)
- ก้อง ต้อง เนย ตั้งใจฟังคำถามและสามารถตอบคำถามได้ (L S D₂ Wk₂)
 - ครู : ถ้าฝนตกลงมามาก ๆ จะเป็นอย่างไร
 - ต้อง : ต้นไม้สดชื่น
 - ก้อง : ใบไม้จะสีเขียว
 - เนย : ทำไมต้นไม้ต้องการน้ำ
- เนย ฟังเรื่องที่สนทนากันและสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่ตนอยากรู้ได้ (L S D₂ Wk₂)
 - เนย : ทำไมต้นไม้ต้องการน้ำ
- ต้อง เนย ตาล ตั้งใจฟังคำถามของครูในการร่วมกันวางแผนการเดินทางไปทัศนศึกษาที่วัดอุทัยธาราม และสามารถตอบคำถามของครูได้ทุกข้อ (L S D₃ Wk₂)
- ต้อง เล่าผลงานได้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนทนา (S D₃ Wk₂)
 - ต้อง : ต้นไม้ ก้าน ผลไม้ ราก กระตักน้ำ สาด กระดาษ รุ่งกินน้ำ
- ต้ม เล่าผลงานได้มากขึ้นและเป็นเรื่องจากประสบการณ์เดิมและการจินตนาการ (S D₃ Wk₂)
 - ต้ม : สร้างสวนสัตว์ ที่หมุน ประตูทางเข้า ห้องน้ำ ที่ขายผลไม้
- เด็กทุกคนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง ทำให้มีข้อมูลในการสนทนากันเป็นอย่างดี (L S D₄ Wk₂)
- บิว เขียนชื่อตนเองและอ่านได้ (บว) (R W D₁ Wk₂)
- ตาล เขียนชื่อตนเอง ตามแบบที่ครูเขียนให้ดู โดยเขียนเป็นตัวหยัก ๆ (W D₁ Wk₂)
- ฟ้า ทราย เขียนและอ่านชื่อตนเองได้ถูกต้อง (R W D_{1.4} Wk₂)
- ครูเขียนคำที่เด็กสนทนาเรื่องต้นไม้ให้เด็กดู (R W D₂ Wk₂)
- เด็กทุกคนได้อ่านคำ ที่ตนเองนำเสนอได้ (R D₂ Wk₂)
- ทราย ฟ้า เขียนตัวอักษร ABC ลงบนผลงานศิลปะ (W D₂ Wk₂)
- ครูเขียนคำที่เด็กร่วมกันวางแผนในการไปทัศนศึกษา เด็กอ่านคำที่ครูเขียนได้ถูกต้อง (R W D₃ Wk₂)
- ทราย อยากรู้อีกว่า กระต่าย และบอกให้ครูเขียนให้ดู และนำไปลอกตามได้ถูกต้อง (R W D₄ Wk₂)
- ตาล วาดภาพได้ด้วยตนเอง และพยายามเขียนชื่อ โดยใช้เส้นหยัก ๆ (W D₄ Wk₂)

การปรับบทบาทครูในการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

การใช้ภาษาตามสภาพจริง ★★★

ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินทางไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน เด็กได้สังเกตและสำรวจขณะเดินทางทั้งต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ โรงเรียน ครูพาเด็กไปดูสัตว์ชนิดต่าง ๆ เด็กได้เห็นของจริงทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ถึงลักษณะของสัตว์แต่ละชนิด ได้เห็นความแตกต่าง รวมทั้งได้ทำกิจกรรมร่วมกันคือการนำอาหารไปเลี้ยงสัตว์ เด็กจะตื่นเต้นและสนใจมากขณะที่สัตว์แต่ละตัวแย่งอาหารกันเด็กได้เรียนรู้ว่าสัตว์แต่ละชนิดกินอาหารอะไร เมื่อเด็กได้ไปเรียนรู้ตามสภาพจริง ความสนใจของเด็กจะอยู่ที่เรื่องของสัตว์มากกว่าต้นไม้ เด็กได้สนทนาซักถามกันขณะที่เดินดูสัตว์ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ภาษาตามสภาพจริง ที่พบเห็น และใช้ภาษาจากความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมศิลปะครูและเด็กได้ร่วมกันวางแผนไว้แล้วว่าจะเตรียมอุปกรณ์ไปทำศิลปะด้วย เด็กได้ทำงานศิลปะจากสิ่งที่เด็กได้พบเห็น ทำให้เด็กมีข้อมูลที่จะถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานได้อย่างชัดเจน งานศิลปะของเด็กจึงออกมาเป็นภาพที่เหมือนจริงมากขึ้น การใช้เส้นต่าง ๆ ของเด็กเริ่มออกมาเป็นภาพ มากกว่าที่จะเขียนเป็นเส้นตรง เส้นหยัก หรือวงกลม เด็กบางคนสนใจที่จะเขียนคำในผลงานเป็นชื่อสัตว์ต่าง ๆ โดยมาบอกให้ครูเขียนให้ เด็กสามารถลอกตามแบบที่ครูเขียนให้ดูได้ถูกต้อง

การตอบสนองข้อผิดพลาด ★★★★★

น้องตั้มยังขาดความมั่นใจในการทำงาน จะทำงานเลียนแบบเพื่อน บางครั้งพยายามทำด้วยตนเองแต่เมื่อมองไปเห็นของเพื่อนก็จะลบงานของตนเองทันที และเริ่มทำใหม่บอกว่าทำผิด เช่นเดียวกับน้องดอลที่ทำงานเสร็จและจะลบออกทุกครั้ง ไม่กล้าตัดสินใจ กลัวผิด กลัวการถูกตำหนิมาก ทำงานเลียนแบบเพื่อน ไม่กล้าเขียนคำ ต้องให้เพื่อนเขียนให้ทุกครั้ง เด็กบางคนเรียกชื่อคำบางคำไม่ถูกต้อง พูดคำซ้ำ ๆ เขียนพยัญชนะกลับข้าง เขียนคำไม่ถูกต้อง กรณีที่กล่าวมาข้างต้นของ ครูจะใช้ปัจจัย การตอบสนองข้อผิดพลาด ในสัปดาห์นี้มากโดยการให้ความสนใจและสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก โดยไม่บอกว่าเป็นสิ่งที่เด็กทำนั้นผิดและไม่แก้ไขข้อผิดพลาดของเด็กขณะทำกิจกรรม โดยครูถือว่าความผิดพลาดนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น และเปิดโอกาสให้เด็กกล้าทำกิจกรรมอย่างอิสระ โดยจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กสร้างเรื่องราวจากประสบการณ์จริงที่พบเห็นและให้แรงเสริมโดยการแสดงออกถึงการยอมรับผลงานของเด็ก เช่น การยิ้ม และพยักหน้า

ประสบการณ์เดิม ★★★★★

ครูจัดกิจกรรมที่เด็กสนใจและนำประสบการณ์เดิมมาสนทนากัน ซึ่งทำให้ครูได้เห็นพื้นฐานในการใช้ภาษาของเด็ก เช่นเด็กบางคนพูดได้เพียงคำ สั้น ๆ ไม่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวเป็นประโยคได้ ทำให้ครูได้นำประสบการณ์เดิมในการใช้ภาษาของเด็กที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงปัญหาในการรับรู้ มาพัฒนาและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาการใช้ภาษาของเด็กให้ดีขึ้น นอกจากนี้ในการใช้ปัจจัย ประสบการณ์เดิมครูจะกระตุ้นให้เด็กได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ โดยการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้พัฒนาภาษาที่เป็นไปตามธรรมชาติ ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ทำให้เด็กสนุกและสนใจที่จะเรียนรู้ เช่น การให้เด็กได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการทำกิจกรรม การไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน

การปรับบทบาทครูในการใช้ปัจจัยตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ**ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ ★★★★★**

ครูให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เด็กสามารถพัฒนาการสื่อความหมายด้าน การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเพิ่มขึ้น เช่น ร่วมกันสนทนาวางแผนการทำงาน การเล่าเรื่องจากประสบการณ์เดิม การอ่านและการเขียนจากสิ่งที่เด็กสนใจ การลงมือทำกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำอย่างอิสระ ฯลฯ

ภาคผนวก ค.
แบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

วิธีการใช้แบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

คำชี้แจง

แบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมายนำมาใช้เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมกรการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ในแต่ละสัปดาห์มาประเมินการสื่อความหมายโดยสร้างข้อตกลงในการบันทึก ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผู้วิจัยเป็นผู้วิเคราะห์และผู้บันทึก
2. บันทึกข้อมูลในลักษณะพรรณนาความ
3. บันทึก วัน/เดือน/ปี และสัปดาห์ที่

ตอนที่ 2 การบันทึกในแบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

1. การสื่อความหมาย เป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อความหมายที่ได้จากแบบวิเคราะห์พฤติกรรมกรเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การฟัง หมายถึง การที่เด็กแสดงท่าทางฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ หรือสามารถตอบคำถามในเรื่องที่ฟังได้

1.2 การพูด หมายถึง การใช้ภาษาอย่างมีความหมายในการเล่าเรื่องราวหรือสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น ด้วยการอธิบาย ชักถาม วิเคราะห์

1.3 การอ่าน หมายถึง การที่เด็กแสดงลักษณะการอ่านด้วยการถือ จับ ทำท่าทางเหมือนกำลังอ่านหนังสือ รวมถึงการกวาดสายตาคจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง การชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของคำ การอ่านสัญลักษณ์จากผลงานศิลปะ

1.4 การเขียน หมายถึง การใช้ตัวอักษรหรือภาพ คำหรือประโยคในการสื่อความหมายทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาหรือบนลงล่าง

2. การพัฒนาการสื่อความหมาย เป็นการบันทึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของการสื่อความหมายที่เกิดขึ้นในสัปดาห์ต่อไป

3. หมายเหตุ เป็นการบันทึกกรณีตัวอย่างของเด็กที่มีการพัฒนาการสื่อความหมายต่ำ จำนวน 1 คน

แบบบันทึกการพัฒนาการสื่อความหมาย

การสื่อความหมาย	การพัฒนาการสื่อความหมาย
วันเดือนปี 26 – 29 มิถุนายน 2543 สัปดาห์ที่ 1	วันเดือนปี 3 – 6 กรกฎาคม 2543 สัปดาห์ที่ 2
<p>การฟัง เด็กบางคนยังไม่สนใจฟังขณะเพื่อนเล่าผลงาน ต้องฝึกในเรื่องของการฟังให้กับเด็กโดยสร้างข้อตกลงร่วมกันและให้เด็กได้อ่านเมื่อไม่ทำตามข้อตกลง คือเวลาเพื่อนพูดเราต้องตั้งใจฟัง เด็กบางคนฟังที่ครูแลเพื่อนพูด สามารถสนทนาซักถามร่วมกันในเรื่องที่คุ้นเคยและมีประสบการณ์เดิม</p>	<p>การฟัง เด็กบางคนเริ่มสนใจฟังเพื่อนขณะเล่าผลงานมากขึ้น บางครั้งเด็กจะเตือนกันเองว่า “ถ้าไม่ฟังเราจะไม่เล่า” เด็กเข้าใจว่าเมื่อมีผู้พูดต้องมีคนฟัง ในการฟังของเด็กเกิดจากกิจกรรมที่เด็กสนใจและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เด็กได้สนทนาซักถามกันในเรื่องที่สนใจ ทำให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ และใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดีขึ้น</p>
<p>การพูด เด็กพูดในเรื่องที่ตนสนใจ ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้พูด โดยให้แรงเสริมเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก ถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจ การสนทนายระหว่างเด็กด้วยกัน เด็กใช้ประสบการณ์เดิม มีการสนทนาซักถามกันทุกครั้ง ขณะทำกิจกรรม บางครั้งเป็นเรื่องของจินตนาการ ประสบการณ์เดิมและพูดเลียนแบบเพื่อน การพูดของเด็กเป็นประโยคสั้น ๆ เป็นการเรียกชื่อภาพยังไม่สามารถเชื่อมโยงเป็นประโยคที่ยาวได้</p>	<p>การพูด เด็กยังคงใช้ประสบการณ์เดิมในการสนทนา และในสัปดาห์ที่ 1 – 2 ครูใช้ปัจจัย การตอบสนองข้อผิดพลาดมาก ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในการพูด กล้าเสนอความคิดเห็นมากขึ้น พูดได้เป็นประโยคที่ยาวขึ้นโดยไม่กลัวว่าจะพูดผิด เด็กได้ใช้ประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ มาเป็นข้อมูลในการสนทนา</p>
<p>การอ่าน เด็กอ่านภาพที่วาด ขณะที่อ่านจะชี้ภาพตามไปด้วย เด็กได้อ่านข้อตกลงร่วมกัน การชี้คำของเด็กยังไม่ถูกต้อง เด็กบางคนอ่านคำที่เขียนได้ ครูสนใจฟังขณะที่เด็กอ่านและฟังสิ่งที่เด็กอ่านอย่างตั้งใจ</p>	<p>การอ่าน เด็กยังคงอ่านภาพที่วาดและขณะที่อ่านจะชี้ภาพตามไปด้วย เด็กเริ่มสนใจอ่านคำที่ครูเขียน บางคำที่เด็กอ่านไม่ได้ก็จะคาดเดาคำโดยสังเกตจากพยัญชนะที่เคยเห็นและรู้จัก การชี้คำของเด็กยังไม่ถูกต้อง</p>
<p>การเขียน เด็กบางคนเขียนภาพและตัวหนังสือได้ เขียนพยัญชนะโดยการลอกเลียนแบบจากครูได้หลายตัวและไม่กลับด้าน บางคนเขียนชื่อตนเอง แต่การวางตัวอักษรยังไม่ถูกต้อง หรือเขียนแต่พยัญชนะแต่ไม่มีสระ เช่น เนย (เนย) กอ้ง (ก่อง) บว (บัว) การวาดภาพของเด็กใช้เส้นต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบ เช่น เส้นโค้ง เส้นหยัก วงกลม สีเหลี่ยม ครูยอมรับในสิ่งที่เด็กเขียน</p>	<p>การเขียน เด็กได้สังเกตสีลามือขณะที่ครูเขียนและคาดเดาคำที่ครูเขียน เด็กบางคนสนใจการเขียน โดยบอกให้ครูเขียนให้เด็กสามารถลอกตามแบบได้ถูกต้อง การเขียนของเด็กจะเริ่มจากตรงกลางหน้ากระดาษ เด็กยังไม่เรียนรู้การใช้พื้นที่ในการเขียนที่ต้องเริ่มจากซ้ายไปขวา</p>

การสื่อความหมาย
วัน /เดือน /ปี 26-29 มิถุนายน 2543 สัปดาห์ที่ 1
<p>หมายเหตุ</p> <p>ดี๋ม ขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าพูด พูดได้น้อยมาก ขณะที่เพื่อนพูดจะสนใจฟัง ส่วนการอ่านและการเขียนจะทำตามเพื่อน</p> <p>ตาล ขาดความมั่นใจ ทำงานต้องลบทุกครั้ง ไม่กล้าตัดสินใจ ทำงานเลียนแบบเพื่อน ไม่กล้าเขียน ต้องให้เพื่อนเขียนให้</p>

การพัฒนาการสื่อความหมาย
วัน /เดือน /ปี 3 – 6 กรกฎาคม 2543 สัปดาห์ที่ 2
<p>หมายเหตุ</p> <p>ดี๋ม ยังขาดความมั่นใจ พูดได้น้อยและพูดตามเพื่อน เริ่มสนใจฟังมากขึ้น การอ่านจะอ่านจากภาพได้เป็นคำ ๆ ส่วนการเขียนจะลอกตัวอักษรได้บ้างแต่กลับหัว สูง ๆ ต่ำ ๆ</p> <p>ตาล ในช่วงต้นสัปดาห์ยังไม่มั่นใจตนเองในการเสนอความคิดเห็น จะคอยฟังเพื่อนพูดและพูดตาม ส่วนการฟังจะสนใจเรื่องที่เพื่อนเล่าเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพูดของตน การอ่านจะอ่านจากภาพเป็นคำ ๆ ส่วนการเขียนจะลบออกทุกครั้ง ถ้าเป็นงานสร้างก็จะรี้ออกทำใหม่และวาดภาพระบายสีจะทำตามเพื่อนไม่กล้าคิดด้วยตนเอง ครูพยายามสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็ก ให้แรงเสริมทางบวกให้ความสนใจขณะที่เด็กทำกิจกรรมและกระตุ้นให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ตาลมีความพยายามในการทำงานด้วยตนเองมากขึ้นและสามารถทำได้สำเร็จถึงแม้ยังไม่ถูกต้อง แต่ตาลจะทำงานจากประสบการณ์เดิมของตนเองและสังเกตจากครูทำตามคำสั่งมากกว่าที่จะคอยลอกเพื่อน</p>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพนิดา ชาดยามา
วันเดือนปีเกิด	29 พฤษภาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	209/159 ซอยพงษ์เพชรพัฒนา ถนนงามวงศ์วาน แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2523 มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย พ.ศ. 2526 ครุศาสตร์บัณฑิต (การอนุบาลศึกษา) จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต พ.ศ. 2543 การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร